

קול התאחדותין

ויל ע"י התאחדות הארגונים דחסידי סאטמר

בנישיאוטליך לון רלעגה הא"ק שליט"א

בערך יצו

תיקון הענינים

א	לכחה טוב
ב	דילש גדרים
ג	בשפטן אציקם
ד	פרער איזט לאחלה
ה	ודרשת וקהרת
ו	שאניה הילכתה
ז	חוקים לאהורזך
ח	לשכת הסתתם
ט	להה הילאלך
ל	לשוזהן לילכים

אבותה ד' ו'

לחגנות מודעות, מול טוב, הנצחת שם,
לעליו נשמה, אפשר לפנות:
לה"ה אלטער אשר אנטשייל אללאויטש היי
052-7648437

אתם נצבים "היום" כולם...

דוואג ועצוב, עטופ ביגון קודר, התהלק לו אותו בעל עפק, מבלי שוכל לשוט עזות בנפשו
האיך להונצל מהמשפט הקשה שעומדת להגעה ביום הקרובים.

במשך החום טרם באו יום התהמהה בעל העפק והקל לדפוק על דלתוי עורכי הדין עד
שנוגבה שמוועה לאונו שיש אדם מוצלח ובבעל כשרון שמכנן בכל עת ועיזון לקחת עלי עצמו להגן
ולטעון לטובה כל נאשם, אפילו למי שאשיותו טופחת וועלה עד לשם, ואחר אומץ וועז
ובחקלקות לשונו מצליה להטotta את המשפט לזכות, ובבדמעות שליש התהנן על נפשו, שיחום
עליו וועל נפש בירתו ויסכים לעמוד לצידו ביום המשפט, והלה הסכים לבקשתו.

יום הדין הגיע, אותו בעל עפק והוביל לסתפלי הנאשימים ולצדיו נעמד אותו העורך דין אשר בא
לעורתו וניסח להוכחה את צדקתו בטענות ומטענות שונות, אך כמובן לא היה ביכולתו להלחם
נגד תובע המדינה שהאמנה בצדיהם, או או נתגלה מול עיניו עמוק וגודל ה策ירה שנקלע אליו.

ויהי בראותו כי כתה אליו הרעה והשופטים מתוכננים להוציאו עלי גור דין קשת התחל
להתהנן לפנייהם במטרות מיניכו תמתינו לי עוד יום אחד להסביר עוד ראויות ועדות לדברי, ומהר
אבוא עליהם לפניו השופטים ומם תראו איך שהצדκ אתו ותוציאו לצדκ דיני.

ואבן כך היה ומחרת הופיע בעל העפק ואור כניבור החליצו בראשית וחוכחות חדשות עד
שלתדחתת כל הנאשימים יצא הלה זכאי בדין.

והגמישל מובן, עומדים אנו ימים ספרורים לפניי יום הדין, אחריו שביע ימים של ימי הרחמים
והסליחות אשר בהם אנו מבקשים ומתהננים לפני מלך מתרצה בדמעות שיוציאו לצדך דיןנו
ויצדקנו במשפט, אכן בחתקרב ובא יומה הדין אשר בו מלך במשפט יעדיד ארץ פחד ומועקה
מכרסמת בבלני מה גענה ליום הדין ומי ידע אם נוכל לנצלת זכאי ימי הדין הנוראה זהה.

אמנון העיצה היועיצה בהגעה יום הדין לומר למלך אל רוחם והננת, המtanן לי עד יום אחד, וביום
השבת שהוא ערבי ראש השנה שבת בז' תישוב, ביום זה אקווה להטotta את הקפה לזכות, ומזה
מאוד נדלה מעלהה של שבת זו כדאיתא בספה"ק אשר בשבת האחרון של השנה יכולם לתקן
כל שבתות השנה, ובשב"ק זו אשר הוא לפניו בוא יום הדין טובא גני זכויה, וכל ששת ימי
המעשה תלויין בשב"ק, כאמור ז"ל כל ברכאנ דלעילא ותתא ביומה שביעאה תלייא.

ובפרט בשעתא דא אשר כל אחד ואחד רוצה ומופשע עוד מצוות ומעש"ט אשר כריעו את
הקפה, והרי אי בספה"ק אשר שעיה אחת של לימוד התורה בשב"ק הייא כמו אלף שעות לימוד
בימיות החול, וכן הוא בכל המצוות ומעש"ט שמוקיימים בשבת גדלה מעלתם פי אלף מבימות
החול, נמצא שיש לנו חזנותה שהוא יקרה מפה, כי בשב"ק זו بكل יכולו לאסוף אלפי אלפי אלף של
מצוות ומעש"ט שזכותם נזכה להכתב ולהחתם בספרן של צדיקים גמורים ולשנת אורה
ושמחה וכט"מ.

**ליקוטים יקרים, לפי סופרים וספרים,
עד לוסר וחסידות נאכלרים**

אם יהוה נדרך בקצת החשימים וכו', אם יהוה נודך פי' שדעתה היה נה ולא בישימות גמור, אלא בקצת החשימים פי' בקצת אדר יהוה לשם שום אפילו הוי משם יקבקץ וכו' שנותך שלא לשמה בא לשמות. (בעל שם טוב)

★

בי' ישוב ה' לשושע עליך לטוב, שמהות של הקב"ה הוא כאשר איש ישראל הוקף רע לטוב בתשומתו. (تورת אבות)

★

כוי תשמע בקול ה' אלקי, תחילה נאמר ישמעת בקולו, ולאחר מכן שמעת בקול ה', דרונא אדר דרונא עד שזוכה לשילומות כי תשמע בקהל ה' אלקיך. (מי השילוח)

★

כוי תשמע בקהל ה' אלקי לשומר מצוחתו ו/or' כי תשוב אל ה', כי תשמע מלשון הבנה, ריל אם תרצה לדבין בקהל ה' הא תורה החק' השוא קול ה', או כי תשב אל ה'א, תעשי תשובה שלימה באמת ובבלם, ואו יאר ה' עינך בתורתך, ובתקן ותשבל בתורתך. (באר מנח)

★

לא בשמיים היא לזר ונור, כי למי שרויצה בבלבו להתדבק בתורה שאף אם היה בשמיים היה מוחפש אדריה כמ"ש רשי' דל' על לא בשמיים היא וגוי' אליה קרובי באמת. (הרודי וריז'ס)

★

כוי קרוב הדבר אלקיך מאד בפק ובלבבך לעשוג, לשון מואד רות על הכרעה, בדמי' מואד מואד הוי שפל רות ראשית התשובה היא ההכרעה, שיראה שפלות עצמו ונדרות הבורא, ואו קרוב אלקיך הדבר מואד, ואחר' תחוו - בפק בכ' הרבה עד שכנים גם בלבך ועד שתזוכה לעשוגו. (تورת אבות)

★

בפק' וכבלבך לעשוגו, ואו בלבך לעשוגו יוכלו לזכות לעובדו את החשיות בתפילה, ואו בלבך לעשוגו, ובפק' דירכה לעובדו את החשיות בטורת הלב בשלמות. (תולדות ארבע)

וזהו ויתרנו, פי' אם תהשוב עצמן בעולם למיור וויתרנו, וגודהך לך שאנך להשיית שם נתה רוח ממה, אוו סימן הווא ש'ה בכל מעשי דין, כוחות שיש לך דעתה בגנותך בהוראה אתה מבין שלות עצמן. (אליגא דהין)

★

ומיל ה' אלקי וגוי' לממען חייך, שתגע למודרינה זו שתדע שכ' חותם הוא מאותו יתברך, ואם תפירושו ממנה, אתה פורש מן הרים הד', וזה לממען חייך. (אברהי בתואצ)

★

ומיל ה' אלקי וגוי' לממען חייך, לבוארה איך כתוב ומיל ה' אלקי את לבך, הרי הכל בידי שניים חוץ מיראת שמיים, אמנם אם האדם עושה חשבון הנפש ומוציא בעצמו אך כל' בחבל מינו אינו מוצא קורתה רוח בהחיי, ובאוון זה דיו אינס לחים, ועל כוננה זו אנו מתפללים וברינו לחים, באופן שהשפעת החיים הוא בדין, הקב"ה, א' אם חיין אנים חשובים חיים אלא אם עובד בדם את ה', שפיר משפטו לו הקב"ה יראת שמיים כדי שייהל לו חיים, והינו דאמור הכתוב ומיל ה' אלקי את לבך וכו', שמא תאמר הלא הכל בידי שניים חוץ מיראת שמיים, על זה מפרש הכתוב לממען חייך. (תודה'ק מתר'י מעלהא זי'ו)

★

בכל לבך ובכל נפשך לממען חייך, אויש ישראל חיבך לעובדו את החשיות בכל לבך ובכל נפשך, עד לממען חייך, שירגישי שעוז חיותו ממי. (מחשבת נהום העני)

★

ושב ה' אלקי את שבותך, כי התשובה מתחילה היא מיר דמתחלת עם יראה, וזה פי' הפסוק ושב את שבותך, התשובה שלך יהפק החשיות שיחיה באhabba ושמחתה, והו והחמק, ועל ידי ה' ושב וקובץ מכל העמים. (אור לשמיים)

★

אתם נצבים היום, שהעיקיר בראש השנה לכתה בה, שישיה אך טוב והՃ ורחמים והחמים ושלום, ולא לחשוב ח'ז' ש'ם מהשבה רעה וגבורות ודרנים ח'ז' והזה אתם נצבים היום, זה ראש השנה להיות בבחינת נצב בחיקות ראש למעלה ולא למטה. (משמרת אליעזר)

★

אתם נצבים היום, אתם אותיות אמת קומתא קאי, ותתן אמת ליעקב, ובזה אתם נצבים יש לכם מצב טוב לכלכם, היום בראש השנה (ורע קודש)

★

אתם נצבים היום, היום והראש השנה נצבים הוא לשון מעמד ומצב היא בחונית מלאכים, הדיטע ע'י התשובה יש מעמד להמלאים, ויתהפכו מدين לרגדמים. (ליקיש תורה טשעניאכט)

★

אתם נצבים היום כולכם וכו', אתם נצבים היום, שיש לכם תקומה לפני ה', מפני אשר ראשיכם שבתיכם קנים וכו' כולם כאיש אחד באחדות. (מאור ומשמש)

★

אתם נצבים היום, והרעה לזכות ביום הדין הוא ע'י ראשיכם וכו' מהתב עצי וכו', כל אישישראל, ככל כאיש אחד באחדות. (תפארת שלמה)

★

אתם נצבים היום, אתם אותיות אמת'ת, למרי כי מגדת אמת יהה لكم תקומה כמו שכותב ושות'ת אמת תכן לעד. (קרמן העני)

★

כל איש ישראל, פי' כל איש ואישכם הוא ישראל החוב, אין אחד מכם שאינן חשוב. (חתם טופר)

★

כברית ה' ובאלתו, כבודם של ישראל להפק את מותה דzin, לה מותה הרחמים ובאלתו פי' שגם הקללה יתהפוך לברכתה (תשוואות חן)

דבר שתחמരים

פִּינִים יָקִים, לְכָלֶר חַפּוֹה שָׁרִים, רַלְוַעַטְ הַקְדוֹשִׁים עַל הַחֲלֵרִים

אף נעים זה יש לו מודה טובה זו וזה מודה טובה אחרת לו, וע"כ לעולם אל יוציאה עצמה מהכל לע"ד האמור בתוך עמי אנכי יושבת והקב"ה משגינה על כלל ישראל ולא בפרטן ע"כ, ויש"ה אתם נצבים היום דא ר"ה, כלכם דייק לאפני הי', ר"ל הדשיות גומל הסדים טובים לעמו ישראאל לדוגם כלכם יהוד על כלל ישראל ולא בפרטן, כל איש ישראל, ר"ל כל איש נידון בתוך הכלל כלו, והכל נסקרו בסקריה אחת דייק ולא כל איש בפני עצמו. (עצי חיים)

☆

למען ספות הרוח את הצמאה, ובראשי פי שאוסף לו פרעניות על מה שעשה בשונן, ואצרפם עם המזיד ואפרע הכל ממנה, ורוח הוא שנוג שעשה שלא מדעת וצמאה זה המזיד שעשה מדעת ובתאות, ולכואורה וכי דינה הכו לצרף את השונן אל המזיד, אבל יוכן דנהנה כתיב פוקד ען אבות אל בנין, ובגמי שאחוין מעשה אבותיהם בירדם, הכוונה שיונש האדם אפי' בכמה גלגולים על מה שחטא בגלגולו הקודם, אם יאחו רשות דרכו, והינו אויחוץ מעשה אבותיהם בידיהם בבח"י הגלגול, והנה אלו החטאים שעשו בגלגולים הקודמים אינם אלא פגמי הנפש וגוף הזה לא חטא בחתא זה אלא גוף אחר ונשמה זו, והוא בבח"י שנוג אצל הגוף הזה, וע"כ קראו החטא הזה ונעשה ללא דעתם ורצונו, וא"א לעונש על חטא זה כי שנוג הוא אצלן, אבל כשאויחוץ מעשה אבותיהם בידיהם ומוסף זוננותם בגדול זה, זה יקרא צמאה, שעשה בזדון לבי ובתאות יצור, וא"פ פוקד המקום בה נט על העונות הראשונות ויוצרם לאלו. (דברי יואל)

כל דברי התווות, כי אלו מחויבם לצחותם בטוב ולהחירים על הרעדי שילבו בדרכ הטוב, והוא רק עיי' שהיירו אותם על כך. (ישוב ל"ב)

☆

אתם נצבים היום בלבם לפנוי הי'. וברש"י פי' הרבה הטעמתם לפנוי המקום והרי אתם קיימים לפנוי. וכן עיפוי הדתויז אהא אמרו כל השומר שבת אפי' עוזי כדור אנווש מוחלץ לו אין לא למדיק אי לא עשה תשובה שבת מאוי מהני ואי עשה תשובה שבת למה לי, גוראה דמיורי שעשה תשובה אלא תשובה לא מהני שהוא מוחלץ לו בדאיთא בפי יה"כ עבר על בריאות ובי' תשובה תולה ומיתה ממוקת, קמ"ל אדם בעשותו תשובה שומר שבת כלתו מהני שהוא נמחל לו למזרי, והנה נאמר בספה"ק הדום הנאמר כאן רומו לר"ה, גם תיבות היום רנוו לשבת כתעם שבת היום, וו"ש אתם נצבים היום דא ר"ה, ופרש"י הרבה הטעמתם לפנוי המקום והרי כלכם קיימים וקשה הא מבואר דעל כמה עבירות אין תשובה וויה"כ מכפר, וע"ז רמז הפסוק אתכם נצבים שתהוו קיימים הי"ם דא ר"ה ויום השבת היצר לאדם ויאמר לא יתכן עבדתך כלב שלם אלא בסכנות את מעשיך מבני אדם, ואל יראה עליך שם מודה טובה ואל תזכה על הטוב ולא תזהיר מחרע, אז תшиб לו כי לא זה הדורך כי אשר או להסתיר מה שאפשר מבלי דעת בני אדם, אבל להתפלל ב齊ור ובג לחרות לבני אדם דרכיו הי' אין זה חוויב אני לעשותו ע"כ, וו"ש הנסתירות לה"יא והגמלות ניכ' לשמו יתי צריך לעשותו ולא בעבר שכח בני אדם, ושמוא תאמיר כי צריך לכסות כל מעשייך אדם שבעצמותו נראים לכארה בלתי יפים אבל בכללות כל יפה עיי' אומרים לו לנו ולבניונולעשות את

אתם נצבים היום כלכם. יוכן עפי' המבואר בספרים כי קירוטיו מעידין עליון, הינו לבו כמו שדרשו על פסוק ובסח זוקחו פניו אל הקיר ואנשי ביתו, הינו אביו כי הרש עונותיו חוקים על עצמותיו, וב הצדיק הוכחות תאמננה וכו', והמצות בעצמן מליצין העונות מקטריגן, וכן צרך האדם לבא עם כל ימי השנה כמו שלבסוף צרך לבא עם כל הוותים, בהצדיקים יום ליום יביע אומר, וברשותים ימים ידברו דברי קשות, והנה בעדות נאמר ועמדו שני האנשים כי בן קבלו חז"ל דבuidים מישעני קרא, והינו אתם נצבים שאתם בעצמכם עדות גם הי"ם הוא עד כל יום ויום של כל השנה, ועתה נמק העונות בתשובה ונחקון זויות במקומו והינו לעברך ר"ל במקום שנחקר שעברת על מצות הי' בברית הי' שמה היה נכתב ונחקק דבריו (ישמח משה)

☆

הנסתרות לה"יא והגמלות לנו ולבניינו וגוי. ירמו על מה שמכוא בחותה הלבבות כי לפעמים פטה היצר לאדם ויאמר לא יתכן עבדתך כלב שלם אלא בסכנות את מעשיך מבני אדם, ואל יראה עליך שם מודה טובה ואל תזכה על הטוב ולא תזהיר מחרע, אז תшиб לו כי לא זה הדורך כי אשר או להסתיר מה שאפשר מבלי דעת בני אדם, אבל להתפלל ב齊ור ובג לחרות לבני אדם דרכיו הי' אין זה חוויב אני לעשותו ע"כ, וו"ש הנסתירות לה"יא והגמלות ניכ' לשמו יתי צריך לעשותו ולא בעבר שכח בני אדם, ושמוא תאמיר כי צריך לכסות כל מעשייך אדם שבעצמותו נראים לכארה בלתי יפים אבל בכללות כל יפה עיי' אומרים לו לנו ולבניונולעשות את

היעודותי בכם את השמים ואת הארץ

בשנה האחרונה לחי הרה"ק השפט אמת ז"ע, פרצה מלחמת רוסיה ופולקwo לזכא אלפי אברכים מחסידיו, ונשלחו לשדות הקרב בזרחה הרחוק, השפ"א היה מבקר את חסידיו לפני צאתם לדרכ הרוחקה, והיה אומר להם: מי האיש הירא ורך הלבב יילך וישוב לבתו, כל מי שהוא ירא שמים ילך וישוב בתשובה ואז מوطח לו ישוב לבתו מן המלחמה, חסידייו היו שלוחים לו מכתבים מן הקרב, חידושי תורה, והוא מספרים לו כל הקורות אותם, והוא שם אמר אחד עילוי מעיר אוטסטראוז'א שכתב לו פלפל אורך על רבינו יונה, השפ"א השיב לו במכתב, ופתח המכתב בפסוק "היעודותי בכם הימים את השמים ואת הארץ", היעודותי – מלשון צדי וקיים, ורוצה לומר: קישתי בכם, באברכים כאלה, את השמים ואת הארץ. (שיחות קודש)

לא בשמים הוא

קצב אחד בא פעמי להרה"ק החוזה מלובלין ז"ע ושאל בעצמו מה לעשות בבמאות שיש לו, אם לשוחטן לחג או למחרן, כי הוא מתירא שם יימצא טריפות, ציווה החוזה שיכתוב על כל בהמה תוארה וסימניה בכתב, והקצב עשה כן, לקח הרבי את הכתב וקרא בתוכו, ועל כל בהמה ובבמה אמר לו: זו כשרה, זו טריפה, וזה אין יודע שכן בו תימצא שאלה ואיך שיפוסק הרבה אם כשרה או טריפה אינו יודע מפני שעל פסק ההלכה נאמר "לא בשמים הוא".

שבת שלפני ראש השנה

פע"א בשב"ק שלפני ר"ה בסעודת שחרית אמר הרה"ק ר' יחזקאל מקאמיר ז"ע להמסובין על שולחנו בזה"ל, אכן לשם שמים כי המأكلים שלנו מגרשים מן האדם האוכל עצמו כל מיני חומריות וגשמיות וכל מיני אפיקורוסות, וכוללים בהם מיני קדושים, ובסעודת שבת זו שלפני ראש השנה יש בה כח כל הסlichot מ"זכור ברית" והփיטים של שחרית ומוסף של ר"ה, ומ"כל נדרי" ושחרית ומוסף של יום הקדוש, ומימים הראשונים של סוכות, ושמנני עצרת ושמחת תורה עד אסרו חג, הינו ענין דכתיב בנהנה ותקם חנה אחורי אכילה בשילה ואחריו שתה וכו' ותתפלל". ולכורה אף עברה על מאמר חז"ל (ברכות י): לא תאכלו קודם שתתפללו וכו', אלא באסעה זה של בעל הקדוש алкנה איש אלוקים היה נכלל כח כל התפילהות שהתפללה אח"כ, ועל ידי האכילה ושתייה בסעודת זו של בעל הקדוש алкנה עיי' ניתנסף לה חיים ומוחין והשיגה מדיניות התפילה וכליה לחתפלה, וכן כמו כן בסעודת שבת זו שלפני ראש השנה נכלל כח התפילות עד אסרו חג. (דברי ישראל)

אתם נצבים היום

הרה"ק המגיד מתריסק ז"ע הפzier פעם את הרה"ק ר' יעקב צבי מפאריסוב ז"ע שיאמר תורה בכיתו לפני אנשי שלומו, והיה אז פרשת נצבים, ואמר: שلنן לעולם קורין פרשת נצבים לפניו ר"ה כדי לרמז שאף מי שיש לו לב ابن צרייך לעזוק "היום" – דא ראש השנה – אל ה', וגעו כל העם בבליכי. (ספרן של צדיקים)

ואמר הדור האחרון

בעטערבורג היה איש אחד שהיה מתdmaה אל הגוים והיה נהוג כמותם בשם לשון ומלבוש, יום אחד בא אליו הגאון ר' יצחק אלחנן מקובנא שישתדל אצל המלוכה בענין מסוים, כשהיה הגאון בכיתו התפאר לפניו האיש ביהדותו והראה לו את הטלית ותפילין שהוא מקידד להניהם כל יום, וסימן ואמר שורהמנה ליבא עבי שהעיקר הוא לא התנהגותו החיצונית של האדם בין הבריות אלא הפנימיות, הלב, ובלבבו הרו צדיק גמור, השיב לו הגאון ר' יצחק אלחנן ואמר: בפרשanton כתיב "ויתראו את שיקוציהם ואת גילוליהם עץ ואבן" דהיינו ע"פ שלא היה אלא רואים את שיקוציהם, וע"פ שבלבבם תהיו רוחקים מהם מאד לא יאהה ה' סלה ל" שכן אתה בעצם אולי תישאר ביהדותך, אבל "הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם" הדור הבא הם כבר יהיו לנוים, בכחנית "והנרכי אשר יבוא מארץ רוחקה", שהם כבר יהיו רוחקים לגמרי ואפי' בלבם, לבסוף לא רק בינוי של האיש הזה היו לנוים אלא אף הוא עצמו המיר את דעתו זמן קצר לאחר מכן.

בפיק ובלבך לעשותו

חנון אחד בא להרה"ק ר' משה מקארין ז"ע והתאונן לפניו על מיעוט פרנסתו מהחנות, ובווד ששכרינו החנון שבחנותו אותה הסחורה שהוא מוכר, יש לו שפע פרנסה בריאות, אמר לוصدق: הננו מבטיחך שגם לך יהיה שפע פרנסה בריאות, רק בתנאי שכשתוראה את חברך החנון מצליח תתן תודה על זה, ותאמר: ברוך השם שאתה לאיש ישראל פרנסהבריות, וכך כי יהיה לך קשה לומר כן בפה, אז שלם בזמן הראשון, מ"מ כשתרגעל עצמן לומר כן בפה, אז ממשך הזמן יכנסו הדברים גם בלבך, עד שתאמר כן בלבך שלם, כמו שנאמר: "בפיר ובלבך לעשותו", מוקדם רק "בפיר" ואחר כך "בלבך".

פרק א' ברכות לחכמתה

לאלים נחלהים, ע"ד דרוש ליזדים,

כפער ופרח לשוקדים

רצה גנבה מן העורב וידיע שישראל ערין ה לוה, וויש שלום יהה לי כי בשירותם לב אלך" ולמה כי ישראלי ערין והקב"ה יפרע מן הארץ ע"י אמר ר' לא' אבא" ר' לא רצה לפזרע מן הארץ כי או' עישן א' ר' וקנתנו באיש החאה".

(טוריו יזה)

*

הגנשות לד' אלקיינו והגנות לנו ולבניינו כדיוע הקב"ה קבע זמן לגאלה, ומן אחד שהוא סתום וחתרום ואפי' משה רבית אדרון הנביאים לא ידע המן והוא רך הקב"ה בעמו ידע המן השני שומט גליי לכל בכתביו "הימים אם בקהלו תשמעו" וכן אמר "הגנשות" וכן הגנות שהוא נסתור לד' א' לא' ליקינו ואיש יודע רק לד' אלקיינו אבל "הגנות" הומן הגליילנו ולבניינו יודיע לכלם ומה היא המן היא לעשת את כל דברי התורה הזאת" והוא בידיע לקרב הגאולה ע"י היום אם בקהלו תשמעו.

(כתב סופר)

*

והגנות לנו ולבניינו
איתא (סנהדרין מ"ג) אמר ליה רבי נחמה וכי ענס על הנסתורות לעלם ולהלא כבר אמר עד עולם אלא כסם שלא ענס על הנסתורות רק לא ענס על עונשין שבגלו עד שעיבורו ישראל את הירדן אלא מכן מאיט טמא איענש שם דחו ירע כי בא אשתו ובני, נמציא מכאן שאפי' נגלה רך לאשתו ובני כבר איינו בגדר "גנשות אלא נקרא" נגנות, וכן אמר הכת" "הגנות" איה נקרא גנות לנו ולבניינו אף' איינו ידע אלא לאשתו ובני).

(קול יהודה)

*

ושבת עד הד' אלקיין:
יל הנה הרמב"ם כתוב (הילכות תשובה ב' ב') ומה היא התשובה הוא שיעוב החטא חטא וכרי ויידע עלי יודע תלומות שלא ישוב לה החטא לעולם, וויש "ושבת" שתעשה תשובה במדה כאות עד (לשון עדות) הד' אלקיין" היה עד לך.

(מעינה של תורה)

*

ומל' ד' אלקיין את לבך ואת לבבך וודעך:
כתבו הראשונים את לבך ואת לבבך וודעך ר' אלול לרמו על תשובה בחודש אלול והסופי תיבות של הפסוק הזה היא תכוב לרמו שעי' תשובה זוכם לכטיבה וחתימה טובה.
(גהה קדומים)

*

כי קרוב אליך הדבר מואוד בפיק ובלבבך לעשותה
יל, ע"פ ואיתא (תנ"ד א"ו) כל העוסק בתורה לשם זוכה לרבים ורבה, נמיא שעשי' לומוד שלומוד זוכה לקיים מצוות רבות מושם שנחשה לו כאיל' עשה בפועל את המצוות שלמה, והוא שמרמו הכת" כי קרוב אליך הדבר מואוד בפיק (ע"י הלמוד בפיק) ובלבבך (בכוונות הלב ללימוד לשם) לעשותו" נחשה כאיל' עשה בפועל את אותן המצוות שלמו.
(שללה הק')

אתם נצחים היום כלכם לפני ה':
יל הסמכיות לעיל בפרשנה הקדמת מסים יושמרת את דברי הבהיר" ופתח כאן "אתם נצחים", יודע שאברם אבינו קודם שמל עצמו היה נפל על פניו וודבר עם השכינה אבל אחר שלל עצמי היה מדבר עם השכינה בעמידה, לכן אמר הכת" יושמרת את דברי הבהיר" היו הבהיר מילה ממילא היה "אתם נצחים היום לפני ה אלקייכם, נצחים בעמידה.

(כسف נבחר)

*

אשר לבבו פונה היום מעם הד' אלקיינו ללכת לעבד את אלה הגנות:
אייטה (ר' י"ז) הד' אי אני הוא קודם שייחטה האדם ואני הוא לאחר שייחטה האדם ויעשה תשובה והקשה והרא"ש למה צrik כפירה לפני החטא תירץ שהכוונה היא על מוחשבת ע"י הנחשב במשעה, לפ"ז ייל הכת" להעיר גலילים מן הארץ וגוי" הינו שאלת התייה מוחשבת ע"י וזהו "באים האה יהה" אחד ושmeno אחד" יאמרו הד' פעם אחד כי אין צורך לומר הד' קודם החטא היה מוחשבת ע"י כי לא היה דרכך כהה
(הגה"ק דרכי משה ליב מסא"ב וע"ז)

*

והיה בשמעו את דברי האלה הוזאת וכו' ורביצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה:
יל ע"פ מה שאמרו חז"ל בדברו של הקב"ה לרעה יכול לחזור בו אבל דברו של הקב"ה שנאמר ע"י נביא איש יכול לחזור שלא יאמרו שהנביא הוא נביא שקר, וזה אמר "היה במשמע דברי האלה הוזאת והתברך בלבבך לאמר שלום היה לי" שהקב"ה יחוור בו מן הרעה ע"י אמר לא איבח ד' שלוח לו ורביצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה" היו דווקא הכתובים במשנה תורה כי אלה נאמרו ע"י נביא שהוא משה ובזה אין הקב"ה חזר בו.
(פרח לבנון)

*

והי בשמעו את דברי האלה הוזאת והתברך בלבבו לאמר שלום היה לי כי בשידורך לב אלך וכו'.
ויל עפ"ם שדרשו על הפסוק יבאו עלייך כל הקלות האלה ודרוף והשינך" אל תקורי והשיגך אל ואצגוח, מלמד שתהיה לכם תקומה להמלט בגנות, מפני שככל קלה נרמז ברכחה, ולפי"ז ילי' פ' כאן היה "בשמעו" את דברי האלה הוזאת, והיינו ששמע הקרי שקורין "וואצגין", ולמן יתברך בלבבך לאמר שלום יהיה לך, כי אין אלו אלא ברכות, משם הכי אמר לא יאהה הד' שלוח לו ורביצה בו כל האלה הכתובה" בספר, והלא הכתיב הוזאת יחשינך" שלא יהיה לך תקומה ח'.

*

לא יאהה ד' שלוח לך:
קשה למה אמר לא יאהה היה לו לומר לא יטלוח לך ד', ייל ע"פ שנפסק בשעו' שטר שחותם עלי' העורב המלה ריצה גנבה מן הלווה

ורשות וחקרא

ענינים נלקיים בסוגיות גפל פולימ
של קורויניהם בפרשת השיעע נלקיים

בעניין מצות עשה של תשובה

ושבת עד ה' אלקייך וגוי' ושב ה' אלקייך את שבותך (גיטבים ל, ב-ג)

בעי' שיח' לו בונה לקים המ"ע כי בן צויה הקב"ה בתרתו, אמן לבאו הרי בתשובה לא יכול לבון תשובה תושבה כדי לקים המ"ע שצוויתו האל והרי צריך לבון שזוא שב מהטאו ורוצה לומר על נפשו על חטאו ופשעו, דאל"כ הרי דומה למ"י שבא אל אביו ומפייש ואומר לו באתי לקים רעונך אמרת שאבוא לפיס אווקר אלא ציריך שיאמר לוABA נחומי על מעשי והנני שב בתשובה, וא"כ כיוון שאין לו הכוונה כדי לקים המ"ע של תשובה א"כ אין עדליות, ע"כ רبوתא קמ"ל שתשובה דוחה ל"ת שבתורה ע"פ שאינו מכון לשם מ"ע (ומוסיף הבית יצחק דאול) ז גם הטעם שאין מברכין על מ"ע דתשובה בין שאינו יכול לבון לשם מ"ע והרי צריך לבון על עצמו להתרurt על חטאו ולחיציל נפש מיד' עוסקים.

ווד מוסיף בה הבית יצחק דלמ"ר וממצות אין צירicot בונה מ"מ עבר כשלא כיוון על מ"ע דולעבדו בכל לבבכם, וזהו החדש ידוע בשם הבית יצחק וכבר דשו בה רביהם] כרmono באחרדים וכן משמע באמרי בינה, א"כ נמצא דכששב עובר על ל"ת דלא תשוב לקחו, ועל עשה דלעבדו בכל לבבכם והרי לא יכול לבון לשם מ"ע כראמון לעיל, א"כ הרי קי"ל אין עשה דוחה ל"ת ועשה, א"כ שפיר רבויה קמ"ל דוגדלה מ"ע דתשובה דשפיר דוחה ל"ת.

וכ"ק רבינו שליט"א (קו"שובה ישראל עמי קי"ז) העיר שעם כל התירוצים שתירצו האחרונים אבטיח תקשי הרי אין אמורים לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך, וא"כ האיך אמורים להקב"ה שישוב את עמו וייבור ע"ז על הל"ת של לא ישוב לקחה וכו' כדי שע"ז יוכן ישראל בתשובה, הרי בתוט' בגיטין (נא) ובשבת (ד) דהיכא דפשע וודאי ולא אמורין לאדם חטא בשביל שיזכה הא דפשע, א"כ הרי הכא בשפטעו ישראל והמרו אמר אל אמאי מהニア תשובה.

וביאר עפ"ד התוס' בשבת (ט) דהיכא דהאיסור שחבירו עבר גורם על ידו שפיר אמורים לאדם חטא כדי שיזכה חבירך והוביח מגני' בעירובין, עי"ש, והנה ידוע

בגמ' יומא (ז"ב) א"ר יהנן גודלה תשובה שדרוהה ל"ת שבתורה דבשוחט אין הרי באשה שונתה תחת בעלה שהוא הקב"ה, ואיבא ל"ת לא יכול בעלה הראשון לשוב לחתה ואעפ"כ הקב"ה רוצה בתשובה רשיים נמצאים שהוא דוחה ל"ת.

והכפות תמורים (טט) הקשה לדלאו' מה הרבותא דתשובה דוחה ל"ת שבתורה הרי הוא מ"ע של ושב ה' אלקייך את שבותך ובו עשה דוחה ל"ת ומאי קאמרו בגמ'.

והכפות תמורים תי' דהרי כל ישראל בשוחט אין הם בונתה תחת בעלה, וכשעושין תשובה הם מקיימים העשה דתשובה והקב"ה מקבל תשובהם הרי הוא עובר על הל"ת ובמה"ג לא אמרי עדלי"ת שא' עובר על הל"ת והשני מקימים המ"ע א"כ שפיר רבויה קמ"ל דاعפ"כ אמרי' דעשה דתשובה דוחה ל"ת שבתורה ע"פ שלא דוחה על הל"ת מקימים העשה עכבה"ד.

ובש"ת נהרי אפרסמן (ויר' ס' קל"א) תי' קושית הכתפת תמורים באופן נחמד לדלאו' קשה האיך כל עשה דוחה ל"ת הרי ביבמות (ט) מבואר דל"ת חמיר מעשה, אמנים אף"ל דבין דמחשבה טובה מצטרפת למעשה ומוחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה, נמצא דבמ"ע יש תרתי לטיבותא דיש מחשבה ויש מעשה, משא"כ בל"ת יש רק דוא לריאותה והיו ריק ובמעשה הרי המחשبة לא מצטרפת, ע"כ שפיר עדלי"ת.

אמנם היא נחיה בכל מ"ע אבל בתשובה שמכפר על כל עמרות שבתורה ואפי' על ע"ז, וביע' הרי אמרו בהדריא בקידושין (טוף) דרביע"ז נגענו גם על המחשبة שמצטרפת למעשה, א"כ שפיר הדרי קושין לדוכתין אמא מותיא תשובה הרי מעתה א"א לתרצן דאית בה תרתי זון מחשבה וכן מעשה הרי בהל"ת נמי תרתי אית בה, וא"כ מזמן עדלי"ת לא הויל' להעשה דתשובה לדוחות, א"כ שפיר רבויה קאמרי בגמ' גודלה תשובה שדרוהה ל"ת שבתורה עכ"ד ודרכ"ת.

ובש"ת בית יצחק (ו"ד ח"ב ט' ק"ח א' ט' ובן תי' הגאון אב"ד וויעצען (עדין נכת"ט) דלמ"ד מוצות ערכות בונה הרי

שהוא כולל הרבה לאוין, כן אף' לדרך עשה פרט מתקן הלאו הפרט שלו, אבל עשה דתשובה בגין שהוא כולל כל הלאוין שבתוורה אין בו כח לפוטרו מעונשין מטעם ניתק לעשה, עכ' ר' הנחלת בניין.

וא"כ לפ"ז אף' לדה' לעניין עד'ת הדו"א דרך עשה פרט יש לה חכח לדוחות הל"ת, אבל עשה כלל כמו תשובה אין בכח לדוחות הל"ת לזה בא הרבותה גודלה תשובה שדווחה וכון תי' הגאנן מוועיטען זל'!

ואגב דכתיבנא קי' הנחלת בניין אביה כאן תי' נפלא דמתאמורא משמי' דהגה'ק מהרי"ד מבעלזא ז"ע על הקור הג'ל, ודהנה במס' מוכות (ה) איתמר לוא שקדמו עשה לוקין עליו, ומברא התוס' שם מד'ה כל ל"ת וכור דאתא לאשמעין דאפי' למ"ד לאו ניתק לעשה אין לוקין עלי, מ"מ הא דיקא במקום שא"א לקים העשה לוקין עלי בגן והשייב את הגילה שא"א לקיימו ביל עبور על הלאו א"כ על ברוחך צל' וдуשה בא נברא אלא כדי למלא מקום המלכות, כי דיקא במקום שיש חיוב מלכות שיר עשה זה, והרי ביל גזילה לא שיר לקיים מ"ע רוחשיב נשא"כ אם אפשר לקיים העשה ביל עبور על הלאו, א"כ אין שום הובחה שהעשה בא במקום המלכות ועכ' לוקין עליו עכטו"ד התוס'.

א"כ אף' לדתשובה הוי כלאו שקדמו עשה דהרי מ"ע דתשובה אפשר לקיים אפי' בלבד עבירת הל"ת דהינו שיכול לשוב על ביטול מ"ע, או שיכול לשוב על שלא קיים המצווה בשלימות הרצוייה, א"כ הר שיר לקיים המ"ע ביל עبور על הלאו, א"כ לא הוי לאו ניתק לעשה ושפיר מישקב קו' הנחלת בניין.

ובזה פ"י הפסוק (אייה ג, לט) "מה יתאונן גבר חי על חטאיך" דהרי די מרים על צדיקים שאפי' בmittan קרוין חיים, והפסוק שואל על הצדיק האיך יקאים מ"ע דתשובה הרי אין לו חטאיהם, ע"ז תירץ הפסוק "נchapשה דרכינו ונחקרה ונבקשה לדעת" דהינו שיבדק המצוורת שלם אם עשו בשלימות או אם לא ביטל מ"ע, ובזה יכול לקיים מ"ע דתשובה, ודוד'ק.

ובמה אחרוניים תיריצו על קושיות הכתפת תמרים עפ"י ר' הראשונים היוציאים דתשובה קדמה לעולם (יעי' שלח'ק אריכות בו) דהינו מוקדם בראית העולם כבר נברא תשובה וא"כ הר בתוס' קידושין אינה דעתה קדום הדיבור אינו דוחה לית' שאחר הדיבור א"כ תשובה הרי הוא עשה קודום הדיבור א"כ שורת הדין דעתה שלא يول תשובה, עכ' שפיר רבותא קמ' לדוגלה תשובה שדוחה לית' שבתוורה הבן.

הפי' מהר'ק מרפאPsitz ז"ע עה"פ' ושב' ה' אלוקיך את שבוטך דהינו בישראל שבין בתשובה שלימה על חטאים או מעורר כה התשובה שהקב"ה ש' בתשובה על מה שברא את היזח"ר להחטיא את ישראל (בדאמר' בוג' שבקב"ה שבבתשובה על מה שברא היזח"ר עכדה'ק). אלוקיך את שבוטך דהינו שע"י השובך גם הקב"ה בכיבול שבבתשובה על מה שברא היזח"ר עכדה'ק.

היזח'א מדבריו שע"י מה שברא היזח"ר עי"ז נגרם לאדם שיбурר על האיסורין נמצא שכביבול דינו וכי שנגרם על ידו איסור להפושע, אזו הרי קייל' שאומരין לאדם חטא שיזכה חבריך, א"כ מובן שפיר הא דתשובה מהניהא ודוח'ח'וש'.

ולබאו' לפ"ז הנפלאים אף' לדאין באן חטא שיזכה חבריך כי גם הקב"ה בעצמו שבבתשובה כד' הזרע קודש, וא"כ הרי בעצמו גם מקיים המ"ע. ומון רבינו שליט'א (נקוטת גניל) תירוץ על ההערה הנזכרת עפ"י התוס' בגיטין (ט) שהקשו אהא דאמר'י בגמי' מעשה בחצ' שפהח וחויצ' בת חורין שנганו בה מהנאג הפקר וכפו את רבה לשוחרה, וקשה הרי אחרים פשעו בה האיך אומרין לאדם חטא שיזכה חבריך הר המשחרר עובר בעשה, ותירצ'ו בתוס' דכינ' שהיא היה מהחותמת אחוריים ומשדיין לחטא היהו באנטס. ועד תירצ'ו בתוס' דמצווה דרבים שאני, ובאן היהת רוחה והצלחה לרבים שניכשלו בה עכ' ר' התוס'.

וא"כ ה"ה לענינו א'פ' דכינ' דהיצר סוכן בנו וככל הימים מפתחה את האדם להטוא נחשבים כאנטס ושפידי אמר'י לאדם חטא שיזכה חבריך, או א'פ' גם בת'י' השני של תוס' דתשובה ג'כ' הוי מצווה דרבים דאמר'י בגמ' יהיד ששב מוחלין לו ולכל העולם, א"כ שפיר אמר'י לאדם חטא בשביל' שיזכה חבריך ושפיר מהניהא תשובה.

ובן מיישב בקרבן משה (ט' ב') קו' הכפות תמרים בהקרים ד' הנחלת בניין שהקשה להפ"מ דקייל' לדלא ניתק לעשה אין לוקין עליו א"כ האיך לוקין על לאו הרי כל לאו ניתק לעשה דתשובה, לפ"ז הרמב'ס דתשובה הוי מ"ע ותירוץ שם עפ"י ר' התוס' (חובות ל') ד'ה שלא וכור דהרי סבר דהעשה שבכתב חוק מלהל"ת לא הוי לאו ניתק לעשה, ומגנות תשובה כתובה רוחקה מן כל המצוות שורי בזונה בטוף משנה תורה. ופי' שם ה' בתהלים רוחק מרושעים ישועה פ' שחווסים שפטוריהם מעונש מכח שבכל לאוין לאו הניתק לעשה, אך לא מועל להם כירוחקה היא העשה של תשובה מכל הלאוין.

ומוסף שם דאפי' לאלו שסובין שעשה אפי' כשהיא רוחקה ג'כ' פטור, הם יתרצ'ו דתשובה הוי דוגמת לאו שבכללות דאין לוקין עליו דלא הוי לאו חמור ביה

התורת נדרים בערב ראש השנה

מהו מקור מנהג התורת נדרים בער"ה, הרי בפוסקים הראשונים לא נזכר כלל מנהג זו / מי עשה הנוסח שאנו אומרים 'שמעו נא רבותי' / למזה צרכיהם לעשות התורת נדרים, הרי אומרים בליל יוכפ' תפילה 'כל נדר' / רמז נחמד מהפסיק / באיזה נדר אפשר לסמור על התורה זו / נוסח התורת נדרים

הנוטח הנהגת כיוון, כולל בתוכו ב' חלקים. א. התורת נדרים שעשה משך השנה. ב. מסירת מודעה, על ביטול הנדרים שידור בעתיד. (שליה שם). וענין באחרונים הדנים האם מועיל ענן מסירת מודעה).

טעמי המנהג

הטעם שעושים התורת נדרים בערב ראש השנה, היא משום דעתא בחוז'ל (נדרים כב). שאם יש לאדם איה נדר או שבואה פותחין לו את פנסתו וממשמשן במעשו. (ראש יטף). ועוד כדי שعن נדרים לא יהיה לפוקה ולמכשול לעכבר קבלת התפילהת בראש השנה. וכן נתנו רמז לזה, דסופי התיבות של "לי' איח' לרבר' כב'ל", אותיות אלו, לומר שבאלל קודם ראש השנה יעשה התורת נדרים (שר' ע"ת סוף מטה).

והבט וראהطعم נחמד, מש"כ בזה הගאון רבי שלמה קלוגער וצ'ל (קהלת יעקב), דהנה במומר הנאמר בלילה ראש השנה, כתוב (תהלים כד), "מי יעלה בהר ד' ומיי יקום במקומות קדשו" – דהינו מי יזכה שכשיבו א הקב"ה עמו בדיין, יהיה הוא עולה בהר ד', ולא שהשיות יצטרך להשဖיל עצמו למטה אליו. ומיי שזוכה לעלות בהר ד', ואין הקב"ה משupil עצמו אליו, זוכה בהמשך הכתוב, "ישא ברכה מאת ד' וצדקה מלאקי ישבו", שיוכל בנקל לקבל ברכה וצדקה מלאקי ישבו, ואבן רם בטל רם בזין. ורחמים מאתו יתריך ומAMILא יוקל עליו לזכות בזין. ואחר התנאים כרי לזכות לזה הוא "לא נשבע למורה", ולכן נוהגים להתרת הנדרים בערב ראש השנה, להכין נפשנו להיות ראויים לעלות בהר ד' ולזכות לקבל ברכה וצדקה מאת ד'.

ובמחוזר דברי יואל (ערב ראש השנה), הביא טעם לזה מהHIGHEST פנים (מאמר שוב אשים) לדאיתא בגמרא (ביב פרק הספינה), דרביה בר בר חננה שמע בת קרל אויל שנשבעתית, וכבשי שנסבעתית מי מיפר ל', וקאמרו רבנן ארבעב"ח דהיה לו לומר מופר לך. ומהז תבין טעם מנהג ישראל להתרת נדרים ושבועות ולומר כל נדרי וכו', לעורר התורת נדר ושבועה דגולות למעלה מהגר גואלתינו.

מנาง ישראל לעשות התורת נדרים בער"ה. אמרנו דבר בעתו מה טוב, לבאר מקור המנהג ותעמי המנהג, והנוסח שאומרים, זה הרי ציריך כל אדם להבק את נוסח התורת נדרים, ולא כמו שחוושבים עמי הארץ שזו אמרית תחינה ובקשה גרידא (הוי אום, אף המגן על המט"א סיכון תקפא אותו קב).

מקור המנהג

מנาง זה לא מזוכר אפילו ברמז בפוסקים הראשונים, ורק ענן אמרית כל נדרי ליל יוכ[], מ"מ מנהג זה יסודתו בהרاري קודש, במשנתו של הארי זיל, להיות בבחינת זוריין מקידמין למצות, להכנס לשנה חדשה נקי מען נדרים.

ראשון למקראי קדר, היא מש"כ תלמידו הגדול מוהרחה"ו ויטאל זצ'ל, וצ'ל (פר' עז חיים, ראש השנה), "יתיר נדרו קודם ראש השנה וכו', ומתקצחים עדה קדרשה של תלמידי חכמים לתורת נדרים ושבועות".

וכן מזוכר בשל"ה הקדוש (ריש מס' יומא), וצ'ל "תנן במסכת נדרים (כב) 'הרוצה שלא יתקיימו נדריו של כל השנה, יעמוד בראש השנה ויאמר, כל הנדרים שאני עתיד לidor בזו השנה יהיו בטלים'. וכותב הטור (אייה סימן תריס), שמצוות נטפלת המנהג לומר 'כל נדרי' בערב יומם ביפור, כי יומם ביפור מקדרין נמי ראש השנה. אבל זוריין מקידמין למצות. וראווי להקדים קודם ראש השנה ממש וכו'". ושם הביא הנוסח שמעו נא רבותי שאנו אומרים].

והובא להלכה, הייב"ץ (בשיטו שער ח' שער המתוחה לעשיית, מגל ה' אות ט), בעל שו"ע הרב (בשיטו), ובמטה אפרים (סימן תקפא סמ"ט) ח'ל "ונוהגין אנשי מעשה לששות חברה של שרה עשרה, שיבויים לעשות הסדר של התורת נדרים המבוואר, וכל הקhal עושים על סדר זהה".

ואם אין לו זמן להתרת נדרים בערב ראש השנה, יכול להקדים ההתרה או לאחרה (שליה שם).

שבוע בחולום, ציריך התרה לכתチילה (רמ"א סימן ר), ומכיון ש"י"א שלנדר בחולם ציריך עשרה להתרו, אך יש נהוגים להתרן נדרים בעשרה.

אבלו נשבעתית במסות הקדושים שאינם נמחקים, ובשם הו"ה ברוך הוא. יש הנהוגים להשミニת תיבות אל"ו ובסות הו"ה ב"ה", מושום שלכתチילה אין התרה לשבעה בשם, אלא מודוחק או לצורך מצוה (קדאי ברמ"א סי' רל ס"א, דלא מהחבר הסובר שמועל התרה), ולכך אין לאומרה. (כיה בלוח א"י, שבטיוזו האדרית השמיתו תיבות בהקץ חן בחולום).

ואבילו נזירות שמשון. יש הנהוגים להשミニת תיבות אל"ו, מכיוון שאין התרה לנזירות שמשון (לו"ח א"י בשם האדרית, ועיין בפ"ת יורד סימן רט ו' שנתחא זו מוטעית). ובחורונים הארכיכו לישיב המנהג, דמיורי באופן שמנהני התרה, או משומם דודוקא בשמשון שהיה על ידי מלך אין לו התרה, אבל במניר בנזיר מן הבטן בשמשון אפשר בשאלת (קיצור שו"ע דיני חדש אלל סימן קכח בהערות לחם הפנים, ע"פ הריטב"א מכת כב), או עפ"מ"ש במונחת חינוך (בשם האבן מג"ש) דכשלא התחליל עדין לנזהוג בנזירות, יש התרה לנזירות שמשון, (שם).

בכלחון איחרתוּנוּ בהון. הגם שבהתורת נדרים עריכים לעשות מהחרטה פתה, (בדאיתא ברמ"א סימן רכה סי' ז, ואיך כאן מתירים בחורתה לדב), י"א העטם כיון שבונה שעbara מסר מודעה על ביטול נדריו, هو נדר רעווע וסגי בחורתה. ועוד דבאמת ע"י מסירת מודעה דראשתקד א"י"צ שאלה, אלא דכיוון ש"י"א שלא מהני התנאי, אא"ב זוכרו בתור כדיבור לנדרו, הרול ספק ספיקא, שמא די בתנאי, ושמא די בחורתה, אך לא ציריכים פתה. (הגרש קלגור, בדורר וויזין שם).

אך דעו נא רבותינו כי אי אפשר לפטרם כי רביהם הם. יש לה辨ין מה נתינת טעם היא, כי רביהם הם, הרי גם הרבה נדרים ציריך לפטר. ואין אני מבקש התרה על אותם נדרים שאין להתרן להתרן, לכארורה קטע זו מפסיק בין מה שאמר מוקדם, שא"א לפורטם כי רביהם הם, למש"כ אח"כ, ע"ב וזהו נא בעינויים כאלו הייתה התייחס פטורם, ולמה הפסיק באמצעות הבקשה שאיתנו מבקש התרה על נדרים שא"א להתרן. והתירוץ לה דבמה שאומר שאיתנו מבקש התרה לנדרים שא"א לפורטם, וזה העטם שלא יהא ציריכים לפטורם, שהטעם שיש לפטר הנדר היא משומם שיש לחוש שמא היה נדר לצורך מצוה, או שאר נדר שאין להם התרה, ולכן ציריך לפטר הנדר, ולכן כשרוצה לפטור את זה, כיון שאיתנו רוצה לפטור נדרים שא"א להתרן אותם (נורי וויזין שם).

ב"יד של כמה

רוב אנשי נוהגים לעשות התרת נדרים בשלשה, אמנם יש שנהגו להתריר בעשרה, המקור לה הוא בשל"ה ה"ק' (שם), וכן נהגו מzn החותם סופר, וממן רבייה"ק זי"ע. והטעם שנפסק להלכה בשור"ע (ויז"ד סימן רי סי' ב), שהתרת נדרים שادرם נדר בחולום, ציריך עשרה להתריר הנדר, והנוסח בהתרת נדרים, 'ח' בהקץ חן בחולום, لكن יש שנהגו להתריר בעשרה. ועדף שיהיו י"א, כמבואר בגמרא סנהדרין בעשרה. אין ב"יד שкол' (שווית רעך"א סימן ג).

ובוא זכאי

יש שהפכו שחייב"ד שמתירין להם, יהיו אלו שכבר התרו את נדריהם, ע"פ הגמורא (שניות יד). 'ובוא זכאי' ויכפר על זכאי, אבל זהו רק אסמכתא בעלמא, ואך מקפידין על זה, דודוקא בענין של כפירה אמרין כן, אבל בהתרת נדרים אין זה עניין של כפירה.

לסמור על התרה זו

כתב בדרך החיים "מו"ה שנהגין בהתרת נדרים לומר, אף שמצד הרין המבקש התרה ציריך לפטר, אך דש נא רבותינו כי אי אפשר לפטרם כי רביהם הם, זה אינו מועיל אלא לנדרים ששכח, אבל לנדרים שלא שכח וחוכר אותם ציריך להתרים, ואם לאו אין מתירין לו, ודי בשפטת הנדר לפני אחד מן המתירין" עכ"ד.

נוטח התרת נדרים

כתב חי אדם (סוף כל קלח) נוהגים לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה כדי להנצל מעונש נדרים. ואממן ראוי לכל אדם שילמוד הלכות נדרים, כי יש הרבה נדרים שא"א להתריר אותם, ונכשלין בהם. גם ציריך כל אדם שיזיה נזהר שיבין מה שהוא אומר, ולא כמו שחוש-bin הע"ה שהוא תחינה, וראיתי מהיראים שאינם מבינים בלשון הקודש, שאומרים הנוטח של התרת נדרים בלשון לע"ז.

שמעו נא רבותינו דינאים מומחים. יש הנהוגים להשミニת תיבות אל"ו "דינאים מומחים", מכיוון שהיום המתיריהם אינם דינאים מומחים (כנ הובא בלוח א"י, ע"פ בעל בעל האדרית). אממן המנהג לאומרה, ע"מ שהמתיריהם אינם דינאים, ובוודאי אינם מומחים, מ"מ משומם כבוד המתיריהם אמרים כן, (הגר"ש קלגור בספרו נדר זווין, בשווית לטימן רכה אות י"ד, דמותר בלבד במא בנט' החכם' או 'הרבר הנשיא', ע"פ שאין קוראים לו כן וגם איתו בר הכי, הגט בשר, עי"ש).

שנדրתי או נשבעתי בהקץ או בחולום. אדם שנדר או

ארון רמייסדיות דר' בינו יואל מסאטמאר - ביג'ז

תודה וקול זמרה

בברכת הודאה, עמוקה דלבאה, נשר בויה ברכת מזלא טבא ונדייאiah, למעלת
כבוד ידידינו החשוב האי גברא יקירה, מנה"ס משיב נפש הדירא, בפעולתו
הנוראים והנבוכים לטובת מוסדותינו המערירין, יום וליל לא ישבות חשיכה כוארה,
למען הרמת קרו מוסדותינו הקדושים לשם ולהפאה, מכבד את הי' בגנותו בקול זמרה,
מידותיו הטובות לראשו עטרה, ה"ה

הר"ר מנחם מענדל ווינשטיין חי"ז

עסקנו נמרץ ומוסר למען מוסדות יטב לב באורה"ק
~ סניף אירופה ~

לרגל שמחתו בהולדת בתו תה'י בסיון טוב ובמזל טוב

יה"ר שתזכה לרוחות מכונה רב התענג ונחת, מותוך עישר ואישור והרחבת הדעת, ותוכל
להמשיך בעוזת הרמת מוסדותינו הקדושה, בミלה מרובה וגדרשה, ובಚר זאת
תתברך בעושר ואישור בטוב ובנעימים, ואך טוב וחסד ירדפו לך הימים.

המבילים בשיר וקול תודה
הנהלת המוסדות

לשכת הסת"ם

נ"ג ע"י הרב שמעון ייאל מראך, מה"ס מתבה מהה מלהמתה

שאלות ותשובות בעלות סת"ם
שהגיעו לנו מהרואה

שאלה יט:

שם הדעואל: הרב אליעזר זוסיא לעבאוטיש היי'.
שאלה העיקרית: בשטרות של 200 ש' כתוב שם השם 'אל'יהי'. האם יש בזה קדושה?

פסק הלכה: מכיוון שאי אפשר לראותה רק עם זכוכית מגדלת, אין בה שום קדושה. אי אפשר לראותה מהעתקה את הכתוב, רק מסומן אליה מקום, כדי שייהי אפשר לבדוק בשטר מקורי.

בשות' שבט הלווי (ח"ז סימן ח) נשאל על אודות שטרות של כסף שנדרס עליהם מפרק ה"מ הלכות מלאה ולוה, האם מותר ליבנס עם הכסף בבית הכסא. וכותב שאין שום חשש מכמה טעמים:
א. דאם הכסף נתון בתוך בית כריגיל, והכיס מונח בתוך בית הבגד, דנקרא כליה תוך כליה, אפילו הא' אינו כליה. והרי אפילו בתפילה מותר.
ב. יתכן אכן אם מונח רק בכסיס המלבוש ללא כליה שני דמותר כמו בתפילה בשדה וכי"ב, כיון שהוא דבר הרגיל ואי אפשר להזהר בשום אופן לא חייב כליה תוך כליה.
ג. כיון שהוא רק דרך דפוס, ובבר ידוע מחלוקת הפסוקים בעניין דפוס אם יש לו קדושה כלל.
ד. ועוד דבריון הזה לכ"ע אין זה רק מעשה מכונה בעלמא, לא מעשה ידי אדם.
ה. ועוד דעתה לעניין חילוני מובהק, דבודאי אין סרך קדושה בזה, וגם יש ספק אם ניכרות האותיות לקרייה.
ו. ומוש"כ בתשובה הרדב"ז להקל בכתובים שאינם כתוב אשורי אלא פרובניציאל וכדומה וודאי הלכה הם. ומיסיק "סוף דבר אני רואה מקום חשש בפרט אם הכסף נתון בתוך בית הבגד בנ"ל".

עלין דין

והנה בדיון דין אין צירבים לכל הני התירים דלעיל, מכיוון שאי אפשר לראותה הכתוב בשטר, על ידי עין רגילה, רק עם זכוכית מגדلت, אפשר לראותה הכתוב שם, ובמקרה אחרונים שלא נתנה תורה למלאכי השרת, ואין צירבים לחוש לדברים שאי אפשר לראותם באופן הרגיל. ולא נחשב לכתיבתה כלל וכלל.
וכ"ב בשוו"ת דובב מישרים (סימן א) בעניין שני אותיות בס"ת שנוגעות זו זו, והפירוד ביניהם איתנו נבדך אלא בזוכחות מגדلت, אם יש להחשיבם כሞקות גoil. והוכיח מדברי ה"ב"ח ומהג"א שנكب בקהל שנראה רק מול נגד המשמש אליו פול הקלק. וזה להקפת גoil שאינה נראהית בעין רגילה שכך כהקפת גoil.
וכן הורה לי הלכה למשעה הגאון רבי אברהם צבי הכהן שליט"א, והגאון רבי מרדכי געלבער שליט"א.

הערות והארות, ושאלות בצורת האותיות, ניתן למסור ע"י הפקס: 20 57008-1533

חוקיקת להוראה

галות זדינית. לפक' הראשנים והאחרונים. עם תשפ"ג לאלרים וטעלים טווים

ט"נ ע"י הרב יזאל מיל' אברהם פרידמן

דין וענין ראש השנה

תקיעת שופר בעיר"ה

אין תוקיען בשופר בעיר"ה.

(רמ"א סי' תפ"א סע' ג, והטעם בו כתוב המ"א סק"ד) בשם הלבוש בכדי להשפיך בין דרישות לתקיעות דמעה, וכשם המנהיגים כתוב הטעם דלכן אין תוקיען בערב ראש השנה בכדי לעריכת השטן כי או יהיה סבור שהטן שיום הדין עבר).

ואף בכדי להتلמד אין לתקוע אלא בבית סגור.

(רבמ"א שם) כתוב הנפק"מ בין הטעמים הוא בתוקע בכיתו בכדי להتلמד, דלטעם הלבוש אפשר לתקוע כדי בו שמשפיך בבהיכ"ג, משא"כ לטעם המנהיגים אין לתקוע כלל לצורך לעריכת השטן, ובמשנ"ב (סקפ"ד) לאחר שהביא ב' הטעמים הביא מהא"ר בשם ספר אמור כל דבחדור סגור מותר להتلמד אף לטעם שלא לעריכת השטן.

ויש לציין דבר' בעצם הסברא חולק על המ"א ודעתו דאית לטעם המנהיגים מותר להתקוע להتلמד, דין דין תוקיעם בבהיכ"ג והוא סביר שיום הדין עבר).

וכן אם יש לו שופר חדש וביצנו לסותו יתקע בו בחדר סגור (כפ' החאים סקע"ז), ובמקומות שנוהגו שתוקיען בחודש אול' בלילה [בדמיון רם"א בסע' א' דיש נוהgan לתקוע בערבית, ובפותחות היינו בלילה, אולם יש אחרוניים שכתו דהינו במנחה], אף בלילה עבר ר'ה אין תוקיען.

(כמ"א שם) כתוב דמלבושים ממשמע דא' בלילה אין לתקוע, דהלבוש כתוב דעת פסיקין ביום כ"ח אלול, ממשמע דבל"ט אין תוקיען ואפי' בלילה, ובא"ר (אות ד) כתוב דכו הוא לטעם המטה מisha (תשעה) שכותב דלכן תוקען בחודש אול' כיוון דכתב תקוע בחודש שופר, וילפי' דיש לתקוע חודש שלם, והחדש היינו ל' יום, ולכן כ"ח ימים של אלול וב' ימי ר'ה המ ל' יום, וא"כ זה דока בכ"ח אלול ולא בכ"ט דהיללה הולך אחר היום.

ולתקוע להتلמד בלילה בחדר שאין סגור יש לדון, דהרי

לكنנות סכין חלק בערב ראש השנה

מנוג אבותינו הי' לkanנות סכין חדש ולהשחינו שייהי חד וחלק.

(מקור המנהג הוא בס' זכרון טוב שכתוב ודור"ק מהר"א מנעשה ז"ע ספר שהורה"ק מלובלין ז"ע היה מהחק סכימים בראש השנה להמקורבים לסגולה על הפרנסה, וכמו שאומרים "החוותך חיים לכל ח", וכמו"ש פותח את דיד' סופי תיבות חת"ך שהוא השם של פרנסת נודע.

ומושמע ממקורות המנהג שיקנה סכין וישראל דוקא, וכדאיתא בספר סגולת ישראל אות ר' ששמע מפי הק' של הרה"ק מהר"א מוזידיטשוויז ז"ע שאמר שיקנה לו כ"א בערב ראש השנה סכין חדש וישראל והוא מסוגל לפרנסת על כל השנה, וכותב שם לפרש כוונתו כי איתא בתיקונים דסכין פגום דא סמא"ל, והנה גם איתא בזה"ק דאות מ' מסמא"ל הוא הרע, וא"כ סכין הפגום הרמוו לסמ"א כל כশמים רמו הפגימות או מיסרים מין סמא"ל אותן מי ונשאר סא"ל שהוא שם הק' גימ"פ א"י ראיי תיבות פ'ותח את דיד' סופי תיבות חת"ך שם הפרנסה וזה החוותך חיים לכל ח).

ובזמנינו שאין ריגולות להשחיז סכינים כ"א בביתו, עכ"פ כדי להקפיד שייהי הסכין שكونה סכין חלק מלתחילה וכדאיתא בספר מעשי יהיאל (פ' בשלח) דיש קבלה מהרה"ק מלובלין להיות בראש השנה בכיסו סכין חד וחלק מטעם הנ"ל.

לצמצם בהוצאות בעיר"ה

סימנא טב לא צמצם בהוצאות ערב י"ט ראש השנה. (כתב הייעב"ז ז' ו"ל: "אמנם לא חמור י"ט זה משבת אמרבו בו עשה שבתק חול וכוכו, כי' שלא עמיה את עצמו להצטרך לרבות בשכיב בבוד י"ט זה, כי יש לשימושו מילתא בראש השנה שיגרום רעה לעצמו בראש השנה זה ח"ו להתנגן במדה זה כל השנה שרצה בתחילתה במועט שהזמין לו הש"ת, וכל שנה שרצה בתחילתה מותענרת בסופה", עי"ש).

סימנה טובא

נווהגים לאכול בליל ראש השנה בתחילת הסעודת מני מأكلים לסימן טה.

(כדייאתא בגמ' (כריות ו') אמר אבי השთא אמרות סימנה מלחה היא ה' רגיל איש למליכל ריש שתא קרא וכו', וכן הוא לשון המה' (ס' תקפ"ג סע' א').

וברמ"א דיש אוכלים רימוניים ואומרים נרבה זכויותינו כרימון, והרבהנונו נוהגים לאוכל בליל שני דרא' בכדי שיווכלו לברך שהחינו עליהם.

ויש דעתות בווא אס' אומרים ה' ר' בהזכורת השם או בלא השם, וכל אחד לפניו מנהגו, ובדברי' מובה שרבעינו הקוח' ט ז"ע אמרו בלא שם).

ואף מי שאין יכולתו לאכול הסימנים, די בו שיביט עליהם ויכל לומר היה' ר'.

(כף החיים (פרק י') וקצתה המטה (פרק ט'), דעת' העורך והכל בו עוד גרס' בגין יהא רגיל "למייחז", ומישמע דידי בראה להודו, ובמה' ח' כתוב עוד דאי' אין מהמים יכול לומר היה' ר').

תפוח בדבש

נווהגים לאכול תפוח בדבש.

(טור ורמ' א' שם) וכתבו הטעם בכך שתתאחד עליינו שנה טוביה ומותקה, ובספרים מובאים עוד טעמים).

והרבהנווהגים לאכול הסימנים לאחר ברכת המוציא, (כדרשمعו בטור שכתב "שרוגילים לאכול בתחילת הסעודת תפוח בדבש" ומשמעו דהינו בתחילת הסעודת, וכן משמע בד' מ' (פרק ג') וט' י' (פרק ג') שהביאו דברי המהר' ל' לברך על התפוח בופה' ע', וכתבו הטעם דציריך לברך כיון דהוי מוחדרים שאינם באים בתוך הסעודת, ומשמע אוכלים אותו בתוך הסעודת, וכן הוא במתה אפרים, עיי' בלקוטי מהרי' ח' בואה, וכן מובה במוחדור דברי' י' בון נהגרבנוי ז"ע).

ויש הנוהגים לאכלו מיד אחר קידוש.

עי' כף החיים (פרק י'), דרכ' חיים ושלום (אות תש'ז').

ומברכים על התפוח ברכת בורא פרי העץ אף האוכלים אחר המוציא.

(דהוי מהדברים הבאים שלא מחמת הסעודת, וכן מברכים עליהם אף שאוכלים בתוך הסעודת).

על הדבש שאוכל עם התפוח אין מברך לטפל דבבש לתפות.

כל הטעם לאסור לתקוע אף להתלמוד והוא משום עירוב השטן, ואפשר דזהו דוקא בזמן חיבת התקועה בר' דה היינו ביום אבל בלילה שאין תוקען בר' ה' לא שיק כל טעם זה, והטעם דין תוקען בלילה הוא משום להפסיק בין התקיעות דרשת לתקיעות דעתו ולטעם זה הרוי מותר להתלמוד וצ"ע לעמצעה, דהנה במשנ' ב' אינו מביא כלל דברי המ' א' שאין לתקוע בלילה, ומסתבר דלא היביא זה כיוון דבלילה מנהגנו שטומי לאין תוקעים בחודש אלול, וב כדי לחתלמוד אפשר דדעתו דיהיא מותר בלילה לא יתקעו וכל חדש אלול להתלמוד דין תקען בלילה לא לעשותות התעוורות בלילה והתקיעות מעוררים המודות העלינוות).

פרוסת המוציא בדבש

מטבלים פרוסת המוציא בדבש.

(עטרת זקנים (סוס' תקפ"ג) מ"א (סק' א') ועד, ובказה המטה (ס' תר' ה סק' מ') הביא בשם ספר עתים לבינה (מאמר ט' י') דנוהגין לטבול עד שמיini עשרה ועד בכלל, וכן נהג רבני הכהן (מחוזר דברי' א' אות ס'), וכיוזע צדיקי בית בעלוֹנה גנו עד שבת בראשית, וכן נהג הגה' ק משיניאו ז"ע).

יש שמטבליםין הן במלח כבכל השניה והן בדבש. (בס' כף החיים ס' תקפ"ג סק' ד כתוב שאף שמטבלים פרוסת המוציא בדבש, עכ' לא לבטל עין לטבול המוציא במלח שהוא כדי למתוק הגבות והוד' לטבול בדבש).

יש שמטבליםין פרוסת המוציא, במלח בקצתה אחד ובדבש בקצתה השני.

(בש' ת' שלמת חיים (להגורי' ח' זאנגעפלד ח' א' סי' שמ' י') כתוב שהוא טוב בשניהם, אבל לא בפעם אחת כי אם משיני צדדים, והוא טועם מוקדם הדבש עם הלחם לסימנא טכא, ושוב טוב במלח וטועם, והוא כתוב כן משועם דאם יתן גם הדבש וגם המלח באותו צד או יהוה נותן טעם לפנים, וכן ראוי לעשות הדבש הראשון והורו העיקר שהוא טוב בדבש הוא לסימן טוב על שהוא מותוק, ואפלו אם נאמר (קהילת ח' ה) שומר מצה לא ידע דבר רע, אבל א'כ עדיף טפי' שלא לטבול פרוסת המוציא בדבש שהוא איינו מצה כי אם לסימן טוב המתקיות ובאופן זה הוא טעם פגום, וכן ה' נהג מרן רבי' ב' בעל דברי' י' אל ז"ע שטיפבים משני הקצוות וחתרם בסכין ואכלם יחד, ובס' טעמי המנוגים את תש'ו כתוב דנוהגין להטביל הפרוסה במלח ולאכול, ואח' כ' להטביל בדבש ולומר היה' דצון, ושכנן היה' נהגרבנוי ז"ל).

איירி במובשיילים דכו הדרך לאוכלים, וכן שמעתי למעשה מהגאון ר' שלמה זלמן אלטמאן שליט"א).

ואם הם מינימש שהאדם רגיל לאוכלים בכלל חسنة בתוקה הסעודת, איז לא יברך עליהם כאוכלים תוך הסעודה, וטוב לברך קודם על מין ירך שהאדם אין רגיל לאוכל בסעודה ולפטור שאר הריקות.

(כפשתות ההלכה כאוכל דברים הבאים בסעודה אין ציריך לברך דעתנים בברכת הפת כדברו בא"ז, אולם יש לדון ביליד יהדותינו אוכלים למטרות שביעת אלא לסייע טוב, א"כ אפשר דאיינו נפטר בברכת הפת, אולם בקבב החיים (סקט"ו) דכתב אדם אוכל קרא וסילקא בהבשיל שהם דברים הנבאים מחתמת הסעודה אין מברך, ומושמע דכל היכא שהדרוך לאוכלים כל השנה בסעודה, הרי הם נפטרים בסעודה אף שעתה אוכלים לסייע טוב, ובתשבות והנהגות כתוב בסכירה זו דמיון דאיינו אוכלים לשבעיה אלא לסייע אינים נפטרים בברכת הפת, וכתוב דגנוכנו לברך על ירך שודאי אינו בא בסעודה).

יהי רצון

הפרי או הירק שմברך עלייו ברכתו הרואה לא יאמר "היה רצון"

לאחר הברכה לפני האכילה.
(במ"א הביא בשם המุงלי ذק דיאמר היה"ר תיקף לאחר הברכה לפני האכילה,

ואינו נהשח הפסיק כיוון דהו לשורך, אולם חמש"א חולק דעתן זה צריך כ"כ והו הפסיק בין הברכה לטיעמה, ואף דהו צריך הרוי יכול לאמרו לאחר האכילה, ולא הותר להפסיק אלא בדיי אפשר, וכן נקבע רוב האחרונים.

וכמו כן אין ראוי לומר היה"ר לפני הברכה כדכתיב באלו המגן דאיין ראוי להקדים צורכי עצמו וכבוד עצמו לברכת המקום).

ולכתחילה אמרנו רק אחר שליעס קצת מהמאכל ובליע.

(דכו הביא המשנ"ב בס"י קס"ז בשם אהרון דאיין להפסיק בין הברכה לאכילה רק אחר שליע קצת מהמאכל, וכן כתוב באלו המגן ס"ק ח').

ובדייעד אם אמרו אחר הברכה קודם האכילה אין הפסיק ואינו צריך לברך שוב (כטה אפרים סעיף א').

(בספר מהרי"ל (מניגים) כתוב (ומובא במק"א סק"א) דמהרי"ל זהה מביך בORA פרי העץ על התפוח ולא יותר, ואמר דאלכא דעתות אם הדבש עיקר או התפוח, והסלים בדעתו שהתפוח הוא עיקר, מושום שבכל מקום שהוכיוו ובוינו טיבול זה תפוחו בלבד שטומן "ונוטלים התפוח וטובלים בדבר", ולא מיישמת שום אחד מהן לומר "אוכלים דבר עם תפוח", משמעו שהתפוח הוא עיקר, ודוגמא טיבול דמרור בחוזקת דפסח, דגמ' כן המרו עיקר, ע"כ לא צריך כי אם בORA פרי העץ על התפוח, ולא שהכל נהזה בדברו על הדבש).

דיני קדימה

והרבה נוהגים להקדים ולברך על התפוח, ופטורים בברכתו את שאר מיין פירות שאוכלים לסימן טוב כגון תمرין.

(ואף שהתרורים שם משבעת המינים ועריך להקדמים, ע"ז) מקיימים התפוח, ובכף החיים (שם סק"ג) כתוב דכו נהגיין כיוון דהוא בא בסימן טוב لكن מקידמיין אותו, וכתב שם דאפשר שנביאין ג' ב' את התפוח לשולחן קודם משביאין התמרים שלא יצטרכו לברך עליהם תחילת, וכן מובא בມרא דשותחתא דכו נהג הגה"ק הרמ"א פרינד צ"ל).

יש שבירין על התמרים שהוא מיין שבעה ופטורים בברכתו את התפוח.

(בכף החיים (סקל"ה) כתוב דיש שנוהיגין כן, וכן מונא בשם הגרי"ח זוננפלד).

ברכה על הסימנים

מיין האדמה שאוכלים בתחילת הסעודה לסימנא טבא [קרא, סילקא, רובייא] - אם הם מינימש שהאדם אין רגיל לאוכלים כל השנה תוך הסעודה, או מברכים עליהם בORA פרי האדמה.

(ואף דהם יrokes מובשיילים עכ"ז מברכים עליהם באמצעות הסעודה כיוון שהם דברים שאין הדרך לאוכלים בסעודה, ורק בראש השנה אוכלים אותם לסימן טוב, וכן אין נחשים לדברים הבאים בתוך הסעודה. וכ"כ באלו המגן סק"ג אולם הוא לא פרט אי אידי במובשיילים ובפשטות

ודוקא פעולה של הבאה בعلמא מותר, משא"כ מלאכה ממש בכישול אסור.

הכנה הנרות

נכון להזכיר מערב י"ט את הפתילות לצורך יום ב' [כיוון שהרבבה פוסקים אסרו לחייב את הפתיל צפ' ביום טוב], וכן המודיביים הנרות בנסיבות יש להזכיר מערב י"ט דבריו ש אסור להזכיר הנרות.

חתיכת הפח העגולה הדבוק בתוך הכלוס של הנרות אפשר להוציאו בידיו וכן לנוציאו בעורת כל' (ספין וכדו), ולזרוקו תיכף לאשפה.

(חתיכת הפח נחשת למקצת ומותר לטלטלה כיון שהטלטל געשית לזרוק י"ט בכדי להדליק שם, וטלטל מוקצת מותר לצורך שמחות י"ט).

אולם מכיוון שבזמנינו שיש אוור הלעקטעד' יש לדון אי הנרות נחשות כשמחה י"ט, וכן לנוציאו לאחר-ID, וכן הוציאו לאחר-ID האפשרות האפשרות אסורה נכוון לזרקם נאלה-ID).

האשה תדריך הנרות רק לאחר הזמן [זמן לעשות מלאכה מיום' ש להבריר].

שהחינוי

בקידוש ליל שני ילכש בגדי חדש או מניה פרי חדש על השולחן, ואומר שהחינוי בקידוש, וכן האשה בחדלות הנרות יכוננו לצאתה שהחינוי זה על היום טוב וזה על הגבד או הפרי.

(סי' תר' סעי' ב', והטעם דעתך ליקח פרי או בגדי חדש, כיון דנהלכו הראשונים בשני הימים של ר'ה אי הם קידושה אחת ויום טב אחד הם ד"א ב' א"צ לומר שהחינוי ביום ב' כבר יצא ביום א', או הם שני קידושים וכשיימי טובים ובשני צרכיך לברך שהחינוי, וליצאת דרי ספקא ברכה גם על דבר אחר).

ונמהזר דברי מובא לרבי"ק בעל דברי يول זי"ע לבש בגדי חדש [טיש קאפטן] לרברכת שהחינוי בלילה ב' קודם ערכית השולחן, אלא רצה לסמוד על הפרי לחוד שהחינוי לפי שהחשש שאין לברך שהחינוי כהיום על שם פרי וכן לבש גם בגדי חדש ע"ש, וכן ברכה בORA פרי העץ על ענבים).

האשה תדריך הנרות סמוך לקידוש ממש בכדי שלא להפסיק בין ברכת שהחינוי לאכילת הפרי.

ושאר הסימנים שאין מברכים עליהם [מחמת שנפטרו כבר], אמר היה"ר לפניו האכילה.

(כן משמע באלו למן דכלתיחילה היה ראיו לומר היה"ר לפניו האכילה דהרי צרך שיתעורר בעין זה בשעת האכילה, אלא אין לאומרה לפני הברכה אין להקדים צורכי עצמו לברכת המקום, וכן כשמילאינו מברך אווי יקרים היה"ר לפני הברכה).

כשמדובר על הפירוט בתחילת הסעודה (או לפניו הסעודה), ניתן לפחות גם את הל'יפטן [קאמפאתן] הנitin בסוף הסעודה ולא יצטרך לברך עליון.

הכנה מיום' ש א' ליום' ב'

אין לעשות שום פעולה ביום' ש א' לצורך יומ' ב'.
(דנהלכו הפוסקים אי שני ימים של ר'ה הם קידושה אחת ונחשבים כימים אחד או שני קידושים ומהשנים כמשני ימים, וכמה נפק"מ יש בינהם למשעה, וכן לחומרא כמשנים, ולכן אין להזכיר שום דבר מיום א' ליום ב' דשמא הם שני קידושים ואין להזכיר שם דבר מיום אחד ליום אחר כמו בשארם יומ' ט של גלוויות, וכן כתבת במטה אפרים סי' ת"ר).

- ולכן אין להזכיר את השלחן לצורך יומ' ב'.
- אין להוציא מאכלים מהפרקיע"ר לצורך יומ' ב'.
- ואין להניחה יין בפרקיע"ר וכדו ליום' ב', אולם מאכלים וממשקים שנשארו מסעודת יומ' א' מותר להוציאם לפרקיע"ר אף שהזה לצורך יומ' ב'.
(דוחש כמהווים למקומם, וכשיש חשש שיתקקל מודך הכל עניין, ע"ש סי' מהח"י ח' ח' סי' כ"ד).
- אין לסדר את השולחן לצורך סעודת יומ' ב', ולא להרחין הכלים כמדידי שבת יו"ט.
- אין ליקח מהוזר ביום' א' אהה' צ לביהמ"ד,
ואם ישמש בהם קצת ביום' א' מותר.

ובשעת הדחק שצריך שייהיו המאכלים ראוייםليل יומ' ב', ולכן הוא צריך לעשות פעולה לזה, מותר לעשות פעולה של הבאה, ובתנאי שייהיו ראויים כבר ביום' א', כיון אם ברצונו להוציא מאכל מהפרקיע"ר לצורך יומ' ב', יוציאנו מוקדם בכדי שייהא כבר ראוי לאכלו ביום' א'.

(עפ"י הח"א כלל קל"ג ו' ומובא במשנ"ב סי' תרכז' דמותר להביאו הין מקום למקום דזה לא נחשב הכנה, רק שצורך להביאו בעוד הין גדול דלא מוכחה מילתה שעשויה רק לברך יומ' ט, דאפשר דעתך עדין לצורך היום).

אכילת אגוזים

נווהגים שלא לאכול אגוזים בר"ה. (רמ"א סי' תקפ"ג סע"ב בשם מהרי"ל, וכמה טעמים בדבר – א) ברמן כתב מושם דאגוז בגמ' הטה (ח"ט ב') ומשום דמרבים כיהה ונעשה ומבטלין את התפילה, ובד"מ בס"ת תקפ"ט הביא דברי מהרי"ל (לה' שורף סי' ב עמי רפ"ז) לציריך לשומע ליהר של לא יפסיק כלל תוך התקיעה אפילו כיוחו ונעשה אסור לruk דלא יפסיק ממשמעו דבעינן ראשו וסופו של כל התקיעה ותקיעה לנו יהר מלאכל דברים המבאים לידי כיהה ונעשה ולכן היה מהר"ל (שם) נהר מלאכל אגוזים בראש השנה, וכן כתוב בס"ת יוסוף אומץ" שלא לבוא לידי כיהה ונעשה בשעת התקיעות ויתבטל הוא ואחרים משמעו התקיעות, ובשועה"ר (סע"ו ו) העתיק רך טעם הב', ובס"ת נוהג צאן יוסוף (אות יח) תמה על טעם הא' וכותב דאין בו ממש דמה לנו ולגטמטריא, ג) בטור ברקת (לביב חים הכהן תלמיד ר' חיימ' ויטאל) כתוב החטם שלא לאכול אגוזים מפני הלולך שבתוכו שהוא מר ומורה רעה, ד) בהגה חת"ס כתוב טעם כיון דאמרו חול"י "למה נמשלו ישראל לאנו, מה אנו אעפ"י שמתגנגל במקומות טנופת אין תוכו נמאס, אף ישראל אעפ" שמתגנלים באומות העולם אין תוכו נמאס" ולכן כיון שרומו על גלוויות לא מיסמאנא מילתה לאכול בר"ה, ועוד כיון דארך גם זאת בארץ אויביהם ר"ת אנゴ, בדעת תורה כתוב טעם עפ"י המדרש (שה"ש, י, יז) "DMAה אגוז אמר למסין שרשיו בעת נתמ"עו איט' מעלה, כך פשעיו לא צילחו", ובר"ה אין להתווות, לכן אין לאכול אגוז דמרמו על זה, וכן מעין שם למה שמובא בס"ח סידים (ס"י תצשנ"ג) ואילן אגוזים מזקירים שרוויים עליון, ולכן אין נכון לאוכלם בר"ה.

יש למנוע שלא לאכול בר"ה שאר דברים המרכיבים כיהה ונעשה, כגון לוזים ובוטנים ושקדים. (מ"א ס"ק"ז) מט"א (ס"ג) דלטעם כיהה ונעשה יש למנוע גם בשאר הדברים, ובקב' החים (סקל"ח) החקל לפ' האדם,adam יודע שירום לו כיהה ונעשה, צריך ליהר בכל אלו וכיוצא בהם דברים שגורמין לו להה').

וכן מחייבת פולין וקטניות ושות, דברים ייש למנוע. (מט"א שם לנבי פולין וקטניות, והוסיף שם דבר"ה ציריך שתיקקה ביותר לכין מה שאומר הש"ץ ומכל"ש בעת התקיעות שופר שע"י חיקוק בגרון להזחיא כיהה ונעשה מבטלים השומעים, ובקצת המתה הוסיף גם "שות").

מأكلים שמעורב בהם מעט אגוזים כגון מיין מאפה כשהם מロוקים, באגוזים נכון להחמי, ובשאר

אמנם אף מי שאין לו פרי או بعد חדש או אישה שמדרלקת הנרות בכיתה ואוכלת במקום אחר ואין לה בגדי חדש [על הפרי אינה יכולה לעמוד בשחהינו דהוי הפסק], עם כל זה אינו מועכ卜 וمبرכים שהחניינו (מטה אפרים שם סעיף ה).

אכילת הפרי

ישנווהגים לאכול מהפרי של ברכת השחהינו קודמת נטילת ידיים, ולא יפסיק בדברים שאין מענין אכילת הפרי.

(מחצ"ש שם סק"א), מט"א (שם סע"ו), כדי שלא להפסיק בין השחהינו לאכילת הפרי, בנטוי וברכבת המוציא, ובזירות דבר"י מובה דעתו הנג רבניו לברך על ענבים תיכף אחר קידוש).

ישנווהגים שלא לאכול מהפרי אלא לאחר ברכת המוציא, מוחש הפסיק בין הקידוש לסעודה, ונכוון ליזהר שלא להפסיק הרבהה.

(ובקובץ מבית לי מובא שכן נג בעל שב"ל זצ"ל, עצ"ל דאית דבזה הוא מפסיק בין ברכת השחהינו לאכילת הפרי, לא יכולת לוין דהרי מעירך הדין היה אפשר לבדוק אף בראית הפרי, וגם דאיינו הפסיק גדול).

ברכה אחרונה על הפרי

כאוכל הפרי לפני הסעודה, או אם בדעתו לאכול פירות גם בתוך הסעודה, או שבדעתו לאכול בסוף הסעודה מני פירות [קאמפאת] וכדו, אין צורך לברך לפני הסעודה ברכה אחרונה [ברכת המזון שבסתום

הסעודה יפטור אף את הפירות כדבריור במשנ"ב סי' קע"ז]. ואם אין בדעתו לאכול בתוך הסעודה שום פרי – אם יוכל לפני הסעודה מהפירורים שייעור צוית יברך ברכה אחרונה קודם הסעודה, ואם לא בירך לאחריו קודם הסעודה יברך בתוך הסעודה.

רmono או עניים שהם נחשים ל"בריה", האוכל מהם לפני הסעודה, צריך שייאל מוחם שייעור צוית, אם אין בדעתו לאכול עוד פירות בתוך הסעודה.

(דכ"ו דהאוכל בראה ננס לספק ברכה אחרונה, ע"כ אין לאכול ממנה פחות ממשיעור, או אם בדעתו לאכול עוד בתוך הסעודה אז ממילא אין מהובב בברכה אחרת, וכן יכול להחenco לשנים דאו אין נחشب עוד ל"בריה" ולאכלו כך כדבריור בס"ר ר"ז).

יהא בה דבר רע ודבר צרה", ובפמ"ג כתוב ומובא במשנ"ב (ס"ק ה') דמנוגנים לבשל מני חומץ באראש"ט וכドו בבדי שתתחדרשנה טובה).

וכן אין אוכלום שאר דברים חמוץים, כגון לימון, מלפפונים חמוץים [זוע"ר פיק"ל], תפוחים חמוץים, ושאר פירות חמוץים.

(כן כתוב החוד"א בספרו טוב עין (ס"י י"ח אות צא) ובספרו מורה באכבע (ס"י ט' אות רנד) "דיש נהגים שלא לאכול שום דבר חמוץ ואפלו לימון", וכ"כ במתה אפרים (שם)).

ואם הם מתובלם במני מותיקה ואין נרשות בהם החמצות, מותר לאוכלם.

פירות בוסר

אין לאכול פירות שנקטפו קודם זמנהיהם והם עדין בוסר. (מ"ט א' (ס"י ת"ר סע' ו') דין לאוכלם מפני שהם חמוץים וכן מפני שלא גמור פריינו איינו סימן טוב, ויש לצ"ז דבש' הנחות דרכיו היישר והטוב מהורה"ק מהר"צ"א מליסקא ז"ע כתוב שהיה מדקך מאד כחוט השערה על כל הדברים המובאים בשו"ע שלא לעשות בר"ה, ואפי' זעיר וואסער או סאדא ואסער חשש שלא לשות בר"ה).

מאכלים מרורים

נודגין שלא לאכול גם מאכלים מרורים (מ"ט א' (שם) וכן כתוב בעוזה"ש (ס"ע ג')).

מאכלים רפואיים

מאכלים רפואיים מותר לאוכלם, ויש הנמנעים לעצמם שלא לאוכלם.

(בפשתות בכל הפוסקים שהבאנו כתבו לאסור רק במאכלים חמוץים או גם במורדים, אבל במאכלים רפואיים לא מצאנו להחמיר, ולכן מותר לאכול חרין שהוא מאכל רפואי וכדו, ויש הנמנעים גם מזיה, ומובא בס' לקט יושר דבעל התה"ד אפלו בצלים מבושלים לא רצה לאכול).

זמן איסור אכילתם

איסור אכילתם הוא רק בר"ה, נמנעים שלא לאוכלם עד אחר הו"ר.

(בכל הפוסקים שהבאנו כתבו כן לנבי רך ר"ה, ובעורו"ש כתוב רק לנבי ליל הראשה של ר"ה, ובלקט יושר כתוב דכל דבר רפואי אין אוכל כל עשרהימי תשובה רק מני מותיקה ופירות חדשים, והרבה נהגים להחמיר עד אחר הו"שע"ר, אולם אין להן מקור לדידיא).

המינים אין להחמיר.

(שו"ת באර משה (ח"ג סי' צ"ז) דעתם א' דגנטראיה חטא שיך אף בהה, ולכן יש להחמיר באגוזים, וטעם של כייה וויעיה לא שיך בהה ולכך בשאר דברים אין להחמיר, אולם רקמן הבאנו משוו"ת י"ד יצחק דכל היכא שהם מעורבים לא שיך הטעם דגנט' חטא, ולכך כל אחד יעשה כמנהגו).

זמן איסור אכילתם

נהגים שלא לאכול האגוזים עד אחר הווענאה רכה. (בפשתות במהרי"ל וברמ"א משמע דהמנהג הוא רק בר"ה, הדם הביאו דין זה בהר"ה, וכן מצינו גדולים שלא הקפידו בוה אלא בר"ה, כדහיכא בשוו"ת מחולת המתנים (תלמוד החת"ס) שרבו לא היה נהר בוה אלא בר"ה, ובקצתה המתה (אות ט"ז) הבא שהאגוז ר' נתן אדרל ז"ל לא היה מוחה בתלמידיו ביום ב' לאחר החזות מלאכול איזוזים, אולם בקצתה המתה כתוב דנהוג עלמא שלא לאכול העד אחר הווענאה רכה, וככתוב שם דנעלם ממנון מקור מנהג זה דאי לו שורש בפוסקים, וככתוב שם דנעלם מפני המקובל לנו קדושים נהנו איסור, ונשתרבב המנהג מפני הפתקון, וצ"ל שביום הו"ר הוא גמור החתימה ומיסיר הפתקון, וצ"ל שהאגוזים שלא הביאו מנהג זה, לפ"ז גודל קדושתם לא חששו זה, כמ"ש בתשו' מהרי"א (ס"י קס"ג) שאף שנמצא לראשונה שאכלו בר"ה עכ"ז אנו מלאי עון ראוי לנו להתענות עכ"ד, וכן הביא בשוו"ת בית היוצר (ח"א מ"ג) שהרבה נהגין כן, ובשוו"ת התעוורות תשובה (ח"א סי' קכ"ה) כתוב ג"כ שהמונע עם האשכנזים מדקדים שלא לאכול אגוזים קודם ר"ה, והוא העיר ע"ז מהגמי' בשבת (ק"ד) דהו מפצען אגוזים ביו"כ שהוא מוכן לעבר, ומזה שהו אוכלם לפני הויר, ובשוו"ת י"ד יצחק (ח"א סי' ר"ח) מיישב המנהג דלא היו אוכלים אותו בעין, אלא היו נוהנים בתקופ התבשיל ולא שיך בוה הטעם של גמי' חטא", ועוד דמצינו כמה דברים שהיו מותרים בזמנם הש"ס ונסרו אח"כ ע"כ, ויש להו סוף דעפ"י ה качה המתה שהבאנו לעיל מוכחה להדי"ד ר"ה נאסר רק אח"כ).

אמנם שאר המינים אין להחמיר [שדר המינים מהמירדים רק מפני הטעם של כייה וויעיה, וטעם זה שיך רק בר"ה].

מאכלים חמוץים

אין מבשלים תבשילים בחומץ ואין אוכלם באראש"ט. (מ"א ריש סי' תקפ"ג) בשם אבודהزم, וכן כתבו בתשו' רב נטרוני גאון ובתשיבות הגאנזים ז"ל "ואין מבשלין בישול שיש בו חמוץ, ואומרם נאכל מני מותיקה ובשר ובשול שמן, כדי שתתהא שנה כולה מותקה ועריבה, ולא

סינוי לו נקדא אָדָ'ו שבחבורה

בלב מלא התרגשות ושמחה עצומה, ומעומק נפשינו
ההומה, נבע בשפה ברורה ונעימה, ברכות התורה לבבית
וחכמה, ונעטר בזאת השורה, בכתור תורה, בעוז ותפארה,
קדם מע"כ ידידינו החשוב, על כל מכיריו נערץ וחייב,
שוקד על דלתי התורה בהתמדה ובגיעה יומם ולילה,
נזר יופי כליל תפארה לכולلينו המהוללה,

הרה"ג ר' זלמן לייב כהן שליט"א

רוגל עת שמחה וגילה אשר זכה לחגוג בשמחת התורה
סיום כל הש"ס כולם מהחול עד גמירה

וברכותינו צרופה שיזכה לעלות על במתו תורה
והיראה ולהשלים עצמו בכל מקצועות התורה
בהצלחה וסיעתה דשמייא וירווה מכל יו"ח מלא
חפניהם נחת קודשנה במידה גדושה, וכט"ס.

המברכים בברכת התורה

הגהלה הכוללת

השלכות שונה

הלכותיים, לפקס הרא"שנים והאחו"נים.
עם תוספת גלאים וטעלים שונים

ע"נ"ע" דרב שמואל עקשטיין, ירושלים תשע"

דיני הבדלה

בכדי שיכל להכיר וכו' מקרי נהנה מאורה [אם רואה השלהבת] יוכל לברך [משנ"ב] ואין צריך שינה בפועל מאורו אלא רק שיכל להנות די זה ולכן יכול לברך עלייו אפילו דלק או רעלעטטער"י אז אין האבוקה מוסיף כלום כל שעומד סמוך כדי שיכל להנות מאורו וכו' [אחרונים]

וזריך שיראה רואה את השלהבת וגם סמוך שיכל להנות מאורו ולכן נר בתוך חיקו או פנס [דהינו שמכסה באופן שאינו וזהו ואני הנהנה מאורה אפלו סמוך לו] או אספקליא [דהינו שככל להנות מאורו אבל אני רואה השלהבת אלא דרך זוכית] אין מברכין עליהם [שר"ע] ו"א דוקא בזכוכיות שאינו צלול [כמו פלורסנ"ט או אינפרא לייזר שלמן] שאין רואין בו השלהבת אבל זוכיות צלול שרוואן השלהבת בתוכו יכול לברך עליו אם ג"כ יכול להנות מאורה [מלג"א] ויש לחוש לדעת השער' ולכתילה לא יברך דרך זוכיות אפלו רואה השלהבת בתוכו בברור [באח"ל]

ונוהגים להסתכל בכפות הידים והצפוניים [שר"ע] והטעם דברענן שיכל להכיר לאורו בין מطبع לעי"י יכול לדעת זאת, ועוד שהצפוניים הם סימן ברכה שהן פרות ורובות לעולם, ועוד שמסתכלים בכפות הידים שיש בשרטוט היד סימן להתרחק בו [טוור] ויש לראות בציפורני יד ימין ולהאחו הocus בשמאלי, ויש לכפר האכבעות לתוך היד שאז רואה הצפוניים והכפות במת אחת ולא יראה פניהם האכבעות מבפנים [רמ"א בשם זהה"ק] וגם האגדול יהיה מכוסה תחתיהם [שע"ת בשם שע"כ] ויש הוניגים לפניו אחר ר' הארבע האכבעות ולראות מאחריהם [ר'ך] על הצפוניים [מלג"א בשם שע"כ]

שמוניין לצורך תשיל [כמו קמנון צירוגין] וכן צפורה (נעג"ך טווון) לכתילה ישם בכל מועד להבדלה [אחרונים]

וזה"כ מביך על הנר בORA מאורי האש אם יש לו ואין צורך להזכיר אבל במצוות יה"כ י"א דוחור אחריו [שר"ע] והטעם משום דתחלת בריתו היה במצוות' והוא דברכין במצואי יה"כ אף כשהיאנו חל במצוות' משום דהוי כעין הבדלה שהיא אסור להשתמש בו אפלו לצורך אוכל נפש משא"כ ביל"ט ולכן דעת ה"א דובייה"כ צריך לחזרו אחריו כמו בהבדלה [משנ"ב]

וממי אין לו כוס להבדיל בשורה האש מביך עליו וכן הבשים [רמ"א] וברכת בORA מאורי האש י"א דחיי חובה וצריך לברך בכל מוצב' קודם השתמש עם האור ו"א דאיו חובה אלא ברכת החוזאה והכי קיימ"ל ולכן אם אין לו כוס עכשוו ורוצה למוד א"צ לברך עכשו על הנר כדי שיכל ללמד ולהשתמש עם הנר אלא ימtiny על כוס של הבדלה [בשם רעך"א]

מצווה מן המובהך לברך על אבוקה [שר"ע] כיון שאורה רב וטוב להדר שיהיה של שעוה [מלג"א] בשם הארי' [ונר שיש בו שני פתילות מקרוי אבוקה [רמ"א] ויראה שיגיעו המאורות להדי' דאי' חשב כאבוקה [מלג"א] ונרות שלנו אף שיש בו כמה פתילות יחד ואורה רב לא נחשב כאבוקה אלא כשפיריד בינהם שעוה או חלב כעין נרות הבדלה שלנו שנחרות קלועים יחד [משנ"ב] וכן יכול לדבק שני נרות האדי' לצרפן לאבוקה [אחרונים]

אין מברכין על הנר עד שייאוונו לאורו דהינו שיהא סמוך לו בצד' שיכל להכיר בין מطبع מדינה זו למطبع מדינה אחרת [שר"ע] ואפלו אם עומד חוץ לבית אם האור גדול [משנ"ב] ולכן גם בשם שלינו

مبرך על הבשים אם יש לו ואם אין לו אין צורך להזכיר עליים אלא להסביר نفس הכוabitת מציאות השבת [משנ"ב] באמנים ע"פ קבלה ש יותר עניין לחזור אחריהם [כה"ח] ואפלו אם יודע שיזדמן לו בשם אח"כ י"א דוחור אחריו אלא יבדיל מיד וזה"כ יברך על הבשים אבל לכתילה יברך על סדר הבדלה ודוקא [אחרונים]

ונהגו לברך על ההדים כל הימי דאפשר [שר"ע] והיינו ההדים של הלול בו מצאה אחרינו [משנ"ב] וע"פ קבלה יש לברך על ההדים גם כשהיאנו של מצוה [ב"] ו"א דאי לברך על ההדים היבש דאיו מריח רך על שאר בשים וכן נהוג במדינות אל והראה לי דיש להניח גם הדים עם הבשים דאיו שעוזין לכולי עולם [רמ"א] ואין מברכין על ריח שבכל שהוא בו בשים דהו ריח שאין לו עיקר אבל אם נשאר בו אבק מהבשים יכול לברך עליו [משנ"ב] ולכן אין לברך על כל סגור שיש בו בשים אלא יפתחנו [אחרונים]

והברכה הוא בהבדלה "BORAH MIYNI" על כל מין שהוא [מלג"א] אף שהחול כה"ג צריך לברך על כל מין כברכו מכל מקום במצוות' מברכין על הכל בORA מיini בשם כדי שלא ביווא לטעות ההמן עם שאין הכל בקייאן בכל ברכה המוחdet ובברכה זו יצא הכל [משנ"ב] ומכל מקום לכתילה יותר טוב שיקח להבדלה דבר שברכו לכתילה להבדלה בORA מיini בשם [מלג"א] ורבינו אפרים היה לו זוכית מוחdet שהיה בו מיini בשם אף יכול היה לברך בORA מיini בשם גם על הבשים שהיו מונחים בבית לצורך תשיל [ט"ז] מכל מקום הוא רק למצוה מן המובהך פ"ז

א' תשרי

הגה"ק רבי מאיר ליבוש ב"ר
יחיאל מיכל זי"ע - מלבי"ם

ואלה תולדות

נולד לאביו ר' יהיאל מיכל בעיר וואלאטשיק, בשנת תקס"ט, בן ז' כי נשפט עלי אבוי ונולד אצל אבוי חרוגו הגיד יהודא ליב האכדי בוואלאטשיק, כבר משחר טל ילדותו עסק באורייתא תדריא, את תורתו הנגלה למד אצל רבו המובהק הגאון ר' משה סגיל הארויזן זצ"ל, אשר מתן קיבל את דרך לימודו, וכשהי' עוד רך בשנות כבר ייא שמע בשם הכבוד ה"על מוואלהין".

כשהגיע לפראן נשא את בתו של הגיד חיים איערבאך זצ"ל אב"ד לונטשין בעל "דברי משפט" על הו"מ, אחר חתונתו יש לממוד בירור שת בתר עי, והותנו דאג לספוק כל צרכי לבב פרעול מלימודו, ושיב באין מפריע על התורה ועל עבדה יום וליל, עיין בספר הכרמל שבמביא בשם הגה"ץ הקול אר"יمامא זצ"ל שקבלת היהת בידו שבעת שהי' המלביבים אברך בין י"ח שנה הי' רגיל להסתופף בצל בית מודרשו של הגה"ק ר' צבי הירש מידישטוב זי"ע, ובrhoוח קדיש סמכותו למד חכמת הקבלה, ושיב אחר כך בביתו סגור ומסגור בחדר שנח ומוחצת, עד שהשלים את הספר הקהרי ומי עז חיים וכל כתבי האז"ל, עד שנעשה בנעוריו בקי בגנלה ובנטהו, ובהרבה חכמות, גם הי' דרשן מפואר, ובאו ונתקבזו אליו רבים לשם דברי תורה מפי, ב"ילוקוט שלמה" מביא בשם הגה"ק בעל הדרכי תשובה זצ"ל ששמע מפי קדר שמרן בעל הדברי חיים מצאנו זי"ע שאמור על הגאון המלביבים שככל דרישותיו וכל כוונתו לשם שמים, כמה התחליל סדר ספרו הגדול "ארצות הח"ים" על שי"ע או"ח אוקף גודל של דינים מספרי קדמנונים ושות"ת האחרונים ברוך פלפל ובראה ישרה, בהיותו בן עשרים ושבע וחציא את ספרו הנ"ל ועוד חיבוריהם בכל מקצועות התורה, וגדולי הדור בהסכמהיהם על ספריו כתובים עלי גודלות ונוצרות, הגאון בעל "שערי תורה" כותב עליו "הגאון החדר" הגדול, בקי בחדרי תורה, קולע אל השערה, אר"י שבחברה, גלי דעתיו ונפל נהרו, וברבות עליו ברוך שכחה לו בעלמי, הגאון ר' נחום טרובייטש זצ"ל מכנהו לשור תורה מאיר עני כבמיים.

על כס הרבנות

בשנת תקצ"ט נתΚבל לאב"ד וורעננא, אשר עד מהרה נתחכב על בני הקהילה, בעת הדיא כישיב שפיצר ממטע קהילה המפוארה פונה שיבוא אליהם למלא מקומו של רבם הגדול היה הגאון ר' עקיבא איגר זצ"ל אלום קהילת וורשנא לא הינו לו לילך מעםם ע"כ נשאר שם בוערשנא, שבע שנים יש

לוח מלכות ד'

כל ימי ובכל מקום באו להם כל תוקף נגד פושעי ישראל המשכילים וחוקרי התרבות"ק ל민יהם, גלל ההתחיל לחסר נגדם ספרי "ארצות השלום" "אללת השחר" על דקדוק וכיוצא בו, עד כדי כך שהמשכילים בראשות שכ"כ עוסק בהגין ודרךוק ושבם שהוא אחד משליהם, מוסוף שכבא לעקניגסבערג והמשכילים ראו שעסוק בדריך חשבו שהוא אחד מהם, וזה היה מתחילה חדשן אב בתשתת הימים שבנ"י לא אוכלים בשער רക חולים וכדר"ו ע"י שאלת חכם, והויה שכבר ספתח המינות התרבותה בקרובם, ורצו לבטל המנגה שלא לאוכלبشر, אך לא הרהיבו עדיין לאוכל בל' שאלת חכם, ע"כ באו לפניו שיתיר להם אכילת בשאר אמורין אליו שהنم חולים, המלביבים כשראה שאחד יצא ואחד נכנס וכל אחד באאות בקשה, והציג בערמותם, אמר ע"ד צחות "אתרנגליא ואטרנגולתא", שהמה רוצים לאוכל בשאר "חריב טר מלכא" אומרים אנשי קעניגסבערג' שהם חולים (ברכה משולשת), והכן ע"י ספרו וכיה להסביר הרבה מען, ספר הגה"ץ ר' משה קליערס זצ"ל (קונטראס "מפני דוד") שהמלבי"ם

אצל בני תורה פירשו על התורה והנ"ך, בספר נהרי אש מביא בשם הגה"ץ ר' שמעון יعليוח וצ"ל שביר על גולות המלביים ופרשוי, אמר שפירשו ביהוקאל (ט-ט) על שורת בניין הבית העתיק הפי' היא בודאי כתוב ברוחה'ך ששרה עלי' בעת כתיבתו, על פירוש שיר השירים אמר כי בדור כי זאת היא אחת מן הכוונות של שלמה המלך ע"ה.

ד' תשרי

הגה"ק רבי יצחק אר' הנודע בה"בעל שם ממיילשטיינט ז"ע

הגה"ק רבי יצחק אר' המכונה רבינו זעיר ליב וארכזער – ונודע בפיו בשם המקדוש "הבעל שם ממיילשטיינט ז"ע נולד בשנת תקכ"ח במילשטיינט שבאשכנז, לאביו הגה"ק רבי מתתיהו ז"ל, עוד בשחר טל ילוותנו נודע לעילו ומתייד נפלא, כשהוא מקודיש לילות כימס והוגה בתורה תמיימה, בהיותו בן טין שנה עבר למלמד תורה בבראנקופרט הסמוכה, וחללה אצל הגה"ק רבי פנחס האראויזט בעל הפלאה, ואח"כ בישיבתו של הגה"ק רבי נתן אדרלע, שם למד בחברותו עם מרכן החתם ספר ז"ע. לאחר נישואיו בשנת תקמ"ט חור לער מולדתו מילשטיינט, ועל אף שישורים הרבה אפוחו בשבל מעור גידול בנין ושיכל כמה מלדי בילדותם ר"ל וגם אשת נעריו מטה עלי, מ"מ לא נשברה רוחו וקיבולם באחבותו בנסוף הגיעו העצמה בתרות הניגל, החל בעזירותו כבר להגות בתורת הרוח ובקבלה מעשית, דבר זה היה לו בעורכי, כי עיסוקו בניסוחו עורי עלי התנדות של כמה מחברי הקהילה, אשר מנעו ממנו את כס הרבנות ולא נחו עד אשר הביאו דברתו רעה לפני השלטון ואף נאסר לפרק זמן קעד בבית המאסתר לאח"מ"כ עבר לcker מאנדים, אך לא ארכו ימי שבתו שם, וכעבור כמה שנים חור למילשטיינט, ונתקבל לכחן פאר ררכבה של מילשטיינט והגלויות, בכל מקום בווא יסד ישיבת גולה וdag. לקימים של תלמידיו הרבנים אשר נהרו אליו מכל רחבי גרמניה. פרישותו וחסיוו המופלאה הוא לשם דבר, כן נודע בשעתו איש אלוקים קדוש ועשה נפלאות גודלות, בעשותו גודלות ונוצרות עברו ישות ישראל, והכל ע"י כוח תורתו, ריבים הם היספרים המתהלךים בעם אודות כוחו המופלא שנתקיים בט"ו תגבור אומר וקס ל"ז וכל היוצא מפני הק' עשה רosh בשים ובארון, גם אצל אנשים שאינם מבני בית יהה רישומו ניכר וסיפוריו עוזו נפלאותיו מותך ריאת האכבר.

בחודש תשרי שנת תקפ"ה כילתה אש את ביתו ואת רכשו כולל את אוצר הספרים הנගדול שהיה ברשותו, שמע הרשיפה יצא למרחקים וקהלות שנותו שלחו לו כספים לבנות את הристות בית מה חדש ופתחת ישבתו ורכישת הספרים.

בימים א' דראש השנה שנת תר"א בעת שכנו על רעד דוי ביקש לשמע את התקיעות, אלום התყע לא הצליח בשם אופן להוציא קול שופר, עד שהורה לו הרה'ך לכוסות את פניו במחפה ואז מיד כשעשה כן על תקיעותיו יפה בעלי' שום קושי והי' לפלא. ביום ד' תשרי שנת תר"א לפיק השיב את נשותו ליעזרו בשנות המשמעות לחייו ומנו'ב במילשטיינט.

כתב את ספרו "ארצות השלים" ארבע שרה שנים, לאחר שיצא לאור עולם נסע פ"א לאחת המרחצאות, וכיים נכס לחדרו איה "גענעראל" שניכר כי ע"י אותן הצימות שעלי' שהוא גענעראל גול, וכי כאשר נכנס התעלף המלב"ם, אחר שהשיבו זה, כי גענאראל מורה: התעלפת מורה פחד לחוי שנפל עלי', כי גענאראל תראהו, אך מיראתי להшиб בגלו סדרתי כל הישיבים במשך ארבע עשרה שנים בצוירה ודרישת בשם "ארצות השלים", ועתה בראותי אותו חשבתי בבטח שלחנוך בא ואעתלה, אח"כ ניגש אליו הגענעראל ואמר לו שראה את ספרו בוגרתו וכקשיות על נוכח שהוא טעה ומתחרט על מה שכתב, ובקשה שתין לו דרך תשובה, גם לך ממנה הרבה מהספר "ארצות השלים" והוא הפি�ם בין אלה שהפין את ספרו למען ייכוח גם הם את האמת וישבו ל寞ב.

והшиб

אחר כך כשראוו המשכילים שהחטיאו את המטריה והוא לא אחד מהם התחלו לצערו בשאלותיהם וגם סתם צרות, הרבה יספור מתחשובו החכמים הקילעת אל המטריה שהшиб המלב"ם מהם, ונעטט מהם מלה, פ"א ברצוו לצערו שלח לו משכילים אחד בפורים למשלו מנות ד"א מטוגן, המלב"ם השיב ע"י השלח שיאמר להמשלו שעד הדום לא ידע כמה הגיעו הגדולה אליו, שגמ מאוכל שבפיו הוא מצמצם לשלהו לו, אך מוכרכ לשלחו בחזרה כי מודומה לי שהוא סעדיה שאינה מספקת לבעליה, לשנה אחרת שלח לו הלה איה מאפה בצורה של ד"א לחק המלב"ם תמונה של (של המלב"ם) ושלחה להמשלו הלה בראותו תמה על הדבר, ולא עצר כח בהפך עד ששאל ע"י פ"א לו המלב"ם אתה שלחת תמונה זו ע"כ שלחתי לך תמונה..., פ"א שאל אותו משכילים אם יש יותר לעשן מקטרת בשבת ע"י שניין, ענה לו המלב"ם שיש היתר, תמה להה כי, ענה לו, بعد השני של המקטרת במקומ האש..., פ"א יש עם חמזה ר' – בנים שנטו כבר קצת מorder התורה, ענה ואמר שהחטיאה רבנים הם נגד חמזה וחמשי תורה, לפליאות של המקורבים, ענה, שהם מתנהגים נ"ד החטאה חממי תורה.

ובא השם

בשנת תרל"ט נתקבל לאב"ד קרעמענטשוויג, שנסע לשם עבר בדרך את העיר בריסק, יצא לכבול פניו הגאון ר' יוסף בעד בלויות כל העיר, ממש נסע לאכברין, והלה שמש מאה, כשהשובב לו המשיך דרכו ונסע לקיוב, שם גברה חולין, ואחר זמן קצר נפטר בקיוב ביום א' תשרי יום א' דראש השנה שנת תרל"ט, וכל מקום שהגיעה הבשורה רעה על פטירתו עשו אבל גדול ומספר כבד.

מורשתו הרוחנית

השair אוידי ברכה ספריו ודברים ואלו הן "ארצות החיים" על ש"ע או"ת, "ארצות השלים" דרושם, "התורה והמצוות" על ספרא, " מגילת סתרים" על קבלה, "אליל השחר" על דרכוק, "שרי הנפש" על שר השירים, "משל ומיליצה" נגד מורת החנופה, "ארץ חמדה" על התורה דרך פרד"ס ועוד, בעיקר נתקבל ונתחכב

לפנֵי לְאַיּוֹם הַהֲגֹדָה וְהַנּוֹרָא

לְקַטְאָלֶה קָדוֹשׁ מִפְּעַזְעִיקָּוְתָּא עַלְזָן גַּזְעַל קָדוֹשָׁתְּחִילָם וְאַלְגָּא

ויגיע להפכו במעט זמן אשר ישר בידו.
(ישמה משה פרשת נבבים)

וככלו של דבר קודם ביתא הדבר אריך להתפלל על הדבר, כמו דוד המלך היה קודם הימים ומתרפלל על היום שיכנס ויצא בשלוטם כך אם רצום شيء ישועה בר"ה ציריך להתפלל בער"ה קודם ביתא השנה, תחל השנה וברכותיה, ברכתה השנית, כמו בתחולת השבעה מתפללים מתפללים החול שתיתמי המשעה וכו', ועייר מראתית השנה דרשו חז"ל שנה שרשאה בתחלתה שהמתפלל לב נשבר ונרכה בעני בפתח מתעשרת בסופה ויקבל תפילהו.

(סמיכת משה)

שעריך הם דופקים בענים ודלתים דרכן העשיר שציריך לחבירו בטובתו דופק בקול גדול ולא יתבושש, אבל העני בתחונונים ידבר מירושש, אבל אם הוא סכנת נפשות גם העני יתתרמר בקול גדול, בן אגנתו תחילת עומדים בימי סליות אומרים שנים ושלשה סליות ודופקים בנחת עם עני ואבינו אול' ירחם, אבל עתה ערב ר"ה שהוא סכנת נפשות ביום מחר כי תבא על זכרון בספר הזוכרנות וספריו החיים וספריו המתים פתוחים לפניו, ציריך לקרוא אל ה' בחזרה, עם ה' חזק ונתחזקה לבקר ולעמוד על נפשותינו להציגנו מכל צרה וצוקה.

(סמיכת משה לע"ה)

מעוז גודלה לחלק צדקה ערבות ראש השנה לעניים ולאבונים המבקשים מים שורש החדרים וכו' ומודת הרחמים גדולים אפילו שאין להם כות, על בן ידי חילוק הצדקה בערב ראש השנה פותחים מדרת אין ומים מה שחושקים עניים לאבונים ועל ידי זה נמתקו כל הדינים שיש בראש השנה.
(אור ההכמה)

אי"ר יצחק אין דין אלא לפני אותה שעה דייקא, כלומר בין שהתחילה שעה אחת קודם ר"ה לפני אותה שעה דין את האדם שנמצא ביום שהתחילה בתשובה ונמצא הכל תלוי באותה שעה.

(קול אריה)

ונמצאת למד מהו שם ביום הגדול והנרא עת משפט עמו ישראל בר"ה והקצת חיותם ופרנסותיהם ומונותיהם הנה הכל נעשה ונמשך בשבת שלפני במקור מים החיים וע"ב מבואר בש"ע (או"ח סי' תכ"ח ס"ד) שלulos קורין אם נצבים קודם ר"ה ע"ש לפי שהוא מרמו על ר"ה והר"ה נרמו ונחנק בשבת שלפני ע"ב קורין אותו בשבת הזה.

(באר מים חיים)

והנה שבת זה שהוא שבת האחרון מהשנה שעברה הוא נזון סופו לתחילתו ועיי' שמירתו בקדושה וטהרה נובל לתוךן אל כל מה שפוגנו בכל שבותות השנה שעברו שאמרו הצדיקים הקדמוניים זצ"ל שאם ירים איש את קיצה המטה יתרוםם כל המטה בן באשר יתקן איש ביום האחרון יתוקן כל היום וזה מה שכותוב בתנ"א פ"א ימים יעמדו ولو אחד בהם זו יום השבת ודרש מילת אחד בטעם אחד החשוב שביבים והוא השבת קדש יום אחד חשוב שפה (ר"ה ב') רצה לומר יום אחד זה השבת קדש והוא חשוב לדבר חשוב כל השנה כולה.

(ישמה ישראל)

הנה מצינו בגמרא ר"ה (דף ב') שאעל מלך يوم אחד בשנה חשוב שנה וכן בסוף השנה, וכן הוא בבעל תשובה למלعلا אצל מלך מלכי מלכיים הקדוש ברוך הוא, אף שלא היה עובד להשם יתברך בכל ימות השנה, רק שבסוף השנה עלתה במחשבתנו ושם אל לבו לעשות רצון השם יתברך, נחשב לו יום האחרון בשנה שלימה.

(חסד לאברהם לר"ה כ' ע"ג)

אם כן גם נאמר לעניינו אשר כליה החודש באפס תקופה, הלא רחמנא ליבא בעי, בו הלילה הנשאר מישפesh במעשיו ישים אל לבו הטוב גדול מריו ותחרט בחרטה גודלה ויפול מלא קומתו הארץ, בין לבין קוש ויזע מרה, אי ל' מה עשיתי כזאת וכזאת עשית, והנני מתחרט בחרטה גודלה מادر ומادر באמת ובלב שלם, ויקבל עליו בכל לב שלא ישוב עוד לטעותו כל ימי חייו, והיה אצלו בידך שלא תמושת, ותודה בכבי גדול ובקש מחילה וסליחה מלך מוחל וסולת, ומה צריך תיקן יתכן כפי אשר גיד ל' רופא נפשות, ובין אדם לחבריו לתקן, אז יהיה קונה עולם בשעה אחת

מִשְׁאַלְהָן מִלְכִיזֵד

שייחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רביינו הగה"ק שליט"א

לרגל י"ט ראש השנה אמרנו ללקט פנינים יקרים ועובדין טבין שנשמעו מפי כ"ק מרן רביינו שליט"א מעונייני ראש השנה בתחום שיחות שונות שכבר הופיעו בಗלוינו הקודמים.

פרפרת מהר"ק רבי דוד מדינוב זי"ע על ליל ר"ה

מתוך שיחה ב��cker אצל כ"ק אדרמור מצאנז ומיגראד בעש' שליט"א
יופ' פרשת כי תצא תשפ"ח לפ"ק

האדמור' מדינוב: עדר רבי ר' אליעזר פון דושקוב פלעגט דאך ליב האבן צו זאגן ווערטעלעך, ער האט נישט געוזנט ראש החנכה ביינאכט "הי רצין שכורתו שונאננו", נאר "שירבו שונאנטו".
רביינו: ער האט געוזנט דעת טעם וויל אל ארימיאן האט נישט קיין שונאים, א מוצלח/ציגער מענטיש ער האט געוענליך שונאים.

בעניין אמרת ברכת שהחינו בליל ראש השנה

מתוך שיחה בﬁcker הגאון והగול רבי יעקב בלוייא זצ"ל
בעל "פתחי חושן" וועוד - חבר הכר"ץ העדה החורונית ירושלים'ת'זו
ערש'ק פרשת כהドר תשפ"ח לפ"ק

הגר"י בלוייא: דא מאכט מען שהחינו אויפ' פירות?
רביינו: כמעט נישט, די צווייטען נאכט ראש השנה מאכט מען יא, און בי די תקנות טוחט מען אן א ניע בענה.
הגר"י בלוייא: און ירושלמי שטיטיט זעיר שארף אויפ' דער וואס מאכט נישט קיין שהחינו.¹

¹ בירושלמי סוף קידושין: א"ר כהן בשם רב עתיד האdam ליתן דין והשבען על שראה מיין פירות ומגדים ולא אקלם, ואיתא שם שר'

תכלת שנה וקלותיה

מתוך שיחה בﬁcker אצל כ"ק אדרמור מצאנז ומיגראד בעש' שליט"א
אצל המלה מלכה שנערכה לבבורי אצל הר"ח אברהם ווילער שליט"א
מושבץק פרשת כי תבא תשע"א לפ"ק

האדמור' מצאנז ומיגראד: דער רבי זיל זאנט (דברי ייאל פ' נאכטס דפ' קפ"א) אויפ' תוכ' וואס זאנט (מנילה לא) פארוואס איז דא א הפסק צוישין כי תבא און ראש השנה, אלץ תכלת שנה וקלותיה מאכט מען א הפסק, זאנט דער רבי איז ווען דעת איז דא א הפסק, צו זיין איז אין די וואך קען מען נאך זוכה זיין צו תשובה און צו די גאולה שלימה.

רביינו: סקען זיין איז פאייז דא א הפסק און מליענט א פרישה און די תורה, וויל דאס וואס מליענט און תורה איז מהפהך מקלה לברכה (עי' ויק"ר פלא"ה ס"א), און דאס איז דער טעם פגועם הפסק, וויל די תורה איז מהפהך מקלה לברכה, מיאאל קעגען זוכה זיין צודו ישועה.

האדמור' מצאנז ומיגראד: מיאנט דאך פון צדיקום, איז די קללות אלליינס זענען ברמות.

רביינו: יא, דאס איז דורך די כה התורה, דורך די תורה איז מען מהפהך מקלה לברכה, אווי וערט עם א ברכה, און דערפארדר ארכף מען מופסק זיין.

האדמור' מצאנז ומיגראד: געוענליך זאנט מען שיין סליחות פרירער, הי יאר זאנט מען נאך פיר טען.

רביינו: הי יאר דארף מען אויפטהן און פיר טעג וואס אנדערער מאל טומט מען אויפ' איז אכט טעג, אווי ווי וווען ראש השנה איז דינטמאן איז דא אכט טעג סליחות.

אלם מזכיר געווען פארן רבין, אמא לאיז ער געווען אויף זומער אין עפֿעָם באד, דארט אין געווען דער דזוקבער רבין, דער אמרי נעם, ער אין געווען אַברְדער מיטן ראוואָרדאָווער רב. און ער האט געואנט פארן דזוקבער רב אָז ער האט נישט קיין קינדרע. האט אַיס דער דזוקבער רב געואנט "אָז דּוֹ וּוּסְטְּ קֶומְעָן קִין דְּזַוְּקָבָּ אַיְףּ וְרָאֵשׁ הַשְׁנָה, וּוּסְטְּ גַּעַהְאָלְפָּן וּוּרְעָן".

דער אַיד אין געווען זיַּעַר נְבוּךְ, ער פְּלָעַגְטָ דָּאַךְ פָּאָרָן יעדען יאָרְכָּן קִין רָאוּאָרְדָּאָוָר, אַן דָּאַזְגַּט ער אַם אָז ער זאל קֶומְעָן קִין דְּזַוְּקָבָּ, ער האט נִישְׁתְּ גַּעַהְאָלְפָּן וְאַם ער זאל פּוֹגָן, נָגָן ער האט אַ פְּרָאַכְּלָעָם פְּרָעָנְטָ מַעַן דָּעַם רְבִּיגָן, אָז ער גַּעַפְּאָרָן קִין רָאוּאָרְדָּאָוָר, אַן גַּעַרְבָּגְטָ דָּעַם רָאוּאָרְדָּאָוָרְעָרְ רב, "דָּעַרְכָּבָּ רְבִּי זָאַל מִיר מִזְהָבָּ זַיְּגָן אֲזָקְבָּרְבִּינְסְּ חַסִּיד, כִּיקְמָן אַלְעָמָאָל צָמָרְבִּין זַיְּקָמְכִיר זַיְּגָן, אָזָן כִּבְּינְדָּעְרוֹוְיְיל נִישְׁתְּ גַּעַהְאָלְפָּן גַּעַוְּאָרְן, נִישְׁתְּ לְאָנְגָּרְקָרְקָה אַיךְ זַיְּקָגְטָרְפָּן מִיטָּן רְבִּינְסְּ בְּרָודְעָרְ דָּעַר דְּזַוְּקָבָּרְ רב, אָז ער האט מִיר גַּעַוְּאָנְטָ אַיךְ זָאַל קֶומְעָן צָוְאָרְנָן אַיְפָּרְכָּן רָאָשָׁה חַשְׁנָה קִין דְּזַוְּקָבָּ וְעַל אַיךְ גַּעַהְאָלְפָּן וְעַרְן מִיטָּן קִינְדָּעְרָ, מַילָּאָן בֵּין אַיךְ זַיְּעַר מִזְפָּקָה צָיְּאָק זָאַל פָּאָרָן קִין דְּזַוְּקָבָּ, וְיַיְּלָן כִּפְלָעָגָן דָּאַךְ אַלְעָן יַיְּאָן אַהֲרֻקְמָנוּן".

וְאַגְּט אַים דָּעַר רָאוּאָרְדָּאָוָרְעָרְ רב "מִיְּנָן בָּרוּדְעָר אַיז נִישְׁתְּ קִין לְגַנְגָּרָ, אָז ער וְאַגְּט אַיְבָּ זְוּ וּוּסְטְּ קֶומְעָן צָו אַיְהָם אַיְפָּרְכָּן רָאָשָׁה חַשְׁנָה וּוּסְטְּ גַּעַהְאָלְפָּן וְעַרְן מִיטָּן קִינְדָּעְרָ, פָּאָרָן קִין דְּזַוְּקָבָּ".

האָט ער שְׂוִין גַּעַהְאָט אָן הסְכָמָה פָּוּגָעָם רָאוּאָרְדָּאָוָרְעָרְ רב.

רָאָשָׁה חַשְׁנָה בִּינְאָכָט בְּשַׁעַת וּוֹעֵן דָּעַר גַּאֲגָצָר עַלְמָן אַיז אַרְבָּכָר גַּעַגְגָּנְגָּן זָאַגְּן "לְשָׁנָה טּוֹבָה" פָּאָרָן רָאוּאָרְדָּאָוָרְ רב, אַיְיָ דָּעַר אַיךְ אַיךְ אַרְבָּעָגְגָּנְגָּן צָו אַיְהָם אַיְזָאָן דְּזַוְּקָבָּ. זָוָאָס טּוֹסְטוֹ דָאָ? כִּיהְאָבָּ גַּעַמְיִינְט אָז דּוֹ וּוּלְקָטָ פָּאָרָן קִין דְּזַוְּקָבָּ".

וְאַגְּט דָּעַר אַיךְ "בְּזֹעַלְעָן" אַגְּנָן דָּעַם אַמְּתָה אַיךְ קָסָמְשָׁין דָאָ אלָעָ אַיְרָן צָוְאָרְנָן צָמָרְבִּין אַיְפָּרְכָּן רָאָשָׁה חַשְׁנָה, כִּיהְאָבָּ זָקְנָה גַּעַוְּאָרְגָּן, דָאָ האָט מִיר דָעַר דְּזַוְּקָבָרְ רב נִשְׁתְּ גַּעַהְאָלְפָּן וְאַלְעָ אַיְרָן צָוְאָרְנָן בְּיַיְּסָרְבִּין אַיךְ בֵּין נִשְׁתְּ גַּעַהְאָלְפָּן וְעַרְן, אַבְּעָר כִּיהְאָבָּ אַרְיְינְגְּגָרְאָכָט זָוָאָס וּוּטָמָד זַיְּגָן

רְבִּינְגָן: סְאִיז דָא וְאַם זָגְגָן פְּשַׁטְּ אַין יְרוּשָׁלָמִי אַלְמָן חַבְּבוּתָה הַכְּרִיאָה² וְעַיְּ בְּפִנְיָה מִשְׁהָ עַל הַיְּרוּשָׁלָמִי הַנִּילְגָּשׁ שְׁהַטְּעָם מִפְנֵי לְרָאָתָה שְׁחַבְּבָ עַלְיוּ בְּרִיאָתוֹ שְׁלַקְבָּה, וּבָנְכָתְבָ הַמִּשְׁנָה בְּ (סִי' רְכִיחָה סְעִי' י"ט).³

סִפְוָר פְּلָא מְהֻרָה"ק מְדִזְקוּבָּ זַיְּעָן וְהָרָה"ק מְדִזְקוּבָּ זַיְּעָן

בְּבִיקָור הַגָּהָרְכִי אַלְחָנוּן הַאַלְפְּרִיעָרְנִילְטָא נְאַבְּדִי' רָאַדְמִישָׁלָא
יּוֹם אֶ' פְּרִישָׁת כִּי תְּשָׁא תְּשִׁפְחָה לְפִיק

רְבִּינְגָן: כִּיהְאָבָּ גַּעַהְעָרָטָ פְּנוּעָם טָאַטָּן זָלְהָאָט עַד דְּעַרְצִילְתָּא אַמְעָשָׁה אָז עַס אַיז גַּעַוְּעָן אַיז וְאַם האָט לְעַיְּ נִשְׁתְּ גַּעַהְאָט קִין קִינְדָּעְרָ. עַר פְּלָעַגְטָ פָּאָרָן קִין רָאוּאָרְדָּאָוָגָן, צָו הָרָה"ק רְבִּי מְשָׁהָלָעָן זָלְהָאָט זַיְּקָרְבָּן.

אַלְעָרוּ חַשְׁבָּה שְׁלַקְבָּה וְאַם מְצָמָצָם פְּרוֹטָה וּמְכִיל בְּהָוָן מְכִל מִינְיָה
חַדָּא בְּשַׁתָּה, עַיְּשָׁה.

וּבְקָרְבָּן הַדָּעָה עַל הַיְּרוּשָׁלָמִי וּבָנְכָתְבָ (סִי"ג) כתְבָוּ שְׁהַטְּעָם כָּדי
לְהָרָבָות בְּבָרְכּוֹת שְׁחָחִין.

2

מְעָנֵן מִן הַרְאֹוי לְעַצְמָן הַעֲבֹדָה שָׁמוּבָא בְּסִי' דְבִרְיָה תְּהִיחָה
אות ס"א) מִהְגָה"ק מְמוֹנָקָאָטָשׁ, שְׁהָרָה"ק רְבִּי רִי מִיכְלָ מְוֹלָאָשָׁבָה
וּז"ע נְהָלָה פָעַם לְעַיְּ וְהִי בְּסֶכֶנָה וְגַשְׁוּ בְּנֵי הַקָּהָרָה"ק רְבִּי פְּנָחָס
מִקְאָרִי זַיְּגָן שְׁיַתְפָּלֵל לְרִפְוָת אַבְיָהָם, וּשְׁהָ בְּעַדְמָעָה שְׁעוֹהָה
מַאֲכָלָה גַּבְּנָה, וְאָמָר לָהּם שְׁיאָמְרוּ לְאַבְיָהָם שְׁסִיבָת הַחּוּלִי הָוָא
מִפְנֵי שָׁלָא אַכְלָמָעָלָאָכָל גַּבְּנָה, וְהִי המַאֲכָל הָוָא הַיְּנוּ
תְּנִצְחָוּת שְׁבָוּ מְקָטוּרָמָעָלָיו מְדוֹעָ אַיְוָלָמָעָל הַלְּעָלוֹתָבָה, וּכְשִׁקְבָּל
עַל עַצְמָוּת שְׁתִּירְפָּא לְאַכְלָמָעָל הַגְּבָנָה יָבוֹא לוֹ רְפָאָה שְׁלִימָה,
וְקָהָה.

3

וַיְשַׁלֵּין שְׁבָכִי דְבִרְיָה תְּהִיחָה (מדְהָרָה אַתְּ ס"א) כְּבָבְשָׁהָרָה"ק מְרַאַפְּשִׁין
הַשְּׁתָּדָל פְּאָ"א בְּקָנָתָ פָּרִי בְּיַקְרָבָן גָּדָל בְּהַיּוֹתָ בֵּירָ וּוּיְעַן כְּבָדָי
עַלְיָהָם שְׁחָחִין.

וְעַיְּ בְּשַׁוְּתָה מְהָרָשָׁגָן (חוּיְדָה סִי' צְבִי צְבִי) שְׁהָרָה"ק העַשְׁרָת
מִוּדְשִׁים זַיְּגָן זָלְהָאָט שְׁבָכִי דְבִרְיָה זַיְּעָן
עַבְּבִים, וּבְסִי' דְוּלָתָ יְהָוָשָׁ מְבָיאָ בְּשָׁם הַגָּהָרָה"ק מְנַאַסָּאָד
מִצְאָנָה זַיְּגָן זָלְהָאָט שְׁבָכִי דְבִרְיָה זַיְּעָן, וּפְעָם סִפְרַי הַכְּרִי הַיּוֹם
שְׁהַעֲמָרָ צְבִי אָמָר בְּהָלָל: אַיךְ אַבְּרָךְ שְׁהָחִינוּ עַל פָּרִי, בְּעַד שְׁאָנִי
שְׁוּמָעָ שְׁהָפְרִי מְבָרְכָת עַל שְׁאָנִי אַכְלָמָעָל אָתָה.

וְעַיְּ סִי' דְבִרְיָה תְּהִיחָה (סִי' שְׁהָבִי יְשָׁכְבָּר זַיְּעָן זָלְהָאָט פָּרִי
לְבָרָךְ שְׁהָחִינוּ, וְאָמָר שְׁאַיְן יְכֹל לְזַחַשְׁוֹת כְּלַפְּרִי קְמָן
וְהַכְּמִינָה שְׁמָרְכִין עַלְיָהָם כְּשִׁופְרַ לְבָלָם וּמְוַיְּלָהָ וּכְדָן, וּמְבָיאָ שְׁהָיָה
צְדִיקָא שְׁהַקְפִּיד לְבָרָךְ עַל כְּלַפְּרִי חָדְשָׁ שְׁהָחִינוּ, וְאָמָר שְׁהָאָסָגָלוּה
לְאֲרִיכָת יְמִים, וּמְסִימָס שְׁכָל צְדִיקָה נְגַגָּ לְפִי שְׁוֹרָשָׁ נְשִׁמָתָה.

דרכו בקדוש של הרה"ק מצאנז בר"ה

מתוך שיחה בנווה אכלים אצל הכהן רבישלמה רובי שליט"א
רב דביהמ"ד דברי שמחה ציענוב ומשפעו רוחני במתיבתא ה'ק'
בקורת יואל ע"א
יופר פרשת וירא תשע"ג לפ"ק

הגר"ש: ר' רפאל ברעננט (הה הרה"ה ר' רפאל צימעטבים ז"ל
שהי' משב"ק אצל רמן החכמי היימן, ובtab ספר דברי חיים, וכו' מהנהו
ותהלווכות הכהן מצאנז וע"י) אז יעדן טאג אין חדש אלול אוין
דער צאנוער רב גענגנונג אין שטאטישן שעול דאועגעגעג
און ער פלעגט אונן אבעזן אפאטעלעך תחלים, דאמ עצם נין
אין שעול פלעגט מאכין אוזא התערורות אונגע שטאטם.⁴
רביינו: ראש השנה פלעגט ער איך גיין אין די שטאטישע
שוחל צו בלאוז שופר.⁵ סאייז געווין א שטאטישע שוחל,
און ער האט געהאטם א בית המדרש כי זיך.

עוד בענין הנ"ל

ניהם אכלים אצל ק"ר אדרמור' ממאשלוי שליט"א
ע"פ אחזור ע"ח אשת הכהן רבוי הערש האלבערשטאטם שליט"א
אבר"ק בניתורה צאנז בון ב"ק אדרמור' מצאנז-נריוב שליט"א
יופר פרשת ברד תשע"ג לפ"ק

רביינו: אין צאנז פלעגט די רבנים גיין זאנן א דרשה און
שוחל (בית היכנס של העיר) אום טאג פון ראש השנה, פאר
תקיעת שופר.

4 וכہ כותב (כאות"ט) בחדוש אלול היה ובכינ' הויל' במקור להתפלל
לביבהמ"ד של עיר, והיה חיצור אמורים בציורו ח"ק אפאטילעך
תחלים, מלבד בום ע"ש"ק שאו היה חיצור אומר ניחד כל ספר
תחלים קודם אורה הויל'.

5 וכותב - איני יכול להאר לכם גודל הפחד שהווה בכל העיר כשהתחל
רבינו לילך לביבהמ"ד של העיר להתפלל, כי היו כל אנשי העיר
מרוחים שהוא חדש אלול.

עינן בס' דברי חיים (מהתי קודש מטה' הדברים שכתב המשב"ק ר' רפאל
צימעטבים ז"ל - את קא) רבינו הקדוש התפלל לפני העמוד בר'ה פסוק
דומה, ומוסף ב' ימים, וב' ה' בעצמו בעל תוקע, והוא' הויל' גם ק
לביבה"ג ולביבהמ"ד הדහיר, ותקע שם תקיעות מיויש, ואה"ז ה' תוקע
ביבהמ"ד שלו תקיעות מיויש, וגם התקיעות בשמו"ע בלחץ,
ותקיעות של שמוא"ע בקהל רם ה' מזוה לאחר להקען, ואחר כל
התפללה היה תוקען מאה קולות, ורבינו הק' היה המקראי...

איך וועל פארן קיין דזוקוב און איך וועל געהאלפן ווערג
ומה יאמו הברהיות? או דער רבבי קען נישט און דער
דזוקבער רב קען יא.../, האב איך מחליט געוווען אויב אווי
פאר איך נישט קיין דזוקוב".
דער ראזווארדאוער רב איז ויעיר נתרפעל געוווארן וווען ער
האטט דאמ געהאלטס "אווי" בין איך דיז מבטחה או זו ווועט
דאמ יאָר געהאלפן וועגן". ער איז טאָקע געהאלפן
געוווארן.

בענין טבילה במקוה לפני התקיעות

מתוך שיחה בכדור כ"ק אדרמור' מטשענאליל שליט"א, מאה"ב
יופר פרשת בא תשע"ל לפ"ק, בפהלם ספרינט

רביינו: מיעחת דאך אבער או מגנייט נאכאמאל אין מקוה
פאר תקיעת שופר, דאמ איז אלץ' חביבות המזוזה, און כבוד
און החשובות המזוזה, און מיט א' הכהנה, דאמ איז בי' יעדע
מצוזה, און בי' תקיעת שופר איז דא נאך א טעם, דער
רמבל"ס זאגט דאך (הה' תשובה פ"ג ה"ד) או תקיעת שופר איז
לעורך צו תשובה, און בי' תשובה דארכ' מען טבילה.

סאייז געווין א מעשה בים בעלווער רב (הגה'ק מהרייד ז"ל) או
א אשכנדישער רב איז געקומען צו אים און זיך באקלאנט
או די חסידים אין שטאט טשעגעגען אום. פרענט אים דער
בעלווער רב, וואס טשעפעט מען מיט אום? האט ער
געזאנט, וויל ער נויט נישט אין מקוה יעדן טאג, פרענט
ער אים, נו, פארוואס גיט ער טאָקע נישט אין מקוה יעדן
טאָג? רופט זיך און דער רב, וואו שטיטיט דען או מיזארכ' גיין
יעדן טאג און מקוה?! האט אים דער בעלווער רב געזאנט
צוווי זאגט, איזנס או מ'פרענט איז א' מנהג פון ערליך
אידין מיט א' ביטול וואו עם שטיימע, איז מען א' אפיקורם, און
צוויטנעם, איר פרענט וואו עם שטיימע, איך וועל איז זאגט
די מישנה זאגט (אבות פ"ב מ"ז) ושבו יום אחד לפני מותהך, און
דער מון אברהם זאגט (איה ס' טריז סק"ה) או ער ב' יום כיפור
וזל מען גיין אין מקוה וויל תשובה דארכ' האבן טבילה,
במילא דארכ' מען גיין יעדן טאג אין מקוה, איזוי האט אים
דער בעלווער רב געזאנט.
נו, תקיעת שופר איז דאך לעורך צו תשובה, דארכ' דאך עם
האבן טבילה, וווען דעם גיט מען אין מקוה קודם, דאמ איז
אוזא פשוטער טעם אויפֿ דעם.

רביינו: דער צאנזער רב האט אמאַל געדהוונט ראש
השנה די פסוקי דזמרה, און עס האט געדייערט שעה,
ニישט קיין גומאָ, נאר שעה, און נאכדעם מוספֿ איז עס
גענאנגען אײַנס-צווּי.

אוֹזִי איז אמאַל געוען אין צאנז אָסּ רָאַשׁ הַשָּׁנָה, אֵז אֵין
פסוקי דזמרה האט ער זיער מאָריך געוען, בי' זיבְּרָךְ דָּוּר
האָט אָסּ זַיְעָר לְאַנְגְּגָעָדְוּרֶת.

עוד בעניין הנ"ל

מתוך שיחה בקיימא רוחץ ר' חיים אלעַד ראבנן אויש שליט"א
בן ב"ק אדר"מ מונגאנאטש שליט"א – וראש ישיבת מנוחת אלעַד
יומן פרשת שמינית ש"ח לפ"ק

רביינו: איך האב געהערט אוֹ דער דברי חיים האט
געלערנט בני יששכר.
רבי הירצקאלע ראצפערטער האט אמאַל ראש השנה
פאר תקיעת שופר געוועhn אוֹ ער ליעונט בני יששכר, האט
דער דברי חיים געוועגט אוֹ דער ספר אוֹז געשעריבן מיט רוח
הקודש.

הגרח"א: ער האט געוועגט "היינטיגע חדידים זענען
מההרה נאָך זיער רביבם, זוי זויסן נישט אוֹ דער רבי
לערנט נאָר ספרים ואָס זענען געשריבן געווארן מיט רוח
הקודש".

רביינו: דער מנוחת אלעַד הרואט זיער לאנְג געדהוונט די
שטיילע שטונה עשרה (רבפלית ראש השנה).

הגרח"א: מהאת גענומען יעדעם יאָר אָשָׁה בֵּין ער אוֹז
אנגעקומען צו "המלֵךְ הקדוֹשׁ", די כוונות אין סיידור בו
דארט אוֹ זיער לאָנְג. נאכדעם אוֹז שווין גענאנגען
שגעלאָר, און דער עולָם האט על פִּי רוב תְּהִלִּים געוועגט,
און וווע ער האט געהאלטן נאָך "המלֵךְ הקדוֹשׁ" האט זיך
דער עולם געשטעלט דאוועגען, יעדעם יאָר אוֹז געוועגט
געוווען.

ר' וואָלָף גָּלִיקָן: ער האט געדהוונט אלע תפילה פָּרָן
עמוד.

הגרח"א: שחרית אוֹז מוספֿ
רביינו: דער מונקאטשער רב האט געדהוונט שחרית
אוֹיךְ פָּרָן עֲמוֹד?

הגרח"א: די זאָך אוֹז געווען אוֹז, בַּיִם דָּרְכֵי תְּשׁוּבָה
צייטן האט ער געדהוונט שחרית, אוֹז נאכדעם וווע ער
געדהוונט...).

הגרח"ה: ביזן קרייג, מיין טאטע געדענקט אוֹיךְ.
האדמור"ר מצאנז-גריבובָּן: אוֹודָאָ געדענקי אַיךְ, אַלְעַ
רבנָּם פָּלְעָנָּן גַּיְזָּן אֵין די אַשְׁכְּנָזִישׁע שְׂוֹהָל, אוֹופּ בְּלִי נְדָרִי
אוֹיךְ.

רביינו: דער זידָע (הנְּהָקָע בְּלִי עַצְּמָה זֶה) אוֹיךְ, ער אוֹז
גענאנגען אַין סְגָּוָת אֵין שְׂוֹהָל, די דָרְשָׁה וְאָסּ ער האט
גַּזְעָאָגָט בְּלִי נְדָרִי האט ער געזאגט אֵין שְׂוֹהָל, אֵין נִישְׁתָּאָן
בֵּית הַמּוֹרְשָׁה. סְזַעְנָעָן גַּעַנְגָּעָן מִיט אַפְּרַטָּאָקָאָל,
שְׂוֹהָל אָסּ אַפְּנָעָמָעָן, סְאיָז גַּעַנְגָּעָן מִיט אַפְּרַטָּאָקָאָל,
די זַלְבָּע וְיַרְאָה השָׁנָה, פָּאָר תְּקִיעָת שְׁופְּרָע זַעַנְעָן
גַּעַנְגָּעָן צְוּיָּוָת עַמְּטָלִיךְ גַּעַנְעָן דָעַם רָב אֵין שְׂוֹהָל,
אוֹן געזאגט די דָרְשָׁה אוֹז גַּעַבְּלָאָזָן שְׁופְּרָע.

עוד בעניין הנ"ל

מתוך שיחה בניחום אכבים אצ"ל נהג"צ רבי שמואל בראך שליט"א
אברך אפּוּ אַרְיָן נָאָאָש
יומן א' פרשת ויקלט פְּקוּדָה תשע"ב לפ"ק

רביינו: דער דברי חיים אוֹז אמאַל אַרְיָינְגַעְכּוּמָעָן ר' ח אַין
בֵּית המהדרש צו תקיעת שופְּרָע, אֵין האט נִשְׁתָּאָן געזאגט קַיִן
לְמִנְצָת נָאָר ער אוֹז גַּעַנְגָּעָן אֵין געזאגט די ברכה, אֵין
גַּעַבְּלָאָזָן שְׁופְּרָע, נִשְׁתָּאָן קַיִן מִן הַמִּצְרָא, גַּרְנִישָׁת.
עַמְּצִיעָר האט עַמְּבָּעָר געזאגט פָּאָרָן שִׁינְאָוּרָרָב, אֵין
האָט אוֹז געזאגט, דער טאטע האט נִשְׁתָּאָן געזאגט
גַּרְנִישָׁתָם, האט דער שִׁינְאָוּרָרָב געזאגט, זַעַן דער
טָאָמָעָן אוֹז אַרְיָינְגַעְכּוּמָעָן, האט ער אוֹז געזאגט אַין די
מִזְוָה פָּנָן תקיעת שופְּרָע, אוֹ ער האט זיך שׁוֹן פְּשׁוֹט נִשְׁתָּאָן
גַּעַנְגָּעָן אַיְנָהָלָתָן, אוֹ ער צַעְנָגָעָן גַּלְיָקָמָאָן אַ
ברכה, אֵין קִינְעָרָזָל נִשְׁתָּאָן נְאָמָּכוֹן.

אַבְּדָךְ נָאָאָש: מִידְעָרְצִילָט עַפְּעַם אוֹז, אוֹ אמאַל אוֹז
גַּעַוְועָן רָאַשׁ הַשָּׁנָה, אֵין ער אוֹז אַרְיָינְגַעְכּוּמָעָן אַשְׁהָה
פָּאָרָן זָמָן (בְּסֻוף הַיּוֹם) אֵין גַּעַבְּלָאָזָן שְׁופְּרָע אֵין געדהוונט
מוֹסְפֵּט, אֵין דער עַולָּם האט מִיטְגָּעָדָאָוָנָט, האט דער
האָט מוֹט דָעַם מַלְאָךְ מִיטְגָּעָדָאָוָנָט, האט דער
גַּרְלִיצְעָרָב שְׁפָעַטָּר גַּעַפְּרָעָגָט, טָאָטָעָן, וְיַ אַזְוִי
הַאָסְטוֹ גַּעַנְגָּעָן אוֹז שְׁנָעָל דָאָוָעָנָעָן?, האט ער געזאגט
אוֹ סְאיָז דָאַ מַלְאָךְ וְאָסּ ער האט אַלְפָקָ פִּיפּוּת, אֵין ער
האָט מוֹט דָעַם מַלְאָךְ מִיטְגָּעָדָאָוָנָט, האט דער
גַּרְלִיצְעָרָב גַּעַזְאָגָט אוֹז אוֹז, אוֹז עַס צַו שְׁמָטָאָט
געדהוונט...).

בעניין סגולות תקיעת שופר

מתוך שיחה ב��cker אצל רב"ק אדרמור"ד מתולדות צבי ספינקא שליט"א
יומ"ר פרשנות כי תצא תשס"ח לפ"ק

האדמור"ר מספינקא: דער קחוות לי ברעננט צוויי מאל' האס גראיסקייט פון אלול, איינמא� בי הודש אלול, והושענא רבבה זאגט ער דאמ נאכאמאל, ביידע מאל זאגט ער אנדערע נקודה, ער זאגט ביום השישי נשיא לבני גד, וויל דער חוווה האט דאך געוואגט (עי' אנדריך פר' פקויד) או עס גיט לוייטן סדר החדים, או זאגט ביום השישי אלול, נשיא לבני גד זאגט רשי' מולא טבא, או דאם אויז א גוטער מול, חודש אלול אויז א מזל טוב לשראל.

בי' הושענא רכה ברעננט ער יג' גודו יונדנ' אויז אלם א לשון אהדות, סמיינט או צוועט זיין א גודו אינאיינעם, און דאמ געשעהט אלול, אלול אויז א צייט וואס מיאז צזאמען איינאיינעם.

רבינו: מ'בלאות דאך שופר אוין הודש אלול, אויפ' דעם וואס מ'בלאות שופר ראש השנה אויז דאצען טעמיים פון רב' סעד' גאון, איין טעם אויז אויז מזאל דערמאנגען דעם מעמד הנבחר, דארט ביהם בארגן סני אויז דאך געווען כאיש אחד בלבד אחד...

קען זיין לוייט דעם או וועגן דעם בלאות מען שיין שופר גאנץ חדש אלול, צטוחן די פעליה פון כאיש אחד בלבד אחת.

האדמור"ר מספינקא: דער קחוות לי זאגט עם אויפ' ראש השנה אלילין, בחצירות וקול שופר מיינט מען דעם שופר פון קבלת התורה, ער אויז דאמ מבסיר מיט א משל, א מלך אויז אמאל אַרומגענאנגען אין די זועלט קיינער האט איהם נאכניישט געקענט, וואו ער אויז געאנגען האט מען אים נישט מכיר געווען, בי' איינער וואס האט אים מכיר געווען אין ואולד אוין אס מקרב געווען, שפעטער ווען יונגער האט זיך פאריזיגט האט ער זיך געבעטן ביהם מלך, אוין ער האט אס דערמאנגט "געדענסט", ווען אויך האט דק דעמאלטס געוועהן אין ואולד".

זאגט דער קחוות לי אויז דאמ אויז וואס דער שופר דערמאנט ראש השנה, מבעט דעם אייבערשטן זיקל שופר חוק מאד", געדענסט רבעש"ע דעמאלטס ווען דז ביסט אַרומגעלאָפַן אַבְּעָר די וועלט, קיינער האט דק נישט געוואלט נעמן נאר אַוִידְישׁ קִינְדָּעֶר, דער שופר פון ראש השנה דערמאנט דעם מעמה.

האט אַבְּעָר גַּעֲנָמָעָן האט ער דאך נישט געהאט קיין זון אויז ער שיין געבליכן דאוועגען שהרי אויך נאכן דרכו תשובה הסתלקות.

רבינו: פאייז אַשְׁוֹעֵר זיך צו דאוועגען סי' שהרי און סי' מוקפֿ...

ר' וואלף: שטייט אַיְפָּעָן דְּבִין ר' הערש אלימלך או ער אויז געשטאנגען יומ הקחש ביהם עמוד פון כל נדרי בי' נאך געללה.

רבינו: כהאכ דאס געהערט זאגן אַיְפָּעָן קדושת לוי.

עוד בעניין הניל

ביקור כ"ק אדרמור"ד מתולדות אהרן שליט"א
יומ"ר פרשנות ויצא תשס"ח לפ"ק

רבינו: רב' הערצקעלע ראנצערטרער פלעגט צו פארן אויפ' ראש השנה קיין צאניג, אוין יאדר האט זיך געמאכט או ער האט נישט געקענט פארן אויפ' ראש השנה, האט ער זיך מישיב געוווען או ער פארט אויפ' שבועות, ער האט געוואגט עצרת נמי ראש השנה (מנילה לא), וועט ער זיין אויפ' שבועות, אויז ער אַגְּנָעָקְמָעָן אויפ' צאניג ער שבועות.

ערב יו"ט טראכט ער בי' זיך אויעצט קומט ער דאך אנטשאטט ראש השנה, די מנהג אויז או ר' ראש השנה קויפט מען אַנְיָעָמָעָר, וועט ער יעכט קויפן אַנְיָעָמָעָר אווי וו ערב ראש השנה, אויז ער ארויים געאנגען אין מארך אוון האט געבעטן אַנְיָעָמָעָר, רופט זיך אַן דער וואס פארקופט קווקט נאה, דער אַרְגְּנָעָקְמָעָן צום היילגן דברי אויז ערב ראש השנה... ער האט התנא געהאט פון זיך פארקופט זיך פון ר' אַרְגְּנָעָקְמָעָן צום היילגן דברי דעם. שפעטער אויז ער אַרְגְּנָעָקְמָעָן האט דער דברי חיים אַס גוּט געבעטשטי יאר, אויז האט ער געזעהן או דער דברי חיים האט מרגיש געווען וואס ער האט געטראכט.

האדמור"ר מוט"א: אין באָר משה פון רב' משה אליקום אַזון פונעם קאַושניצער מוניג, או אלע ימיים טובים האט ער געקענט ממשיך זיין אַינְדְּעָרוֹאָכְג, אַחֲזָן וואס אויז יעדן יו"ט האט ער געקענט ממשיך זיין אַינְדְּעָרָע ימיים טוביים דורך די תפילה האבן וויעס ממשיך געווען.

האבן גובלאון שופר או געפאלן אויף זי אוא פהך, און כיהאב געהאט פון זי מונחא
מייעטהט פון דעם די כה פונגעס מנהג, פון בלאון שופר הוועד אלול...

רבינו: אס יתקע שופר בעיר והעם לא יהרדו (עמום נ' ו...)
דער פסוק שטיטויט נישט אויפתקעת שופר ראש השנה⁶
האדמור"ר מספיקא: דער היודש בייס קדושת זי או געווען או גאנץ חדש אלול האט ער געקענט בלאון,
אבל ווען סייז געקומען ראש השנה האט ער נישט געקענט.

רבינו: אס האט אויך געהאט צו מון מיט דעם, ראש השנה אויך דאס התרשות און התלהבות געווען זיער גראום, ער אויך צונגעאנגען צו די מזחה מיט אוזא התרשות,
צוקענען בלאון דארף מען האבן רואינקייט.
האדמור"ר מספיקא: מעדרצילט או בים צאנער רב
ביי תקעת שופר, האט מען קיים געהרט א קול
רבינו: מהאט געזאגט ביי צדיקם ובשפער גודל יתקע אויב בלאות א גודל מיטן שופר, אפילו וקול דבמה דקה ישמע, אויך שיין אויך ומלאכים יהפוץ... (כו מובא בכ' אמת ואמונה בשם הרה"ק מקאץ ז"ע).

בhalכות תקיעת שופר

ביקור אצל ב"ק אדרמור"ר מראחמייסטריווקא שליט"א, מאה"ב
יום פרשת ראה תשע"ב לפ"ק

רבינו: שופר האט מען אלינס גובלאון אום ראש השנה?
האדמור"ר מראחמייסטריווקא: ניין.

רבינו: און בעיל מקריא איה?

האדמור"ר מראחמייסטריווקא: יא.
הגר"ב: בי די שטילע שמונה עשרה אויך מען דא אויך מקריא.

רבינו: אוזו? כהאב נישט געהרט או מ'פירט זיך אוזו
למעשה?

עיי"ש כי הם דברי תוכחה לישראל מה שלא התבוננו ברעה שבאה עליהם כי הוא מהשי"ת, וזה הותקע שופר בעיר והעם לא יהרדו אם תחיה רעה בעיר והוא לא עשה, בשם שא"א בעת שתוקען שופר בעיר שלא יהרדו העם מחמת הצרה הבאה, כן א"א שיחה רעה שלא ירבונו בה שבאה מטה"ה, עי"ש.

דער ריזשנער האט אמאל געזאגט פארוואם דער קוזחת ליי קען נישט בלאון און ער קען אי, ואנט ער, דער ס"ט זעהט זוי דער קוזחת ליי גייט און מוקה, ער מאכט די הבנות צו תקיעת שופר, ווען ער האט שווינ געהאלטן נאך די ברכה האט מען שיין בכל נישט געועהן קיין מענטש האט ער מורה פון אחים ודואי אתי משיחא, האט דער ריזשנער געזאגט זיך קומ ארין און בית המהרש, ציאג איזין ווארט, "בלאו", וויסט ער נישט ואס דאס מיינט, זי בלאון אופַּ דיך זויל סייז היים, צי בלאון מיטן שופר...
מAMILIA לאוט ער מיך בלאון.

רבינו: דער דברי חיים אויך אמאל ארינגעקומען ראש השנה, ער האט נישט געזאגט קיין למנצח, נישט קיון צוין המיצר, ער אויך צונגעאנגען און געמאכט די ברכה און גובלאון די חסידים האבן זיך געווואנדערט דערוייף, האט דער שניאווער רב געזאגט "מייזאל נישט מײַנען או דער טאמט האט נישט געהאלט זאגן די אלע זאגן, נאר ער אויך ארינגעקומען מיט אוזא פלאקער צו די מזחה פון תקיעת שופר או ער האט זיך נישט געקענט איזינהאלטן און זאגן די פסוקים, ער האט שווין איזיגערבענט פאר די מזחה".

האדמור"ר מספיקא: אס גאנצע תקיעת שופר און אלל אויך דאך אמנה.

רבינו: אודאי אויך דאס א מנהג, אבל א מנהג וואס ווערט געברענט און שולחן ערוך ("א"ח ס"ט קפ"א ס"א).

האדמור"ר מספיקא: דער רב"ר אלימלך האט אמאל געהזאגט וו גראום די טאג זעגען, מיזעהט זוי ספאלט שיין א זפה. סייז געקומען אמאל א אשה ענגה און געזאגט אויר מאן פעלט שיין א לעגעערע ציימ, האט ער געהזאגט או זיאל אראובגין און זאלאד און א שטיפבל און זאגן "טיעלעך קאלטעןעם האט געהיקן או דו זאלסט אראיסגעבן דעם מענטש". זי איזו צונגעאנגען און איזו געהזאגט איזינמאל צוויי מאל, און זי הערט זוי מיטענעהט זיך זואס האט ער זיך ארינצומישן און אונזערע געשעפטן, ביז ענדליך האט איזינער געהזאגט לאמיראים פאלגן זויל ער קען אונז חרוב מאבן, איזו האט מען אים ארייסגעגעבן (שהי נחתפ עי' החיצונים ריל).

אריסונגינדייג פרענט זי איהם צי ער געדענטט עפעם וואס דארט האט זיך אפגעטען, האט ער געהזאגט און ער געדענטט גער נישט גארנישט, איזין זאך האט ער געדענטט או ווען עם איזו געקומען ראש חדש אלול, און אידישע קינדער

וזל געוען דער בעל מקריא, און ער האט אובער געגען
די תקיעות פארן שאמאשער רב (כ"ק הגה"ץ ר' נפתלי)
הירצא הענייג זל בעמיהס תפארת נפהיל מתלמייד מון הגה"ק בעל
עצי חיים זל ואלאר פטירת רבו הסטופף במשך יובל שנים באז מון
רביה"ק בעל דברי יואל זל¹⁰ איזו אירן פלענט דער
שאמאשער רב זיין דער בעל מקריא, און דער רב האט
געבלאון...).

רבינו: דער קדושת יו"ט איזו געוען נאר בעל מקריא.
תקיעת שופר איזו א חכמה ואינה מלאכה (שבת קי"ג) דער
תפארת שלמה (ראש השנה) זאגט, או חז"ל שטעלן צוואם
תקיעת שופר מיט רדיית הפת, זיין געגען חכמה ואינה
מלאכה, זעהט אוים או תקיעת שופר איזו משפייע
פרנסת.¹¹

מן רבינו בעל ברך משה זל הי רגיל לספר מה שפיר לו דוחו מון
רביה"ק זי"ע מגודל שבנון רוחו ושפלותו של מון הגה"ק הקדושות
וים טוב זי"ע שאף פעם לא הריה נפשו בי"ט של ראש השנה
להיות הבעל תוקע, שחר כל זמן שהי מון הגה"ק בעל דברי חיים זל
בחים חיותו הסטופף בעלו, ומון הדברי חיים הי הבעל תוקע, ואלאר
הסתלקותו של הדבוי חיים זי"ע משנת תרלו עד שנת הרמ"ג
הסתופף בצל אבוי החק הייטב לב זי"ה הייטב לב הבעל תוקע
והקדיו"ט הי הבעל מקריא, ואלאר הסתלקותו של מון הייטב לב
זי"ע, ומון הקדו"ט על לה למלא את מקומו, לא רצחם או לתקוע
מנודל עונתנו ושפלותו רוחו, וכבר את הרה"ח ר' משה אורי פרידיך
וצ"ל דאה"ק דקהל סייעת לתקוע בשופר, והוא בעצמו הי הבעל
המקראי, ואחר שנבל"ע ר' משה אורי זל בשנת תרס"ב ביבר מון
קדושת יו"ט זל את בנו מון העז חיים זל שהי היה הבעל
תקע, והוא נשאר הבעל מקריא מקודם, ובעצמו לא הי תקע אף
פעם.

ויל': תקיעת שופר ורדיית הפת חכמה ואין עמה מלאכה (שבת קי, ב),
יבואר עפ"י מ"ש (זהלט קמ"ט, ט) פותח את זיך. אתה בתיקוי זה
יוד"ך. זי"ד רומו לעולם החכמה וכאשר מתעורר עולם החכמה
מণיאו יורד כל השפעות טובות ופרוסה טוביה כלכל ישראל. וזה
שעליה שיניהם כנהה אחד תקיעת קדושת שופר ורדיית הפת חכמה כי כאשר
מתעורר עולם החכמה עי" תקיעת שופר יורד ג"כ השפעות טובות
רמו לרדיית הפת חכמה ואין עמה מלאכה. שלא האמור (דברים ה, י),
כחו ויעצם זי' עשה לי החול הזה נך כולם בחכמה עשית. עי" עולם
החכמה שנותער בתקיעת שופר יודע רדיית כל השפעות על השעה הבאה.
זה דאי' בגמי' (ראש השנה, כ, ב) כדי שיאחנו בידו ויראה לאן ולכאן
ידי' אוטיות יו"ד רומו לעולם החכמה כמ"ש (זהלט
קי) ראשית החכמה יראת ד'. זי"ש ויראה לאן ולכאן. עפ"י מ"ש
(דברים ח, ט) וראו כל עמי הארץ וכו' ויראו מנק. כאשר אוו מעורדים
יראה עללה יורד היראה על כל העולם כמ"ש ויראו מנק. ויקבלו
כלום על מלכות שמיים אמן. עכל'ק.

הגר"יב: אין סקוירא האט מען נישט מקריא געוען בי"ז
שטילע שמונה עשרה, און דא (בראהמיטריוקא) יא.
רבינו: די אשכנזים בלאון אינגןאנצ נישט בי"ז שטילע
שמונה עשרה.⁷

הגר"י: סייזו דא תשובה אין מזור ואוהלות אהל ברוכות
וחודאות סי' זיב) ווועגן רבוי יהונשיש ראהמיטריוקען
(שנងכ' כן), וואו ער פארענטפערט איזס און זונין זאל
הקראת התקיעות איזן די שטילע שמונה עשרה, ער
ברענגט זיך א ראייה פון א גمرا איזן ראש השנה, דער
מיטה אפרים אונטן (אלף החמונ סי' תקצ"ב פק"ד) צייכנט דארט
זו דעם מזור ואוהלות.⁸

רבינו: כהאב עם נישט געהרט איז מזוחט בי ענק
איזו למעשה, ווועגן דעם (והיה המנהג לפלא), אבער יעדע
זיך ואם איז א צורך פאר די תפילה, וואם איז שיך זיך
ואנז איזו ווי די תקיעות אליעין, פארוואס איז עם נישט
קײַן הפסק, נאר אויב סאייז א צורך פארן דאוועגען, פאר
די מלכויות זכרונות שופרות (אינה נחשבת להפסק).⁹

הרה"ח ר' שמואל הכהן פריעידמאן שליט"א,
משב"ק: ביום רבין זיל איז דעם לעצטן יאר (ר' דשנת
השל"ט) זיינר שועער גענאגען די תקיעות, איז דער רבינו

7 **כ"ב המורה"ט** (ס"א), ובמסת המדרולה (ס"י תקצ"א) שאין לתקוע בלחש
מפני מעשה שהיה המנהג שכשר מגעים הקהל לשימוש התקיעות
היה הש"ץ אומר הרכבה בקהל רם כדי שיתכוננו הקהל לשימוש
התקיעות, ועם זאת שמע שהחכם השלים רבינו איסתרוק בן שעאני
עה אמר אחר הרכבה, לנו המנהג מוהים ההוא והלאה שלא לתקוע
בלחש עי"ש, וכ"ב המוג"א (ס"י תקצ"ב פק"א) ושיע' הרב (שס), וכ"ב
שי"ת אבנוי נור (אי"ח סי' טמ"ז וטמ"ז עי"ש).

8 **הגה בש"ת** מזור ואוהלות הביא מנהג הנ"ל, זיל: "קבלה בדיןינו מקודשי
עלין ואוני ארץ שנרגו כו, וכן שמעתי מופרש ייזא מפי קדוש
מןושס. עי"ש שהאריך לקיים המנהג שאין בו שום חשש להפסק
בתפילה. והשדי חמוץ (מע ר' חי ב פט"ז) הביא דבריו, ומתב עי": עס
שאיי כדי לזרה אחר מנהג זה אהורי שיכן נהגו קדושים ואוני ארץ,
אבל נראה לדעתינו הקצרה שמנาง שלו (שלא להזכיר) נפונן וקיטים. גם
באלף המן (שס) אחר שכתב שאין להפסיק להקרות, כתוב דיש
מקומות שמיטיקון, וכו' הנהו אצל כמה גודלים לתקורת אין לפקסק
על זה. עי"ש בש"ת מנוח אלעור (הלק ד סי' לי'), ובארחות חיים
(ספוקא סי' תקפ"ה פק"א).¹⁰

9 עין עוד בש"ת לתבושי מרדכי (ח"ד ס"ל) שנישאל מנהג של הגה"ק
מסעלש שהיה שי' והה מקריא התקיעות, והשיב, דאן בוה החש
הפסק יכול לסמוך עלי עי"ש. וכן הוג התאונן בעל קל אירה שהקראי
בשעת הפלת חורת הש"ץ.

דמומה דקה יישמע, איך קען די קול דמומה דקה אויך נישט מאכּן...

רביינו: ס'יאו דו וואס זאגן איזו ס'יאו אעקטערע מזוזה די תקיעה, אונז אעקטערע מזוזה די שמייעה, ס'יאו אט מהלוקת הראשונים אין די מצחה בעצם, צי די מזוזה אויך די שמייעה, אונז דאס הערט יעדער אינגערא, אונז אטיל' זאגן איזו ס'יאו איזו מזוזה פון תקיעה, אונז דאס גיט צו בתורת שליחות.¹³

13 דהרבנן כתוב החל' שופר (פ"א ד"א) "מצות עשה של תורה לשמעו הורעת השופר בראש השנה", וב"כ בספר המצות (מזה ק"ט) "היא שצמו לשמעו קול שופר ביום ראשון מתרשי", ומודבורי משמע דיקר מצות התקיעת שופר של ר'ה הוא השמייע, וב"כ בהדייא בתשובות הרמב"ם (סימן קמ"ב) "המצוות המוחוביות אינה התקיעת אלא שמיעת התקיעת, שאלו היהת המוציא התקיעת ההחיב כל אדם ואדם לתקוע, כמו שהוא יכול כל אדם ואדם לשב בסוכה וליטול הלב והשמעו שלא תקע לא היה יוצאת ידי חותמת, והיה גם כן התקוק שלא שמע יוצאת ידי חותמת, וכן סתם אגנו תבלית הסתימה ותקע, היה יוצאת מושום שתקע, וכן הדבר בןן אלא המצווה היא השמייע לא התקיעת, וכן אנו תקען אלא כדי לשמעו, ונברך לשמעו קול שופר ולא נברך על התקיעת שופר, וכן ס"ל להנוך (מזה ת"ה) "שנגטינו לשמעו קול שופר ביום ראשון של תשרי".

אמנם הסמ"ג (עמ"נ פ"ב) כתוב "لتתקעו בשופר בראש השנה שנאמר במדבר (כט א) יום תרועה יהיה לכם", הרי דס"ל דיקר מצות שופר היא "התקיעת".

וכבר החלקו הראשונים כמה בנוסח הנורווגי אם מברך על התקיעת שופר או לשמעו קול שופר, עי' ברא"ש (ר'ה סוף סימן י') שהביא את דבריו ר'ית שבתב שיש לברך על התקיעת שופר, משום דעשיותה היא גמור מצוותה,

והראב"ה (ח"ב מסכת ר'יה סימן תקל"ד) הביא את דברי הירושלמי "תוקע בשופר ציריך בריך אקב"ו לשמעו קול שופר וכו", וב"כ הטור (סימן תקע"ה והרמב"ן) (פסחים ו) וההרמב"א (ראש השנה ל) כתוב קבלה מרביתו האז"ז ואביהם של ישראל שעשו קול שופר.

וכ"כ בספר דאוריה (הה' סימן צ"ג הלכות ראש השנה) ובמנון אבות למאידידי (סימן ה) ובכלבו (סימן ס"ד סימן קמ"ו) וברבינו רוחם (ח"א נ"ז ח' ב' ד' מיש טדר ב)

וכאן המקום לציין את דברי ר' בר יקר שע"ל השופר מברך לשמעו קול שופר, וככל ציפת מברכני על תקיעת שופר על שם ותקעטם (מנדרת ה), וכותוב תקען ולא תריעו (מנדרת ז), וגם תסתמה בין דרכות תקען איך יוצאנ' בשמייע, בין דכתיב (חו"ש ע' ח) בשמעכם את קול השופר, משמע דכל دون שופר בשמייע תליה מלטה, ואעפ"י דפסוק זה אינו על ראש השנה, גלי' מילטה בעלמא הוא, וכן מברכין על מקרא מגילה, אעפ"י שיוצאנ' בשמייע, ומקרה מגילה דרבנן הוא אין אמרו זה אמרו, ע"ש.

דער ייטב לב (ביטתב פנים לר'ה מאמר אכני זכרון אותן ס') זאגט, תקעו בחודש שופר וגוי כי חק לישראל הווא, חק ליישנא דמוינו (ביבה טו).¹²

האדම"ר מראהם מיטרויוקא כיכר את רביינו לביך תחולת על תפוחים

רביינו: ס'זערט געבעגעט (באיור הגרא' אויה' סי' תקפ"ג) אטעם פארוואס מעסט אעלט אום ראש השנה, וויל יעקב איבינו האט גענומען די ברכות פון יצחק, אייז דא א דעה (זהק אמר צט) איזו ס'יאו געווין ראש השנה, (וואז אמר לא יצחק) ראה ריח בני כרייה שדה אשר ברכו ה' (בראשית כ, כ) אייז דאך א שדה תפוחים (תענית כט) ווועגן דעת עסט מען א תפוח בדבש, איזו ברעננט מען ארפא.

האדמ"ר מראהם מיטרויוקא: ער האט באקומיין די ברכות בדרכ' ערמתה.

רביינו: ישראל נמושלו לתפוח (שבת פח). **ונפרד רביינו בברכה:** דער איז עיבערשטער זאל העלפן בבריאות השליםות, אונז אגוט זארא. **האדמ"ר מראהם מיטרויוקא:** איזן, א כתיבה והתימה טובות.

עוד בעניין הונ"ל

מתק שיחה ב��cker הנאון הנדרול רב מילביאל קאטלער שליט"א

ראש ישיבת לעיקוזאך

יומ"ר פרשת נצבים וילך תש"ע לפ"ק

רביינו: דער ראש ישיבת בלאות אלין שופר? **ר' לעיקוזאך:** ניין, מיהאט נישט געבעלאזן בי אונז אליעין, די וועלט זאגט ובשפער גזול' יתקען, אייז ווקול

יעי"ש שכחט לפרש הכתוב (תהלים פ"ד) תקעו בחודש שופר בכסה וכו' כי חק לישראל הוא משפט לאליך יעקב, כי איתא מכונת שופר (פרע"ה שע' השופר פ"א) ללון שופר בא"ת ב"ש בפ"ו, עלה צ"א מספר הו"ה אנדיי, ואנו מוסיף שעולה שם קדוש פא"י, ראשי תיבות פ'ו'ת'ה א'ית יידיך, שם של פרמלה. ואפשר שוה שאמרו זו ה"ל (שנה קי"ט) תקיעת שופר ודידית הפט, היינו לתקיעת שופר ולהיריד על די והשפע פרנסה, והכמה ואני מלאה. וזה אמר תקעו בחודש שופר בכסה וכו', היינו בשבייל העללא, היינו שם פא"י הטעמיר געלט באוטוית של שופר. כי חק לשליטה דמווני (ביבה ט). לישראל הוא וגוי, ומשה זה בא פרמלה. וזה סוד (תהלים פ"ט א) אשרי העם יודעי תרועה, ר"ל כל כבודה שעב, ה' באור פניך הילכון, ר"ל בשבייל הממושה שהוא שם פא"י, ראשי תיבות איזר פניך הילכון, עכדר'ק.

ר"י לעיקוזאדי: או דורך די תקיעות אוו דער אויבערשטער עופט מבסא דין וויש בעל בסא רחמים (ויראה רבכה כט, ג) אוו עם כל צרכיכם.

רבינו: אידיישע קנדער דארפֿן ישועות, אוו או סקומט ראש השנה דארפֿן מען משפֿיעַ זיין פֿאָר יעדן איינען.

רבינו פֿנְה אל א' המלויזש של האָרֶבֶּמֶל שְׂלָטִיאָה רְבָּה רְיָזְפָּה שְׂרֵיבְּעָד הַיְזָה מְנָהָל מְפָעָל וְתָמְכִי שְׁבָת בָּעֵיר לעיקוזאדי

ואמר רבינו: אויר טומט א גרויסע מצוה, סיטיטין אוין פרשׂת אמר, ובצרכיכם את קצ'ר ארכצ'ם לא תכלח וגוי (ויראה בג', כב), אוון נאבדעם שטיטיט די פרשׂה פֿן יושב האָרֶבֶּמֶל (שם בג', כב), זאנט דער מודרש (ויראה רבכה כט, ב) דארט אופֿן פֿלאַין, סיטיטין לא תכלח פֿאת שׂיך בקצ'ר, דאס אוין מותנת עניים, די מצוה פֿן פֿאה, וסמייך לה דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השבעי באחד לחודש יהויה לכם שבתון זבורן תרואה מקרא קודשא אומות העולם שעון

אויב או סג'יט צו מיט תורה שליחות – לויט די שיטות – אוו שון שיך מצזה בו יותר מבשלחו (קיחסון מא), די ברכה אוו לשמען, אבל סאייז דא ראשונים – דאכט זיך מיר אוו דער סמ"ג (עשות פ"ב) זאנט אווי – אוו סאייז א מזכה די תקעה בעצם. (יעי בשותה דברי אייל (אויס'ה נ"ז אוט"ד))

ר"י לעיקוזאדי: די כוונות ליווית אריין דער תקען אוון נישט דער שומע, ער האט אכת

רבינו: יומ תרואה יהויה לכם (במדבר כט, א), וואס אוו די כוונה פֿן לבם, בי ולקחתם לכם (ויראה כט, ט), דרישנט די גמורה (סוכה מא) לזרזיא את השאל, אבל בי שופר אוו דאך שאול כשר, אוו וואס אוו די כוונה פֿן יומ תרואה יהויה לכם, זאנט דער יישמה משה (פ' אמר), אוו ליכט איז טיטיש לכם כל צרכיכם, אוו דורך די מצוה פֿן תקיעת שופר קען נשפע ווערן פֿאָר אלע אידיישע קנדער אלעס וואס מידארף

14

הזה, ולואורה גול הָא בְּדִיעָה שְׂשִׂיך כּוֹל לְעָשָׂו, כמו שאמרו חז"ל (תזכ"א זטא פ"ג) שיעקב ועשׂו חלקי בשני עולמות, יעקב נטול עולם הבא ועשׂו נטול עולם הזה. אך העין ששבביל שאחנעו בעדיי מ"ש (ויראה בג') כי לי בני ישראל עבדים, מהמת שאנוע עסוקים במלאכתו מלאתה שמות תורה ובמצוות, אם כן הדין יכול ליקח וליתן לעבדין, עכ"ד. אכן איתא בגמרא (קידושין כב) עבד נקעה בכיסך בשטר ובהזה, הגביה לרובו נקעה הגביהו רבו לעבד לא קנית, אמר רבינו שמעון לא תהא חזקה גודלה מהגבגה, שהגבגה קונה בכל מקום. ומעתה קשה במאית הקנה אוותו הש"ת, הלא דרכי הקניין שודם הרוחשו הלבשו וכדו לית תפיסא ביה, וקנין דרגבאה פשיטא דילכא למיר, וצריך לומר דקניין זה ש"ץ אפלן, מאין דמחייב אס הגביהו רבו לעבד, והש"ת הגביה את נמי ישראל מ"ש (שנות ט ד) ואשא אתכם על נמי שרים ואבאי אתכם אל, וזה אשר נשוא אוותו על נמי נשות קנה אוותו על די הגבגה לעבדתו יוש לנו דין עבדיך, ושופר מותר לנו להוות מותב עזה"ז מדין שdotוכיכם יקה וננתן לעבדין.

ובור וו מתעורר בעת תקיעת שופר, כמו שביאר רבינו סעדיה אוון הובא אבדורות סוד הפלטה הראש (השתה) בעטן מוצות תקיעת שופר בראש השנה, מפני שהווים תחילת הבראה שבוי ברא הקב"ה העולם ומלא עליין, ואנו ממלין עליון את הבוי"ת ביטים זה, ועוד מטעם תקיעת שופר שהוא להוציאנו מעמד הר סדי שנאמור בו (שנות ט ט) וכן שופר חזק מואר. ומצע מווה שבעת תקיעת שופר אוו מותערורים לאמונה שלמה באחדות הברואת ת"ש, וכן כמה שנאמדו בפרשׂת מותן תורה ואשא אתכם על נמי שרים ואבאי אתכם אל, ואנו קנה אוותו לעבדתו יוש לנו דין עבדיך ושופר מותר לנו להוות מותב העולם והש"ת תקיעת שופר יורד שפע הפרנסה, שיחיה הפרנסה נטקל ביל עמל ויינעה, שלאו ייכל המקטרוג לטשׂו ווילו שיגול הוא בידין, כי מגוון לנו מצד הרין מוחמת שאנו עבדים למקום ומאמינים באחדותה ת"ש, ובדין יכול המלך ליקח וליתן לעבדין.

בעין ה ע' עד בתפארת שלמה (לאש השט), וו"ל, תקיעת שופר ודריית הפת חכמה ואון עמה מלאה (שבת קי, ב). יבואר עפ"י מ"ש (תהלים קה, ט) פותח את זיך. אירתא בתיקוני וויה יוד"ך. י"ד רומו לעולם החכמה ובאשר מהתעורר עולם החכמה מילא יורד כל השבעות טבות ופרסה טבה לכל ישראל. וזה שעה שעניהם בקנה אחד תקיעת שופר ודריית הפת חכמה כי כאשר מהתעורר עולם החכמה ע"י תקיעת שופר יורד י"ב השבעות טבות רמו לדריית הפת חכמה ואון עמה מלאה. שלא ראמר (דברים י, י) כהוי עזים די עשה לי החל הוה אך כולם בחכמה עשיית. ע"י עולם החכמה שמתעורר בתקיעת שופר יורדים כל השבעות על השנה האה. וזה דא"ז אותיות י"ד רומו השנה כט, כ' כדי שייאחוו ידו ויראה לאן ולכאן [כמ"ש (תהלים קיא) ראיית החכמה יראת לעולם החכמה] (ויהי היראה) כמ"ש (תהלים קיא) ראיית החכמה יראת ד. וו"ש ויראה לאן ולכאן. עפ"י מ"ש (דברים ט, י) וראו כל עמי הארץ וכו' ויראו מנך. כאשר אוו מעורדים היראה עליה יורד היראה על כל העילם כמ"ש ויראו מנך. וקבלו כולם על מלאות שמיים אמן. עוד "ל' חכמה ואון עמה מלאה. שייח' הדרנאה נטקל ביל עמל ויעינה. וזה הרמו כתבו ספר פרנסת וככללה. נלאו איה ספר צרך לזה. אך הרמו שייח' האדם יכול לשבת בבחמה"ד על הספר בהתמודת הלימוד ואעפ' כ' יהי לו פרנסה. אם גני' וכאים יורד להם השבעות בריה בחיה צי'ו. וו"פ' (בראשית כא, א) וד' פך את שרה שרה רומו לשכינה הקדושה הפקידה היא ממדות היסוד לממדת המלכות, והבן, עכל'ק.

ומרין רבינו שליט"א הוסיף על זה שג' בוה מרומו עין השבעת הפרנסה, על פי מאמורים (מיצה לבי) המגיבה על שילוחן אחרים עולם חזך בעדו. וזה שאמור בא"ר פנץ יהלכין, להורי השבעת פרנסת בתקיעת שופר, שאו נכח למואר פיס.

ובאייר מrown שליט"א בטעם הדר גם על פי תורה הנגלה מודיע וכות מוצות תקיעת שופר הוא דוקא להשפי שפע הפרנסה, על פי מה שכח בירושב אהליים (פ' חד) בטעם שמוטר לנו להוות מותב עולם

האדמור'ר מספינקא: כחאב אמאן געהרט – צוויים נישט אויב סייז ריכטיג – או וווען דער קדושת יו"ט איז נסתלק געווארג, האט דער עצי חיים געדאונט, און דער רבוי ז"ל (פון רכיט בעל דברי ייא) האט געהאט ספיקות איז

דעט, דער רבוי געדענט איז ענין?

רבינו: ניין, כחאב עס נישט געהרט, סייז דא פגעט בעטער ז"ל איזק א תשובה (שידת דברי יואיל אויחס סי"ה) צום

ראאלער רב (הר'ץ רבבי יהיאלזיל) איבער איז שאלה.

האדמור'ר מספינקא: די שאלת איז געווען צי דער דברי יואיל האט געמענט דאוועגען.

רבינו: דעמאלאט האט ער נאך געוואינט אין סיגט, שנות

תרפ"ד איז עס געווען, און וואו האט ער געדאונט!!

האדמור'ר מספינקא: ער האט שווין געהאט חתונה געהאט?

רבינו: יא, דעמאלאט האט ער חתונה געהאט (כפ' יתרו שנת תרס"ד אויה יומס קודם פטירת אביו מון הנהק בעל קדושת רית' זיל), איז אפישר או דער ערשתער וו"ט דערזיף איז ער געווען ביים שווער (הנהק רב כי אברהם חים הארוייטין זיל אבד"ק פלאנטש), דאמ' הייסט ראש השנה פון שנת תרס"ה.

האדמור'ר מספינקא: כחאב געהרט או דער עצי חיים האט געהאלטן או איזו ווי ער איז רב, ממילא קען ער דאוועגען פארן עמודה, אבער דער ברודער או ער איז נישט רב קען ער נישט דאוועגען, איזו בי מיר א נירטא דיניקטא און צוויים נישט אויב סייז הונדרט פראצענט, ביזעה או דער רבוי וויסט נישט פון דעם...

רבינו: כחאב נישט געהרט דערט דערפּון.

רבינו: ער ווידע (מו"ה הגה'ק בעל עצי חיים זיל) האט געלבלאן שופר נאך פריער, נאך בחיו פנעט קדושת יו"ט, ער איז געווען בעל תוקע, און דער קדושת יו"ט איז געווען דער

17

ול' שם: מכתבים הגיעו בדרכו המואה"ג הו"פ בנס"ק כת"ת מורה"ר חייאל נ"י אשר הוא מוחזק להתפלל אצלם בהרבה שבתות השנה ובימים טובים ובימים נוראים, וعصיו הוא אבל ב"מ על אבוי תורה ב"ה, ואתם מסכימים שיתפלל גם בשנה זו מה שדרכו להתפלל, ושאלתם חוו"ד וכו'.

ומסיק בוה"ל: וא"כ און בגין הרוב ת"ל, הנה כמוני כמוכם כולנו ידיעס דיליכא עדיף מניה בביבה"ד שלטב, הון מצד חוס עצמו בתורה ובמעש"ט, והן מצד חוס אבוטוי אשר בס זה מועל לתפילה וכו', א"כ בל' ספק תוכל לשותו שליח להולחנה בתפילה ותהנינה ותודה תפילתו מקובלת ורציה לפניו יה"ש, ע"ש.

מכאן את שhortichn, עשו כלה, אבל ישראל שאין מכלין שhortichn און זי געבן צדקה לא עשו כלה, אימתי בחודש השבעיע.¹⁵ די הכהנה צו ראש השנה איז או מיטוט צדקה, פאר די פרשה פון ראש השנה איז די פרשה פון מיטוט עניין.

אם אבל תורה יב"ח ל"ע יתפלל לפני התיבה ביום הנוראים

מתוך שיחה בניחום אלים אצל ב"ק אדמור'ר מספינקא ב"פ שליט"א
וופ"ד פרשת ראה תשע"ב לפיק

רבינו: און די הייליגע טאג ווועט מען דאוועגען פארן עמודה?

האדמור'ר מספינקא: כחאב שווין געהאט די שאלה ווען מיין טאטען (ב"ק אדמור'ר רב יעקב יוכפ' זיל) איז נסתלק געווארג, און כחאב געדאונט פארן עמודה, כחאב דעמאלאט געפרעונג.

רבינו: סייז דא א תשובה איז עצי חיים (אויחס סי"ה), ער ואוגט איז מוקען דאוועגען, איביך מידאונט איעדעם יאר קען מען דאוועגען, די תשובה איז פאר רב כי חיים טעתשר (היה בני של הגה'צ רב כי אל"י בצלאל ט"ב זיל שהיה אבד"ק טעתשר בנו של מות חיטיב לב אהוי של מון קדושת יו"ט).

16

ול' המדרש: רב כי רכיה בשם רב כי יומיה פתח, אורח חיים למעליה למשכלי למשען סור משאול מטה, און אורח חיים אלא דברי תורה, דכתיב ען חיים היא למחוקים בה, להמעלה למשכלי, למי שהוא מסתכל למצוותיה של תורה, מה כתיב למעליה מן העין, לא תכליה פאת שדק, עמן ומואב שהם מכלין את שhortichn, עליהם הוא אומר כי עשו כלה וו, ישראל שאין מכלין את שhortichn, עליהם הוא אומר כי ואותך לא עשו כלה וו, מיסרך איז בסורין בעולם הזה, בשבייל ליקותן מעונתך לעולם הבא, אימתי בחודש השבעיע.

15

ול' שם בתשובה: נדרשתי לאשר שלאלוי מוק' טעתש אם מותר לבן דודי הרב הפסיד מו"ה חיים ט"ב נ"י להתפלל ביום הנוראים והוא אבל תורה ב"ח אחר אבוי דורי הגה'צ זיל, ואחריו שנון בדרכי המהו"ל – שהוא המקור לדברי המיל"א – מסיק בוה"ל: וא"כ נ"ד דכילהו איתנייה בה פאי שישמעתי אין כתעת בקהלתכם מי שהוא קולו ערבעתנו ובן הוא מוחזק בחסידות והוא בן גודלים טובים, א"כ לפאי הלשון של המט"א אדרבא מושב שיתפלל הוא מאם יתפלל אחר וכו', ואדרבה "ל' פון דכבר בוארתי דאיו אלא מנהה, א"כ באם לא יתפלל هو צבאות בפרהסיא כיון שמצד הדין והמנהג בכ"א מوطב שיתפלל הוא, וא"כ הוא פרהסיא גדול, ע"ש.

16

עוד בעניין הנ"ל

מתוך שיחה בפיקור אצל הכהן צ"ר יוסף בנימין וואונגע שליט"א
ראש ישיבת המכון למלון בני ברק
יום פ' פרשת תולות תשע"א לפ"ק

הגרי"ב: ואם אין וועגן דאוונגען אין די י"ב חודש (כשה אבל"ע) אין חודש תשר?

רבינו: אין די סליות טעם האט מען יא געדאונט, אבער עשרה ימי תשובה האט מען נישט געדאונט.¹⁹

הגרי"ב: אין מוחזר (ברוייאל) שטיט אויך או מהאט נישט געדאונט, אבער אונז האבן מיר געהרט – אויז האט מען דא נאכגעזאט – איז דער רבוי האט יא געדאונט פארץ עמוד?

רבינו: אמת, כהאב געדאונט, וויל איז אק דאוונר ראש השנה,²⁰ זאל אל נישט דאוונגען עשרה ימי תשובה?!

בפרט דער גנדע ביהודה (מהוד"ק אויח"ס סי' ל"ב) שרייבט דאך לא נחפטש מנהג זה מבעל תורה.

הגרי"ב: כהאב געמיינט איז ראש השנה האט דער רבוי געדאונט וועגן אובילות בפרהסיא, און איזו איז שבת און יומ טוב.

רבינו: איז מידאונט ראש השנה קען מען נישט אויסלאונז...²¹ כ"דאון שבת אויך, אבער כ"דאון נישט היל אין ראש חודש ווען ס"אי אינדרווארן.

¹⁹ בשית' גודע ביהודה (מהוד"ק אויח"ס סי' ל"ג) כבר הזכיר מנהג זה שענן מתפללים בעי"ת, וכמה ע"ז, עי"ש.ammen בשאר ספרים גם נזכר מהוג, ע"ז במתה אפרים (סי' הקפ"א סק"ג). ובשות' נוב"ה גנ"ל דחה למורי המנהג של לא התיפל בחודש אלול, וכותב ע"ז מעולם לא שמטען, עי"ש.

²⁰ עי' במתה אפרים שמביא בשם הדרכיו משה (סי' הקפ"א) וכן במחורי"ל שהשנאמר שאין לאבל להיות שליח ציבור לא נאמר אלא כישיש שם שליח ציבור אחר הגון כמוותו, אבל אם אין שם אחר הגון כמוותו, או שיש לו קל ערב או שהוא גדול בתורה ובמשיעים טובים מושב שיחיה האבל שליח ציבור, בין שהוא יותר.

²¹ הנה בספרי הפסוקים שהביאו המנהג הנ"ל, כתבו בנוגע הדברים, דמשום דמותה הדין מותחה על האבלemo ענבר בשו"ע (ו"ד סי' ש"ד ס"ד), ועל כן בני הכהן אינם רוצחים שמי שמיות הדין מותחה עלייו והיה הש"ץ עלהם בימי ר'ה וויל"פ, א"ב אופון שבמי הקלילה רוצחים שהאבל לע"ז יתפלל גם בימי ר'ה וויל"פ, בודאי שא"א להם למונעו מלחתפל בעשיית. עי' בשית' עצי חיים (סי' ל"ט) מש"כ בוה לעניין ר'ה וויל"פ למי שודל בתורה והוא בן גדולים וטוביים שמוחוק לההפלל, עי"ש.

בעל מקראי¹⁸ און פארץ עמוד האט דער זיידע מן הפתם נישט געדאונט, ואם ער האט געטוון אונעם יאר (בשבט האבילות אחר אכוי זיל) ווים איך נישט.

האדמור"ר מספינקא: ב"דערמאן זיך, דא האט געווואינט א איד ואס האט געהיזן רבוי יצחק אומל דער אלאלקער רב (הגה"צ הייש אביד אלאלק דיל מה"ס קיזור דרכית שובה על ייד וועד ספרים בנגלה ונסתור, היה דר שנם רבתות בוילא מאכטbor בשינוי רבייה"ק בעיל דבריו يول זיל ואח"כ היה דר בארא פארקס ער איז געווונן א אוחעלער.

רבינו: ער איז געווונן א תלמיד פונעם שבט מיהודה דער סאטמארב.

האדמור"ר מספינקא: יא און די ערשטע יארן איז אמריקא איז ער געווונן זיער נאנט, ער האט מיר פארצ'ילט די מעשה.

רבינו: יא, ער האט גענקענט געדענקען די זאכן.

האדמור"ר מספינקא: דאס ואס ער האט גאנרישט משנה געווונן, איז אלין אובילות בפרהסיא, זי אלין וויל ס"אי נישט אקיין בעסערער בעיל תפילה?

רבינו: ער (העזי החיים) שרייבט צום סוף איז די תשובה או ס"אי אובילות בפרהסיא.

האדמור"ר מספינקא: או ס"אי רבים צרייכים לו, איז דאך גאנגעער.

רבינו: דער פראלעלען איז, ואס עם שטיט אין מנן אברהム (סי' תקפ"א סק"ד) ואס ברעננט בשם המהרי"ל או ווער ס"אי אובל זאל נישט דאוונגען שבת און יי"ט פארץ עמו, וויל ס"אי דינימ מותדען עלי.

האדמור"ר מספינקא: דא האבן מיר געהאט די שאלת פאר א יאר, א ינגערמאן ואס דאוונט שוין יארן פארץ עומו, און ער איז אויך געווונן איז יאר.

רבינו: בעיל' בתום האבן טאקע נישט געדאונט, און האבן מיר אויך שוין געהאט די זאך, און בעיל' בתים האבן נישט געדאונט.

¹⁸ ספר מרן רבינו בעל ברך משה זי"ע כי מון הקדושים יי"ט מגודל ענווונתו לא היה בעיל ותקע בראש השנה כל מיין, כי בשנים קדמונו היה בראש השנה או עצגנו בצל מון הדרכיו חיים או בסיטות בצל אביו מון היינט לב, ולאחר הסתלקות היינט לב כיביד את הרה"ח המפוזס רב' משה אריה פרידז ז"ל לחיות בעיל ותקע והקדושים יי"ט היה בעיל מקריא, ולאחר פטירתו כיביד את בנו מון העז חיים להחיות בעיל ותקע והוא נשאר להיות בעיל מקראי.

רביינו: ביום שינאוער רב איז אויך אמאל געווין או מיהאט איינעם מכבד געווין צו זיין בעל תפילה האם יוי"ט. הכל, האט זיך דער שינאוער רב געבייערט פארוואס האט יענער געדאונט? האט יענער געזאגט או ער האט א יארציט, האט ער געזאגט, או איינער אויר ארים געפערן אויפן מאורך צו פארקיפט, אלע טישעליך עננען געווין אויסגעשרהט, שטעלט ער זיך אויך אוווק, און מ'פרעוגט אים זואס האסטו צו פארקיפז? האט ער געזאגט זיך האב יארציט.../ האט יעדער אנגעוויבן צו לאבן.

האט דער שינאוער רב געזאגט, איינער פארקיפט או ער איז א תלמיד חכם, איינער פארקיפט או ער איז א ירא שמיים, איינער פארקיפט או ער איז א גוטער בעל תפילה, אבל זו פארקיפט נישט קיין עפל, און נישט קיין בארגן און נישט קיין הינדעלך, זו פארקיפט נישט קיין תורה און נישט קיין עבודה, און זו בייסט אויך נישט קיין גוטער בעל תפילה, נאר סטם זו האסט יארציט... דאס פארקיפט, ער האט זיך געבייערט פארוואס מיהאט אים צונעשית צום עמוד יוי".

הגר"ג: כהאב געהערט פונעם טאנט דער ברך משה או דער עצי חיים איז געווין אין בעלווא, און דער בעלווער רב (הגה"ק מהרי"ד זל) האט אים געפרענט אויב ער איז א בעל קואר, און ער דאט געזאגט או ער זאל ליבען, אפיו איז בעלווא איז געווין ויעיר שטראונג (שהאבל לא יקרה בתורה וכדו') ומון העצי חיים זיל הי' או בשנת האבלות על פטירת אמו ע"ה.

חאדמורי'ר מראפשיין: דער עצי חיים האט געליאנט ידען וואך?

רביינו: יא, דער זידע או ער האט געהאט צוויי (אפשרות), או להתפלל לפני התיבה או לקרות, כאשר לא הריגש טוב), האט ער בוחר געווין צו ליבען און נישט צו דאוועגען. די מעשה איז געווין שנת תרע"ה (בחיות העז"ה בתוק י"ב החודש ע"פ אמו הרובנית הצע"ה בת הגה"ק רבוי זאל אשכנו אבד"ק ולאטשוב ומה"ס ש"ת בהר"אי אשכנו) – דעמאლטס ווענדער טאטע זל איז געבירז געווואן – יענעם שבת איז עסגעווין.²³

הגר"ג: דעמאלטס איז נישטה קיין שאלה פון אבילות בפרהסיא.

עוד בענין הנ"ל

מתוך שיחה ניחוח אבלים ע"י הרב הגרן רבי גבריאל צינגעער שליט"א מה"ט נטע גבריאל – ורב דביהמ"ר נטע גבריאל בכארא פאר אצלי מורי רבינו שליט"א – ע"פ אמרו רבני הח"ץ ע"ה

הגר"ג: רבוי יהונתן טטאלנער האט געמאכט א תקנה או די אבלס זאלן נישט דאוועגען מוצאי שבת לפני תימה בש"ז, וועגן מחלוקת, הגם מוצאי שבת איז דאך דער גרעטעןן חוויב.

הגה"ץ אב"ד קהלהינו זומסב"ג שליט"א: ביום שינאוער רב איז אמאל געווין א מעשה, א איד א אבל האט געהאלט דאוועגען מוצאי שבת פארץ עמווה, און ער האט נישט געהאט קיין געלט, און קיין קינדר האט ער איז נישט געהאט, האט דער שינאוער רב געזאגט, או אינער ואס האט די דרייז זאבן, וויל ער נישט ער זאל איז אליניים וועל דאוועגען, שפערטער איז דער שינאוער רב צונגעאנגען בעטן פון יענעם ער זאל אים מוחל זיין האט ער געזאגט איז דער רבבי ווועט מיר צואגן קינדר בעין איז מודלה, און ס"האט גארנישט געהאלפן פארץ שינאוער רב, ביז דער שינאוער רב האט אים טאקע צונגעזאגט, און ער איז טאקע געהאלפן געווואן.

רביינו: וויל ער האט נישט געהאלט ער זאל אנהיין די וואך (עם בעל תפילה כו).

כיהאב געהערט או דער זידע רבוי שלום אליעזרל האט נישט געלאות מוצאי ראש השנה או אבל זאל דאוועגען פארץ עמוד אין ביהמ"ד, דאס איז געווין מיטן איזודוארייר רב (הגה"ץ רבוי שלום קרייז זל מה"ס ש"ת דברי שלום),²² ער האט נישט געהאלט או דאס יאר זאל זיך אנהיין מיט א אבל לע"ע.

הגר"ג: אויף מוצאי יומם הקדוש שטימט אויך איז איז.

23 בתשעה באב שנת תרע"ד פרצה מלחות העולם הראשונה, אז הי' הגה"ק מהרי"ד בראגבערט וועב את מקומו בעלווא מהמות אימת המלחמה, ובוים הקדוש תרע"ה הגע המשמעה לסייעת שבבא רוסלאנד מתקרב, ובמושאי יהכ"פ ברכה העצויים מסיגעט ושחה בהג הסוכות בעיר נירעהוז ומשם נסע לראנפערט, ולאחרמ"כ ביום כ"ג

שדי איז בתוק י"ב חודש ע"פ אבוי הגה"ץ ר' שמואל דוד ז"ל אל אבד"ק אודוואי שופטר בוים י"א חמש שנות תרכז", ונתබל בו הגה"ץ בעל דברי שלום למלאות מקומו בעית הלוי' בעצתו ובברותו של הרה"ק מהרש"א מראצבערט ז"ל.

געקלערט צי ממעג נעמען אבל, וויל דער לביש אונט אינטערסאנטן טעם פארואום א בעל תוקע דארפ עולה זיין ראש השנה צו די ספר תורה, אוזו ווי שיטיט אין שלוחן ערוך וויל ער דארפ זיין בשמחה, און פיקודי ה' ישרים משמודה לב און או ער ווועט זיין בשמחה וועט ער זיך נישט טועה זיין בי די תקיעת, וויל איינער וואס איז זיך טועה איז סימן רע לשוחה.

אנגט דער אל'ר' רבבה (פי' תקפ"ד ס' ט') אויפֶּדעם, או לוייט דעם קען אַ אַבְּלָנְשֶׁט זַיִן אַ בָּעֵלְתָּוקְעָן וְוָיִיל אַ אַבְּלָאַזְיָן גַּיְשָׁט בְּשִׁמְחָה, אַזְיָן דִּי שְׁאַלָּה אַוְיפֶּן בָּעֵל מִקְרַיאָה, וְוָאָס ער גַּט אַכְּטוֹנָג אוֹיפֶּדעם בָּעֵל תָּוקְעָן זָאַל נִישְׁטָט טֻועָה זַיִן, שִׁטְיָיט נִישְׁטָט.

רביינן: אַזְיָן עַצְמַי חַיִם (אייחַ סִי לְיָט) אַזְיָן דָּא אַתְשָׁוְבָה וְוָעֲגָן אַ בָּעֵל תְּפִילָה (בתשובה להנָּחָץ רב כייס טיטלבוים זל בן הנָּחָץ רב אל'י בָּצְלָאַל זַל אַבְּדָק מְעַטְשָׁש בָּנו שֶׁ מְרַן הַנָּחָץ הַיְתָב לְבָב זַל אַחֲרָיו שֶׁל מְרַן הַנָּחָץ הַקְדוּשָׁת יוֹם מְבוֹב זַל).

רב דקhhילתינו במאנסטיין נודע ביוהודה איז דא אַתְשָׁוְבָה

רביינן: אַ בָּעֵל מִקְרַיאָה אַזְיָן אַמְתָּן גִּרְנְגְּנָעָר וְוִי אַלְעָזָר אַזְיָן נָאָר אַזְיָן דָּעָר בָּעֵל תָּוקְעָן זָאַל זַיִן נִשְׁטָט טֻועָה זַיִן.

רב דקhhילתינו במאנסטיין מיזועט מזוזן וואס דער רב כייס וועט הייסן.

רביינן: אַזְיָן לאַידְך גִּסְמָא, אַזְיָן מַיְאֹז רָגְלִי יַעֲדָעָס יָאָר הָאָט עַם אַדְין פָּנָן אַבְּילָוֹת בְּפִרְחָסִיא.

רב דקhhילתינו במאנסטיין מזילגעונג זל בעסערער האט מען מְקִילְגָּעוּעוֹן.

רביינן: אַזְיָן שִׁטְיָיט אַזְיָן עַצְמַי חַיִם, אַזְיָן אַזְיָן דָּבְרִי יוֹאָל הָאָט דָּעָר פָּעַטְר זַל אַזְיָן דָּא אַתְשָׁוְבָה (שו"ת דָּבְרִי יָאָל אַיְחָץ ס' כ"ה) צָם רָאוֹלָעָר رب (הה"צ רביהיאל זל) אַיבָּעָר אַזְיָן שָׁאָלה.

עוד בעניין הנ"ל

שיחת עם הה"צ רב כייס אברם צבי וואונער שליט"א
רב"ר מדקhilתינו חק במאנסטיין יע"א
מוש"ק פרשת וינש תשע"ח לפ"ק

רביינן: כהאב בעהערט אַזְיָן דָּעָר זַיִדְעָר רבבי שלום אליעזר הָאָט נִשְׁטָט גַּעַלְאָזֶט מַוְצָּאִי רָאַשׁ הַשָּׁנָה אַזְיָן אַבְּלָזָל זַיִן דָּאוֹונָעָן פָּרָן אַזְיָן זַיִן (הה"צ רב כייס קרויז זל מה"ס ש"ת דברי שלום).

רב (הה"צ רב כייס קרויז זל מה"ס ש"ת דברי שלום).

הגר"ג: דער טאטע דער ברך משה הָאָט עַם פָּאַרְצִיְּלַט פָּאַרְצִן אַלְטָן פָּאַלְטִיטְשָׁאַגְּנָעָר רב כייס (הה"צ רב כייס טויערטק זל בעמַחַס פָּקוֹדָת אַלְעָזָר, מְנַכְּהִי הַנָּחָץ המהרי מְכֻלָּא זַל), אַזְיָן סְאיָן גַּעַוּעַן אַגְּרִיסְעָר חִידּוֹשׁ, וְוָיִיל אַיִן בָּעַלוֹא אַזְיָן גַּעַוּעַן זַיִעַר שְׁפָרָעָג, הָאָט עַר גַּעַזְאָגָט אַזְיָן סְמוֹן זַיִן אַזְיָן עַר הָאָט וְוִיַּעַר שְׁטָמָרְקָגְעָהָאַלְטָן פָּנוּנָם וְיִידְזָן דָּעָר עַצְמַי חַיִם זַל.

רביינן: דער בָּעַלוֹעַר רב הָאָט אַזְמָבְּדָג נִעְוֹדָן צַו לִיְנָעָג הָאָט דָּעָר זַיִדְעָר גַּעַזְאָגָט אַלְכָא דָעַדְפָּה מִנְיָה.

הגר"ג: אַזְיָן בָּעַלוֹא אַזְיָן אַזְיָן וְוִיַּעַט אַזְיָן נִשְׁטָט גַּעַלְאָזֶט אַבְּלָיָן נִשְׁטָט אַזְיָן דָּעָר גַּבְּאָי אַדְעָר שְׁמָשׁ זָאַל אַזְיָרְפָּן דִּי מְעַטְשָׁן צַמְלָא לִיְנָעָג, טָאַמְעַר אַזְיָן עַר גַּעַוּעַן אַיִר.

רביינן: דער בָּעַלוֹעַר רב אַזְיָן זַיִעַר נִתְפָּעַל גַּעַוּוֹאָרָן פָּנוּנָם זַיִדְגָּן, דָּעָר זַיִדְעָר אַזְיָן נִאָדָק גַּעַוּעַן אַזְיָן גַּנְגְּרָמָאָג, עַטְלְבָעָן אַזְיָן דָּרְרִיסְוָג יָאָר (כִּיהְנָה מְרַן העַצְמַי חַיִם זַל נְלָד בְּשָׁנַת תִּמְ"ר).

זַיִן מַאֲמָע (הַרְבָּנִית הַצִּיְּנָה עַה) אַזְיָן אַוּוּקָע שְׁנַת תְּרֻעָ"ד, זַיִן אַוּוּקָע נִסְן (בָּיִס זַל חֲדֹשָׁ), אַזְיָן דָּעָר טָאָטָע אַזְיָן גַּבְּיָוִין חַדְשָׁ חַשּׁוֹן, דָּעַטְלָטָס אַזְיָן עַם גַּעַוּעַן.

עוד בעניין הנ"ל

ביקור בבית הַנָּחָץ רב כייס צבי הַלְוִי וְוָאַגְּנָעָר שליט"א

רב"ר מדקhilתינו חק במאנסטיין יע"א

יום ב' פרשת כייצא תשע"ג לפ"ק

רב דקhhilתינו במאנסטיין: אַיִינָעָר פָּוֹן דָּי בָּעֵל תְּפִילָה אַזְיָן דִּי הַיְלִינָעָט טַעַג דָּאָר אַזְיָן יָאָר (בְּמַפְּנִי אַבְּלָוֹת לְעֵד ר' חַיִם 24) אַלְעָזָר וְוִיַּס (הרְבָּדָעַמְלָעַט בְּמַאֲנָסָי) עַר אַזְיָן דָּעָר בָּעֵל תְּפִילָה אוֹיפֶּד זַיִעַר דָּזְמָרָה, אַזְיָן עַר אַזְיָן אַזְיָן דָּעָר בָּעֵל מִקְרַיאָה, אַזְיָן אוֹיפֶּד זַיִעַר דָּזְמָרָה וְוּט מַעַם מִסְתָּמָא טְרָעָפָן אַזְיָן צְוּוּיטָן, אַבָּעָר וְוָעָגָן צַו זַיִן בָּעֵל מִקְרַיאָה, הָאָב אַזְיָן

חִשְׁוָן שְׁנַת תְּרֻעָה הַוָּעָד נָלָד מְרַן רְבִיעָוּ בָּעֵל ברך משה ז"ל, וְנָשָׂאָר אַזְיָן העצמי לשבות על ש"ק כְּעַל שְׁמַת הַבְּרִית מִילָה בְּרָאָפָרָעָט.

בְּהִיּוֹת תְּמוּן "בָּחָדֶשׁ עַל פְּשָׁרָת אַבְּיִזְרָה הַרְבָּה הַחֲסִיד ר' לִיפָּא זַל מִקְרִית שָׁאָה, בְּנֵעוֹרִי הִיה דָּנוֹק לְבָק בָּעֵל מַחְתָּה אַלְעָזָר זַל, מִמְּנוֹאָקָשָׁן, אַחֲרֵי הַמְּלֹחָמָה הַתְּדִבְּקָה בְּדִבְּרָה"ק בָּעֵל דְּבָרִי יוֹאָל זַל, וְהִי מִקְרָב מָנוֹד אַצְלָג גִּיסְטָוְבָּה"ק כְּאַדְמוֹוֹי מְנַאָּחָש שליט"א 24 שעניהם הִי חָתוּנוּ לְקָחִי בְּנוֹתִי שֶׁל הַרְבָּב הַצִּדְקָה רְבִי יְוִדְעָל וְיִנְאָרְטָן זַל מְעַה"ק יְוִשְׁלָמָס תִּי' נְכַד הַרְהָק ר' אַלְיָוּר לְפָאַמְּהָלָעַט בָּנוּ שֶׁל הַגָּהָה הַרְבִּי רְאַמְּלָק מְלֹזְעָנָס זַל וְעוֹד צְדִיקָוָם קְדוּשָׁי עַלְיָן זַיִן.

הגר"י: זעחט אוים או דאמ איז געוען אַצָּנווער קפידה,
אין אנחיב וואך און אנחיב יאָה.
רב דקיהוֹתינוּ במאגְנִיסִי: די דריי זאָבן בני הי מזונֶי
אלין סימנא מילתא. (היינו על ג' דברים אלו הקפיד הרה"ק משיאנווא
כני).

ראש השנה תש"ז אצל רביותה"ק זי"ע

**ביקור בע"ק אדרמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א
יומ"ד פרשת חוי שרה תשע"ז לפ"ק**

האדמו"ר מותוא"י: דער טאטע איז אַנגעַקְומָעָן קיַין
אמעריקא פארץ' דברי יוֹאל?
רביינוּ זיַי זענַען אַנגעַקְומָעָן אַינַעַם זעלְבָּן טאג, ראש
השנה נשנת תש"ג.²⁸
האדמו"ר מותוא"י: דער דברי יוֹאל איז געוקְומָעָן פָּן
ארץ' ישראל (אהרי שוכת ביהם כ"א כסלו שנה תש"ה בעיהש"ת לצתת
מתחת ידי הרשעים, התעככ במדינת שוויז'ן חדש, ובאמצע חדש
אַלְוָת תש"ה נסע לעיה"ק ירושלים, והי שם שנה שלימה, ומשם נסע עם
ספינה לאראה"ב).

רביינוּ און דער טאטע איז געוקְומָעָן פָּן אַירָאָפָע, בין
בסאָ לעשרוֹר (באים צום נדליה נדהה), דער פָּעַטָּעָר איז
אַנגעַקְומָעָן אָם ראש השנה, די שיפ איז אַנגעַקְומָעָן
שבת, דאנערשטמָאָג און פרײַיטָאָג איז געוען ראש השנה,

להתחל את השבע בסימן טוב ובמול טב, והברך ב"ל לה שולשן
ביחד ע"כ הוכחה לשולחו, וע"כ הבטה לו שיוישוע בוש"ק.
אָגָב, עי"ש בס' הנ"ל שהרה"ק משיאנווא העדר שטמוש"ק יעבור
לפי התיבה מי שוואו וווער בממוניו.

קידוע שהשנה העליגה סיבכה שעוי תרי מההי הדרות ייעו
למדינת אַמּוּרִיקָה ביהם אָחָד, כי באוטו יומ שידר מון רבינו בעל בריך
יוֹאל זיַל מִן הַסְּפִיָּה מִדְכָּר מֵאַרְצָ שִׁירָאָל, הַגָּעַם גָּם מִרְבֵּן בְּעֵל בָּרֵך
משה זיַל עַמְּ פְּלִיגִירָן מִכְּמִיאָרָן מִדְכָּר הַאוֹרָה מִעֵרְ סִיגִּיטָן, מִשְׁנִי
קְצֻוֹת תְּבִלָּל אַלְרָן נְוִשְׁתָּה (בפעמי הקהנא נמוש בעש"ק פרשת ישלה שנות
תש"ד בע"פשת), ומִרְבֵּן בְּעֵל בָּרֵך מִשְׁה זיַל אַלְצָל אַכְסְנִיָּת דָּדוֹ
מן רְבִנָּו בְּעֵל דָּבְרִי יוֹאל זיַל, כְּשַׂדְדוֹן הַקָּלָקָרָטוֹ וְבְשִׁתִּי
וּרְוַעֲתוֹי אָהָז בּוּ מִתְּךָ שְׁמַחְה אַהֲבָה, וְרְבִנָּו בְּעֵל דָּבְרִי יוֹאל זיַל עַה
אַיִּינָם נְאַלְדָּעָעָם אַמּוּרִיקָה....).

[ע"כ ומשה היה רוחה"ג בפרק ל"ז אַנְיָ לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי, עד כמה
פרטימ נפלאים אודות פליישטם הראשה של מון רביה"ק הדורי יוֹאל
עם מון רביה"ק הברך משה על אדמת אַמּוּרִיקָה].

א' הנובחים: אפשר אלם עשרה ימי תשובה.
רביינוּ ניַין, מוצאי ראש השנה ער האט נישט געוואָלט
אוֹ דָּמָא יָזָר זָאַל זָאַק אַנְהִיבָּן מָוֵט אַבְלָל'עַ.
רב דקיהוֹתינוּ במאגְנִיסִי: אוֹי אָפְשָׁר אַשְׁמָעָ מִינָה אוֹ דָּי
אַבְלִים האַבְן גַּעַדְאָוָונְט עַשְׁרָת יְמִי תְּשִׁוָּהָ.²⁵

רביינוּ סיַין אַנוּט שְׂמַע מִינָה אַבְרָר אוֹי גַּעַוְעָדָן

די מעשה, ר' מאיר שטיין ע"ה האט עפְּדָרְצִילְט.

הרה"ג ר' יעקב ווֹוִים שְׁלִיטָאָ: ר' עַינְקָלָע (מפשעווארק
זְלִי מַבָּא וּבוֹדָא וּבְשָׁמוֹ בְּסִיְרָה אַרְוֹתָה צָאַם קָפְּזָה) האט
דָּרְצִילְט אַיְד אַזְיָ גַּעַקְוּמָעָן צָוּ שְׁנָאָוָעָרָךְ בְּעַטְנָן אַרְבָּרְכָּה אַוְפָּקְנָדָעָרָךְ עַר זָאַל צְזָאָגָן האט עַר גַּעַזְאָגָט עַר
כָּעַן נִשְׁטָמָעָצָמָעָן, האט עַר גַּעַרְבָּעָטָפָרְאָרוֹוָאָס פָּאָרְיָעָנָעָם
הָאָט דָּעָרְבִּי יָאַצְגְּזָאָגָט אַוְן עַר אַזְיָ גַּעַהְאָלָפָן גַּעַוְוָאָרָגָן
הָאָט עַר גַּעַזְאָגָט בַּיְיָעָנָעָם הָאָבָא אַזְיָ נִשְׁטָמָעָצָמָעָן גַּעַהְאָט
שְׁנָיָאָוָעָרָךְ האט גַּעַנְגָּעָהָט אַקְפִּידָה מַזְאָצָי שְׁבָתָאָזָל
דָּאוּנְעָנָעָן פָּאָרָן עַמְּדָה נִשְׁטָמָעָצָמָעָן אַזְיָ גַּעַוְעָהָן אַלְעָ
אוֹן נִשְׁטָמָעָצָמָעָן קָיַין חָשָׁךְ בְּנָים, אוֹן דָּעָר אַיְד אַזְיָ גַּעַוְעָהָן אַלְעָ
דרָרִי, אוֹן עַר אַזְיָ צְנָגָעָנָגָעָן צָוּ עַמְּדָה אַזְיָ דָּעָר שְׁנָיָאָוָעָרָךְ
רָבָּה אַזְיָ אַוְעָקְגָּשִׁיקָּט, נַאֲכָן דָּאוּנְעָנָעָן הָאָט אַזְיָ
דָּעָר אַיְד גַּעַזְאָגָט דָּעָר רְבִי הָאָט מִיךְ פָּאָרְשָׁעָמָט הָאָט עַר
אַיְסָמָעָבָטָן זְיִי מִיר מַוחָלָה' הָאָט עַר גַּעַנְטְּפָעָרָט אַזְיָ דָּעָר
רְבִי וּוּטָמְרִיר צְוָאָגָן קָנְדָעָר וּוּלְאַזְיָ מַוחָל זְיִי, הָאָט עַר
נִשְׁטָמָעָצָמָעָן קָיַין בְּרִירָה.

רביינוּ די מעשה איז געועהָן אוֹ נַאֲכָן דָּאוּנְעָנָעָן הָאָט זְקָדָ
דָּעָר שְׁנָיָאָוָעָרָךְ רְבִי מִישְׁבָּבָן גַּעַוְעָהָן אַזְיָ דָּאוּנְעָנָעָן אַיְסָמָעָבָט
גַּעַטְוָהָן, הָאָט עַר אַיְסָמָעָבָטָן עַר זָאַל אַיְסָמָעָבָט זְיִי,
הָאָט עַר גַּעַזְאָגָט אַזְיָ דָּעָר רְבִי וּוּטָמְרִיר אַיְסָמָעָבָט
מִיטָּקִינְדָּעָר וּוּטָמְרִיר עַר מַוחָל זְיִי, הָאָט אַיְסָמָעָבָט
רְבִי צְנָגָעָנָגָט.²⁶

בכפר הרה"ב הקדוש מראצטערט (עמ' רב' ב') בשם ה'ג"ז מאודוואר זי' זל
שהרה"ק ר' בְּרִי שְׁלָמָן אַלְיְעָרָל זי' עַשְׁלָחוּ מַעַל פְּנֵי הַעֲמֹד בְּמוֹצָאָרָה
הַשְׁנִי, וּלְמַהְרָהוּ הַתְּגִזְלָל בְּפָנָיו שְׁלָאָרָה לְהַתְּחִיל הַשְׁנִי עַמְּלָל ל'עַ.
אל בשאר הימים הוא ייְלָה לְהַמְשָׁךְ לְהַתְּפָלֵל.

הרה"ח ר' מאיר שטיין ע"ה היה ש"ב של ה'ג"ז מאודוואר זי' זל
חַתְּמָן שְׁלָאָרָה שְׁלָמָן בְּרִי שְׁלָמָן זְלָל מְרָאָצָטָרָט אַבְיָ אַבְיָ
שְׁלָרְ בְּרִי זְלָל.

עי"ש בס' הנ"ל שבאותה מעמדו אמר הרה"ק משיאנווא כי במווש"ק
לא נראיה ליה שיטפלל לפִי התיבה אבל, או עיי, או השור נים, כדי

בקיצור, זי' האבן נהוג כבוד געוווען און זי' האבן אום איבער געגעבען דאמ בית המדרש, דער טאטע האט דעמאטס געדאונט שחרית פארען עמוד יונעם ים הקדוש.

דער טאטע האט דערציילט או וווען ער האט געדאונט פארען עמוד, האט אום דער פטעער געוקט אין פנים ארין.

רבינו פנה להרחה ר' שמואל הכהן פריערמאן שליט"א משכ"ק ושאלות: האסט עם געהערט פון טאטן?²⁹
הרשותה: יא, דער טאטע האט דערציילט או מוספּ פָּלענט ער דאווענען (באותן השנים שהיה אב"ד ענטא וכון אחריו המלחמה בעיר טעמעשוואר), אבער שהחירות האט ער קינמאַל נישט געדאונט, ער אויז נישט געוווען רגלא אין דעם, און דער פטעער האט איז געהיסן צוניגוין, וווען ער אויז צונגעאנגען צום עמוד האט ער זיך דערמאנט תנועות פון רביה שלמה העלער (דומ"ץ בער פיגוט, התנו של הגאנן הנגדל בעל ערך שי"ז ויל),
וואס פָּלענט דאווענען שחרית און סונומ.³⁰

די אקסניא איז געוווען בי ר' מרדכי פליישמאן.

בעניין מה שאמרו חז"ל ישראל נקראים בנים למקומם ובעניין כה תשובה וביבים

מתוך שיחה בכיוור אצל ר' אדרמור' מנדבורנא ב"ב וצ"ל
יום ח' פישט וירא תשס"ט לפ"ק

רבינו: מיר דאפען נאר האבן די זוכי צו זיין זונע קינדרה. ס'אייז דאך א מחלקה צוישן רביה מאיר מיט רביה יהודה (קידושין לו), צו נאר בעושים רצונו ווערט מען אנגעראפּון בנימ.

ס'אייז אינטערסאנט או לעולם רביה מאיר ורביה יהודה אויז די הלהבה ווי רביה יהודה אין גאנץ שי'ם, נאר דא ואונט דער רשב"א אויז די הלהבה ווי רביה מאיר או בין כד ובין כד קריים בנימ.³¹

הרחה ר' מרדכי פליישמאן זל מסר את דירתו לרביינו זל בעל דברי יאל, והי' ברוח ראותי ממל' בית המדרש דחסידי קרלוין סטאלין, ובעו' זל בעל ברך משה הי' לובי' דירה מוקן ע' תלמידי אבוי העשי חיים זל שדאגו לו על כל צרכיו.

32 כן כתוב בש"ת הרשב"א ח"א סי' קצ"ד, וסי' רמ"ב, להלכה דאף משומד בכלל נמים ומטמא באhalb, והביא מחלוקת זה כתוב דאף

אונ איי געלבלין בו מוצאי שבת אופּ די שיף, ס'זענען געוווען אידן ואס זונגען ארים גענגאנגען שבת צום שיפ' כ'האכ געהערט פון אידן ואס זונגען ארים גענגאנגען רביה יהושע געלצעהלער (הה הגאנן נשיא ישיבת אויר ישראל זיל מה'ס קדר היושע על סדר קדשים) האט אויך דערציילט או ער ארים פון ווישיבחו תורה ודעת.²⁹

יום הקדוש האט דער פטעער זל געדאונט אינעם סטאלינער בית המדרש – דארט ואס סייז היינט די ניטרא בית המדרש – זי' האבן אום אבער געגעבו דאם בית המדרש.

האדמור' מתוא"י ר' יוחנןשיש (האדמור' רביה יהנן זיל)
רבינו: יא, אבער ער אויז נאכנייט געוווען דאהי, און דער סטאלינער רביה פון אמריקה – רביה יעקב – האט שיין נישט געלעבט.³⁰

ולחיבת הקדוש נעתק כאן מתוך שיחת קדוש של מון רבינו שליט"א ביהום אבל ר' אלריה האון רביה יהושע געלצעהלער זל ע' פ' וגוטו הרבנית ע"ה יומ ב' פרשת ויצא שנת תש"ע לפ"ק:
רבינו: כהאכ געהערט דערציילן או איר וענט ארים גענגאנגען צו די שיפ' ווען דער פטעער זל אויז אגונקומען קיון אמריקה ראש השנה שנת תש"ז?

הגר": יא, דעם צויזטען טאג ראש השנה, כהאכ דעמאטס געלענטן אין תורה ודעת (הרב"ז הולך ואשכח סוחרים מישיבת תורה והעת סוליאנסבון עד מסק' שעטהי האהיה מאהנטק – וועטס סייד דההא 42).

רבינו: דאנערשטאג און פריימאג אויז געוווען דעמאטס ראש השנה.
הגר": מוצאי שבת בין איר געוווען בי ר' פיש מאשקוויטש (כיבל האכטיא של מון רביש זל' בשבות קראון הייסס) און מודאת שלום געמנען (ובאותו אסמאיה בא מון רביש זל' מושה פטיש אטה דוח מון רביש זל').

רבינו: די שיפ' אויז אגונקומען ראש השנה, און ער אויז נישט ארים גענגאנגען פונעם שף בי זאך שבת.

הגר": אומו זונגען מיר נישט אורייה גענגאנגען אויפּן שיפ'.
רבינו: אה, מיאיז נישט אורייה גענגאנגען אויך די שיפ', מיאיז נאר גענגאנגען מקבל פנים זיין, וווען ער אויז אראפּ געונגסן פונעם שיפ.

30 האדמור' רביה יעקב חיים פערלאו זל מקארלץ-דערטורט בא לממיירקא קודס המלומה ויסד בויליאמסברוג ביהם"ד לחסידי סטאלין, ופבר בעיר דטרויט באמריקה בעשנת תש"ו ואה"ב שעמו חסידי סטאלין שם שא' מהמשת האוזים, ה' הרה' רב' יהאן ניצל ונשר בחדים אחר המלחמה הביאו אותו לאן ומילא את מקומו של אחוי כי אחוי לא היה אחורי ייש"ק.

תשובה למללה, איזו איז מוחלין לכל העולם בולו, איזו זאנט דער זוען קודש.

האדמו"ר מנדבורנה: דארף דאך דער זייד זיין עפער איז זייד במנינו, איז ער זאל קעגען מעורר זיון תשובה למללה. רביינו: דער יישמה משה זאנט מאקע זייד ורבים הלכה ברבים³³, איז זייד מײַנט מען דעם יהיזו של עילם, דער איבערשטער זאנט דאך "שבו אל", און נסנת ישראל זאנט "השיבנו ה' אליך", זאנט ער זייד ורבים הלכה ברבים³⁴.

סיכום פלא ממן הגה"ק בעל ייטב לב ז"ע בראש השנה

מתוך שיחה בין חותם אכלים אצל ב"ק אומץ' מכבוכב שליט"א

יע"פ איז זאנט מכבוכב ע"ה

אור לויוף/פרשת כי תבואה תש"ח לפ"ק

רביינו: איז ייטב פניהם (מאמר אבני וכירון אות ל"א) איז דא א תורה זאום ער האט געוזאנט ראש השנה נאך אלס רב אין גארליין, איז ער איז געוען א מגיפה און ער איז ניצול געוואָרן.³⁴

כיהאב אבער געהערט פון ר' אברהム וערצעבערגער ע"ה זאנט געוזאנט אפם קצחו תורה וכלו לא תורה, ער האט געוען איז סיגט אויפ' ראש השנה איז געוקמען איז פון גארליין קיין סיגט, יענער איז שיין געוען איז עלטערעד איז, האט יענער דערציזילט איז ער איז אמאָל אהיינגעקמען שפערט איז פדרערנאַט איז שטאמט, און ער האט געדארפֶט אַרְבָּעָרְגִּינִּי דעם בית החיימ, האט ער אַרְוּגַּעַנְגַּעַרְט קולות פון בית החיימ, האט ער זיך זיעער דערשראָקָן, ער האט אבער געומוט אַרְבָּעְגִּינִּי, זען ער

³³ עין בספר תהלה למשה שהביא כי פעם אחת כשל יום הושענא רביה בראשון בשבת, אויריך קי' דישינה משה ז"ע שעשותה בסעודה שלישית בשב"ק מלפני, ובשאר הקב"ה הוא היה לו דין זיך ורבים הלכה ברבים, ובכלות שישראל מהה רבים, הלכה נמותינו כמה שאנו גורדים ואומרים שמוגיע לנו דבר ישועה וرحمות.

³⁴ עין שם שמאריך בעניין שהקב"ה מטבח עם בראווי בוכות מה שעמידים להטיב מעשיהם והקב"ה מצרף לזכותם גם מה שעמידים למשות ממצוות ומושע"ט, עי"ש באריכות, ומשים שם בוה"ל, "דרוש זה אמרתי בגארליין בראש השנה אחר שנה שהיתה בו מגיפה ר' ל', ובמחלת ה' נצלנו, נדרה לאלקלינו שהחינו וקיימו הוא עשו לנו אנהני", עב"ל.

האדמו"ר מנדבורנה: מיזאנט דאך פארט בייס דאוועגןען "אמ' בכנים אם כבעדים" איך שהוא...

רביינו: דער פערטער זיל האט געאגט (דברי יайл הראש השנה עד פס' ס"ז) או אין הימל פסק'עט מען ווי ר' מאיר, וויל דיא גمرا איז עריבורין (דף נג) זאנט דאך איז גלי זייד זיאן בדורו של ר' מ' כמותה, איז פארוואָס לא קבעו הלכה במותו, שלא ירדו חביריו לסופ' דערתו, זאנט דער פערט זיל או איזיף הקב"ה קען מען דאך איז נישט זאנג, ער וויסט דאך יא, מנילא פסק'עט ער אין הימל יא ווי ר' מ', ממייל איז בין בר' ובין בר' קרוים בנימ, וועגן דעם פסק'עט בעבדים עיניינו לך תלויות", וויל דער רבש"ע פסק'עט דאך ווי ר' מאיר.

האדמו"ר מנדבורנה: מיזאל נאר זוכה זיין דערצז, כל ישראל בכלויות איז דאך זיכער גומ. מפסק'עט דאך ר' ר' ר' כולם.

רביינו: דער יישמה משה זאנט (פרק רה) איז מיזאל נישט בעטען אויפ' קיין זיך, נאר אויפֿן כל ישראל.

האדמו"ר מנדבורנה: דער פאר שטימיט דאך איז מיזאל זיך כללו זיין מיטן גאנץ כל ישראל.

רביינו: דער ייטב לב (פ' בליך טיטשיט מיט דעם זאום בכל האט געוזאנט אפם קצחו תורה וכלו לא תורה, ער האט געועאלט בלעム זאל קוקן אויפ' גאנץ כל ישראל נישט אינאיינעם דעמאַלטס זואַלט נישט געטיגט פאר איהם זויל זען מיקוקט איז כליל ישראל צואמען איז נאר גומ, ער זאנט מיט דעם די מוסריה "זוכו מוחמדים", אויב קוקט מען אויפ' "בָּלָו" זעהט מען נאר "מוחמדים".

האדמו"ר מנדבורנה: אוזדאַי, אבער דער גאנצער כל בויעט זיך אויפ' נאר פון אַרְפַּט, איז בכלל אלא מה שבפרט אפְּלוּ זען דער פרט איז נישט פונקטליך איז ער דאך אבער אַהֲלָק פונגען כלל, בשביב יחיד שעשה תשובה איז דאך מוחלין לו ולכל העולם (יומא פג)... בשביב יחיד, בשביב יהוד.

רביינו: בשביב יחיד שעב מוחלין לו ולכל העולם כולם, שטימיט פונגען ראנפֿזער רב (זעיר קדש פ' נצחים) ושב הא' את שבותה, או דורך די תשובה פון איז טומט כביב אל איזיך תשובה, בשביב יחיד, מײַנט מען דעם יהיזו של עולם, או איז טומט דא תשובה איז ער דאך מעורר

שייקי"ל בכ"מ שהלכה כד"י גנד ר' מ', אבל פאן הלכה רב' מאיר שבין בר' ובין בר' קרוים נים, משום דהפסוקים מורים כתויין, עי"ש.

געטונג, או מ'מאכט דזוק פונעם טאטנ'ס מנהנים. רבוי דודל האט זיך פארענטפערט או ער האט נישט געמיינט גארנישט, ער האט נאר געמאכט אַ ווערטל, אבער ער האט איהם נישט געווואלאט אנקוקן.

נאך שבת וווען רבוי דודל אויז אוזענגעפארן האט זיך דער וואן אַבערגענדידרייט, האט ער פארשטיינען או עס אויז דא אַן הקפהה, האט ער גיעזאגט אַיך פאר נישט אהיכים, אַיך מוֹ צוּרִיק פָּאָרְן קִין דְּזַיְקָבּ". ער אויז צוּרִיק גַּעֲקוּמָן אָזֶן גַּעֲזָגָט פָּאָר רְבִּי אַלְיעָזֵר אוּ ער אויז צוּרִיק גַּעֲקוּמָן אָזֶן ער וויל מופיים זיין.

האט אַים דער דזוקבּער רב געזאגט "דאָם האָב אַיך געוואוּסָט אַיר ווּט פָּאָלְן כּוּרְעִים... ווּן נישט דאָם וואָם ער האט געהאט אַוְיף אַים אַרְגָּזָה גַּאנְצָן שבת וואָלָט אַגְּנָץ בִּינְדָּל נִישְׁט גַּעֲבָלְבָּן".

תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגינו

**מתוך שיחה ביבורו הנה"צ ר' אהרן פאלולאך שלוט"א אדרמור' מבערנמאו
יום א' פרשת חוי שרה תשע"ג לפ"ק**

האדמור' מבערנמאו: פונעם פריערדיגן בעלזער רב (גה"ק מהרייך ז"ל) שטוייט אויף באחד לחודש השבעי, או מאייזו שוין מצורף ראש השנה די אלע' מצות וואָם מג'יט טוּהָן דעם חזדש (תשרא), און דאָם אויז די כוונה פון די בקשה שריבו זוכוותני, לכארה אויב האט מען וכוותים, האט מען דאָך, און אויב נישט נישט, נאר אַגְּנָץ חדש דתקפּ במצאותו, יರח האיתנים (לשון חזי' הראש השנה היא וברשי' שם) ווועט.

ווערן פול מיט זכויות, בעהט ממען שירבו זכויותינו שיין. **רבינו:** סבota אויז דאָך אַזְמָן פון תשובה מהאהבה, און יעיצט (באחד לחודש) טוּט מען דאָך נישט קין תשובה מהאהבה, דאָך אויז דער אויבערשטער שיין יעיצט מצורף די תשובה מהאהבה וואָם מיזוּעָט מאָגן, דאָם אַגְּנָט דער בעלזער רב.

ס'אייז דאַ אַ מדרש (ליקוט רמו תחל"א) **תקעו בחודש שופר** בכמא ליום חנינו (תהלים פא, ד) בחודש שיש בו ה' החסוטה, און לוייט דעם ווארט פונעם בעלזער רב שטימט עס זיעיר גומ, או מבלאָזָט שופר ראש השנה, און ס'אייז דאָך נאר תשובה מיראה, נאר בכטא ליום חנינו, בחודש שיש בו ה' החסוטה, אויז דער אויבערשטער שיין מצורף די תשובה מהאהבה פון סוכות.

אייז געקומוּן גענטער האט ער דערקענט דיזטימע פונעם רב, דער ייטב לב ווילכער אויז דארט געוווען רב, ס'אייז אַס געוווען זיעיר אויפֿאָלעָנָה, וווען ער אויז געקומוּן גענטער האט ער באָגּעָנָעָט דעם ייטב לב, ער האט געזעהן זי ער אייז מוקּופּ דעם בית החיים אַינְגָּר אַלְיָזָר אַינְגָּר אַינְגָּר זי נאָכָט, אוֹן ער האט איהם דערזעהן האט ער אַס געזאגט "נאָפּ זיך אַין מיין גַּאֲרָטָל אַון שְׂוּעָט דִּיר גַּאֲרָנִישָׂט פָּאַסְּרוּן".

דער ייטב לב אויז אַרְמָגְּנָעָנָגָנָעָן דעם בית החיים מיטא שטערקן אוֹן ער האט געשרגן דער ייטב לב האט גענעַט מיטא שטערקן נאַלְצִינְגָּר ר"ש" אַרְוּסָן פָּוּן מִיְּן שְׂמָאָטוּן אַרְוּסָן פָּוּן מִיְּן שְׂמָאָטוּן", אוֹן דער אַד אויז מִטְּנָגְּנָעָנָגָנָעָן אַרְוּס דעם בית החיים.

ווען ער האט געגענִיגְט אָפָּאָר מָאָל אַזְוִי מַוקּופּ זיינְדָּעָם בֵּית החיים האט ער איהם געזאגט "דאָם וואָם דַּו האָסָט יְעַצֵּט גַּעֲזָעָהן, השמר והזהר אוֹ דַּו זָלְסָט דָּאָם וּוּיטָעָר דָּעַרְצִילְגָּן, זָלְסָט ווּוּסָן סְאיַזְבָּשָׂר".

האט דער אַד דערצִילְט אוּ ער האט מָוָרָא גַּעֲהָאָט צַדְעַר צִילְגָּן דַּי מַעַשָּׂה, דער רבִי האט איהם גַּעֲזָעָנָט, נָאָר יְעַצֵּט אוּ ער אויז שְׁוִין אַן אלְטָעָר אַד, אוֹן ער וּעַתָּה אוּ ער ווּטָעָט שְׁוִין זְיוּן לאָגָּנָג אוּפּ דָּעָם עַלְם, האט ער שְׁוִין נִישְׁט קִין מָוָרָא צַדְעַר צִילְגָּן יְעַצֵּט דַּי מַעַשָּׂה וּוּסָם ער האט מִיטְּגָּלְעָבָט.

אויף דעם אויז דאַ תורה אַן יְטָב פְּנִים, דָּאָם אוּ גַּעֲוָעָן אַין דַּי תָּקוֹפָה פָּוּן דַּי מְגַפָּה.

סיפור מהרה"ק מהר"א מdziקוב והרה"ק מדינוב זי"ע

**מתוך שיחה ביבורו אצל ב"ק אדרמור' הנה"צ מקוויאשז זצ"ל
מוש"ק פרשת תרומה תשפ"ח לפ"ק**

רבינו: רבִי דודל דינְבָּער אוּז גַּעֲוָעָן אוּפּ אַשְׁבָּת אַין דזוקבּ בֵּי הרה"ק רבִי אלְלָעָרְלִי, עס אויז גַּעֲוָעָן אַן דַּי דָּרְיָי וואָכָג, דארט אויז גַּעֲוָעָן אַן מְנָהָג אַוְ מְהָאָט גַּעֲזָגָנָעָן בַּיִם טיש דעם פִּיט פָּוּן ראש השנה "שְׁמוּ מִפְּאָרִים", אויז אוּז גַּעֲוָעָן דער מְנָהָג אַין דזוקבּ.

ווען רבִי דודל האט גַּעֲזָעָהן זי מִזְנְגָּט דעם פִּיט האט ער זיך אַגְּנָרְפָּן אַוְ וּוּרטָל צַו זְיוּן שְׁבָן וּוּסָם אויז גַּעֲוָעָן נְעָבָן אַיהֲם, צַי מְנוּיָט אוּזְקָפָּלְן כּוּרְעִים?!

ווען דער דזוקבּער רבִי האט דָּאָם גַּעֲהָרָט האט ער גַּעֲהָאָט זְיַעַר אַגְּרִיסְעָעָה הקפָּה, עס האט אַס זְיַעַר וּזְיַעַר

האדמור' מבערגטאו: דער אמרי יוקפ ברגעט אויך דעם צל"ח ואמזנט אין מס' ברמות או צוויי מאל תשובה אויך איז איזוי ווי תשובה מאהבה.³⁶

רבינו: מיט דעת צל"ח האב איך פארשטיינען ואמז דינר מאן זאנט (ראש השנה ט), למה תוקען וחוורין ותוקען כדי לערבעת השטן, זאנט טם' (ראש השנה ט, ד"ה כד) בשם דער ירושלי, זימנא הדא בהיל ולא בהיל, וכד שמע תנין איז וודאי בהיל, וויל תקיעת שופר אויך דאיך דיתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו, איז תקיעת שופר תשובה מיראה, איז דער שטן בהיל לא בהיל, וויל פון די זדונת וווערן שננות אבער וווען מאיז הווורין ותוקיעת טוט מען נאכמאָל תשובה מיראה, וווערט עס דאיך תשובה מאהבה, וווערט ער

שווין טאכע בהיל, דאס פארשטייט מען לויט דעת צל"ת דער בעלזער רב (הנ"ק מהרי"ז זל – הובא יודע יעקב פר' יתרו ברעננט בי די הפטורה פון 'שבה ישראל' או מידאך האבן תרתי תיזבאתה וכון הוא לשון הטור (ארה"ס ט' כב"ה) לאחר שפטירין שבעה דנהמתא, מפטירין תרתי תיזבאתה, או מידאך האבן שובה ישראל אוון מידאך האבן 'דריש' (הפטורה זום גליה), מידאך האבן צוויי מאל תשובה ווותשבה הוא מצוז, ובעשית תשובה בעפער הראשונה, עדין הוא מלוכך בחטא, ולאחר שעשה תשובה בעפער הא', ומרע, או עישה תשובה פעם ב' לקים מצות תשובה כשבבר מנוקה מהטהר וווען און סקען זיין או סאיין ארמו אויף צוויי מאל תשובה מיראה (עפ"ד דברי הצל"ח הנ"ל).

לדי הילוקי כפירה. וכטב ע"ז הבני ישיבר בהג"ה דצrik עיון ביה מעשה דוד וגס צ"ע מסוגיית הש"ס, אבל כיון שפקק נון הרוב המודול גניל, בודאי הי לו ראיות, וקיימת לנו כוותיה בכית דין של מעלה.

ואל הצל"ח, לבאר הכתובים (חשע יט) 'שבה ישראל עד האלוקין כי כלת בענין קחו עמכם דברם וכו', לפי שמצוין שני מיט תשובה, דהינו תשובה מאהבה ותשובה מיראה, והפרש ביןיהם שבוה דזומות העשו כויתה היה דזונת מעשו בשגנות, אכן גם על ידי תשובה מיראה שעשיו שגנות כשהור אחרך ועשה שנית תשובה שב הרו הוא מאהבה ונעשה זכות, וזה שובה שריאל וו כי כלת בענין, והינו שגעאר שוגג וככטו שדרשו הויל (ויא"ט). ואמר אה"כ הבני קחו עמכם וו שוב וו אמרו אלו כל תשא עון ווקח מיט, דהינו בשוכנו שנית ישא כל העון שלא ישא מטע למורו, ווקח טוב דהינו שנחפה לטוב ולזכות, נמצאה מה שזכה בתשובה מאהבה בעפער ראשון צרך בתשובה מיראה לכלול שני פעמים, עכ"ד.

רבינו: כהאב דעם שבת ארײַנְגֶעַטְראָכְט אין די קשייא, ייך נא מעיט' מים, פארוואס מעיט', נאר כהאב מיר אויך פארענטפערט, ייך נא מעיט' מים, 'מעיט' מיינט מען טרעַג זרחה צו' רגלאַכְט, איז אווי ווירחאו הוכו היסטרו רוע מעיליכם (ישע"א ט), איז טיטיש מיזאַל זיך אַפּוֹאַשְׁן פָּן די עיריות, תשובה מאהבה איז געהויבענע בחינה, און איז עצי חיים מיראה איז דאיך א שוואָכְעַרְעַ בְּחִנָּה, און איז עצי חיים (לשכת שובה אות ב') איז ער מחדש, איז טאמער מגיט צדקה, איז אַפְּלַוְוָן אַזְּוִי בְּלִיאָו תשובה מיראה, וווערט פָּן די זהונת זכירות, איזו ווייחטאָך בְּצְדָקָה פְּרוֹקָן (הנ"ל ה, כ), 'חֲטָאָךְ' איז דאיך א שוגג (עיג' יומא לו), מAMILא איז דאס די כוונת, ייך נא מעט מים, אַפְּלַוְוָן נאר אַבְּיסָל טרעַג (היעי תשובה מיראה), ווי, איז אַפְּלַוְוָן אוֹסְיָוָן נאר 'מעיט' מים, ס' אַזְּוִי נִשְׁתַּקְכִּין תשובה עילאה, איז מען אויך זוכה צו זכירות, דעם שבת האב איך זיך אַזְּוִי גַּעֲקָלָעַט.

האדמור' מבערגטאו: און בעלוֹא פְּלַעַט מען נאכאנן דעם ספרי כشعירים עלי דשא (ביבים ל, ב) מה שעירין מכפרין אָפְּ דְּבָרִי תורה מכפרין, און די שעירין אין יומ חכיפורים האבן דאיך מכפרגעווען איזוף אלע עיבורות. **רבינו:** יא, סאיין אין פרשת האזינו, דער בעלזער רב זל רעדט דארט פון די ד' חילוקי כפירה.

35

ד"ת זו מובא בספר מהרי"ד לפריש הפסוק (חשע י, ב) 'שבה ישראל עד האלוקין כי כלת בענין ווקח טוב ונשלמה פרום שפתאיין, ופירש"ז' כל תשא עון, כל עון סלה, ודודע שיש' ד' הילוקי כפירה וא' מות' [זהו חטא של חילול השם] קשה לתוקן בחיק, וזה אויש תכלית כלל, כי כל איש צרך לקותה לתוקן הכל בחיים חייתו, יש בספרים הקדושים כמה עצות לזה, והרה"ק מהרי"ד מבעלוא זל אמר עוד עצה, דהגה איתא בספר שהתרה מכפרת שעורי ים הכהיפורים, דאיתא ברומב"ס (החותה תשובה פ"א הל' דבמונ שביותמ"ק היה קיים נתקנו כל החטאים על די שעיר המשתלה, גם אלה שאוין לדם כפירה אלא בימי המותה, מכמואר בגמואה (ויא"ט), וזה כוונת הספרי כشعירים עלי דשא, שה תורה יש לה הכח של כל השעררים גם של שעיר המשתלה, שעיל די התורה נתקן הכל בחיים חייתו, אַפְּלַוְוָן חטא של חילול השם, עכ"ד, נמייא דע"ז' שמתקבל עלי עיל תורה יכול לקותה שתוקן לו הכל בחיים חייתו, וויש' כתוב אמרו אליו כל תשא עון היינו שIALIZED כל העונות, והוא ע"ז' נשלמה פרום שפתאיין דינין עיל' לימוד התורה היינו סאיילו הクリבו העシリים כפועל, עכ"ד.

ועי' מש'כ' הבני ישיבר (פאג'ויו הושע תשרי מאדר ד הווש' י"ד אות נ) בשם הרה"ק חד"ד' א (כסא דוד דושט ט דק הל') דהלוֹמוד תורה לשותה, אין צרייך

רבינו: אוזי שטייט דאך פונעם בעש"ט ה'ק, או אין יעדן
ואך מוו זיין א ניצוץ ה'ק, וויל וווען נישט ואלט קיין שום
ואך גוישט געגענט עקייטערג, לעולם ה'דברך נצץ בשמיים
38
(תהלים קימ, פט).

הינו טעמא דשופר היינו טעמא דמגילה

מתוך שיחה ב��cker הנאן רבי יעקב שנידמאן שליט"א
ראש ישיבת בית משה סקרענטאן, פאנטילוונגע
יום' פרשת כי תשא תשע"ב לפ"ק

רבינו: הויל אונגן (סוכה ט), היינו טעמא דשופר היינו טעמא דמגילה, סקען זיין די כוונה מיט דעתו ואס דער רב' בער זאגט (המגיד ה'ק) ממיעוריטה זיל בעמ' מוניד דבריו ליעקב סי' קמ"ז) או די י"ג מיהות של רחמים זענגן מכון נגד די י"ג מיהות שהתרורה נדרשת בהג', וווען מלערנט א' קול וחומר' אויז מען מעורר מדהת אַלְ – על פי אר"י ה'ק) חיבין זיך אין די י"ג מודות בי' אַלְ – ולא כמו שכתבו שאר המפרשים מוקדם לבן מה' – אונן וווען מלערנט א' גזרה שודה אויז מען מעורר מדהת ירדום, אונן אוזי וויטער אעל מיהות
בי' תקיעת שופר לרענט ארים די גمرا אין ראש השנה (דף לא) או ס' דארף זיין א' תקיעת לפנייה און א' תקיעת לאחריה, פון והעברת שופר תרעה (ויקרא כת' ט און פון תעבירו שופר בכל הארץם (שם), לרענט מען דאך ארים תקיעת שופר يوم תרעה יהוה לך' פון א' גזרה שות ס' קען זיין או דאם איז אפשר די כוונה און די גمرا (ראש השנה ט), למה תוקען בראש השנה, זהמןא אמר תקען

לקבל הדבנות, וסע להרה"ק הרמ"ט מושעפסק על פדי הארץ, ושם בכיתת הרה"ק הרמ"ט היה הבעל התניא רגיל לשוכס סוף השולחן מרוב עונתו, וככל ר' הארכ' הבעל התניא בתפילהו ומתומו התלמידים שעדיין לא בא אל השולחן, והלך הרה"ק הרמ"ט בעצמו בביחמ"ד, וראה שהוא מארך בתפילהו, ובא הרה"ק אל השולחן ואמר לתלמידיו: הש"ת האמת כביכול תעוג פון רב' ולמאן, און ר' ולמאן האמת תעוג פון הש"ת, ואנתו יש לנו תעוג מסעדות י"ט.

אחר שגמר הבעל התניא את תפילהו, בא אל השולחן ובקשו התלמידים שישב בראש הקראות, ולא בסוף השולחן כמנתו, ואמר להם הרה"ק הרמ"ט מושעפסק שיודהו אותו לישב על מקומו, כדי שלא להפריש בעמדתו, ע"ש.

ועי' מ"ש מון רבינו זיל בעל דברי יאל בוה בחידות לפורים שעת תשכ"ג, וווען בשנית תשכ"ג ותשכ"ב דברים נפלאים, ועי' בס' לקוטי אוראה לפורים.

בairo בתפילת היה עם פיפויות

מתוך שיחה בﬁcker הנאן ר' חיים שמעלער שלייט"א

יופד פרשת יציאת תשע"ב לפ"ק

רבינו: סאייז אנטערבראנט, מיזאנט אין די תפילה (בתפילה מוקם) פון די היילגע טאג, היה עם פיפויות שלוח עמק בית ישראל, וויל שטייט אין אמר נועם אויפן פסק (תחים מז.) ה' בקול שופר, או וווען איז באלאט שופר און ער איז מקיים דעם המיליכנו עליכם בלאלאט מיט איזס כביבול דער אויבערשטער מיט, אונן אוזי טייטשט ער, ה' בקול שופר פונעם איז.

די גمرا זאגט (ראש השנה כת') שליח ציבור דעתה אכט' עלמא, וויל בלאון שופר איז משפיע, אוזי סאייז מומנו אין פסק (במדבר כת' א) יומ תרואה יהוה לך', אונן פון 'לכט' דרשענגען הויל (ביצה כת') לכל צרכיכם, און איזו יעדער איז דארף דאך זיין השפעה, איז לכאורה ווי קען א' בשיר ודס משפיע זיין פאר יעדן איינעם ווועס ער דארף, אבער או סאייז ה' בקול שופר, איז דער אויבערשטער בלאלאט מיט, איזו עס אוזי ווי דער ייטב לך' זאגט בי' ברכת כהנים, איז דער אויבערשטער איז משפיע פאר יעדן איינעם, איז פשט שליח ציבור דעתה 'אכט' עלמא, מיינט מען דער באשעפער, וואס 'מלא כל הארץ' כבודו, איז דער שליח ציבור פארלאאט זיך אויפן באשעפער וואס איזו 'כט' עלמא וזהו הכוונה בתפילת הש"ז היה עם פיפויות שלוח עמק בית ישראל, שבכדי שיכל הש"ז להשפיע לכל אחד כפי

הצטרכות, יהא הש"ז תעס פיפויות השלחן זבורן.

הגר"ח: סאייז באקאנט די מעשה זווען דער בעל התניא איז געווען א' יונגערמאן, איז ער מיט די תלמידים פונעם מונד הרה"ק ממעריטש וו' געווען בעיס היילגן מגיה, ראש השנה ביניאבט האט דער רב' ר' בער געשיקט פרענן וואו איז רב' זלמניאו – אוזי האט מען אים גערופן אלין יונגערמאן – האט מען אים געוזט, און מיהאט אים גערופן ליגן איזס דער ערדה, אונן ער שרירות זידע כל פועל כי אתה פעלתו, האט זיך אנגערופן דער רב' ר' בער, יעצת האט רב' זלמניאו געפערעלט איז אפלו א' דומס זאל וויסן איז ס' איז דא באשעפער אויפ' די וועלט, איז דער פשט איז אין יעדן זיך איז דא אכהפן שם הויז'ה ת"ש.

הגר"ץ: כהאב עם געהערט פון מײַן זיידע (כ"ק האדמירל מהר'ש מאבאוב ויל) או רבינו דודיל דינבער האט געהערט פאר רבינו אליעזר אליגין פון וואו שטאמט דער מנהג צו זונגען 'שמו מפארים' האט ער געואנט, מײַן טאטע (הנ"ק מרפאשין זייד) האט איזו געטוזן, האט ער אום געהערט אויף אָווערטל, צי' מפאלט בוריעס אויך?!

רבינו: כהאב שיין ארײַנגעטראכט, וואו איזו דאס עניין פון זונגען דעם פיטט פון ראש השנה, ואספארא שאיכוות האט עס מיט די דרי וואגן, נאר מיזעט אָז סיינז דא די צעהן טעמיים אויפֿת תקיעת שופר פון רבינו סעדיה גאון, איזן טעם איזו צודערמאגען חורבן בית המקדש, און איזו די אנדרע טעמיים, צו דערמאגען שופר של משה, וויל ביומ החוא תיקע בשופר גדול.

הגר"ץ: מיזאנט דארט (בפייט 'שמו מפארים') 'נדיבי עמי' יונחמו בכפלליים' (ע"ש הבהיר (ישעיה מ, א) נחמו נחמו עמי ודרשי חיל' איכה רבה א נז) נחמו בכפלליים).

רבינו: אדם איזו גוטער טעם, א מנהג פון ראנפֿיצער רב איזו דאך א הייליגער מנהג, מזדאָרְפֿ פָּאָר דעם האבן דעם גרעטען דרכ אָרֵן.³⁹

39

יעין בקובץ עי' חיימ (קונין) שישיר הנאנן רבינו נתן נאלכערונג ז"ל אָבָּא ד למאוב שפע איקל הראה'ק רבינו משה מראוואודוב זצ"ל לעאנן בא' השבתות שבמי בין המצרים, ואמצצע עירית השוה'ש שאלו מון' הד"ה זי' הא שם שמעתם מכלבו אביכם תעס על שירות פיט' שמנו מאפרים' בשבתו אלין, ועהו הרה'ק מראוואודוב על דרך מושל, לאב שהבה את בנו ואוח'כ' מורה האבותם, (לע' החמ'ן לפא"ד את טמי' בימי' אל אחריו שפרק המוטע על בית הארطاָה) אמר לו מון הד' ח' מ'חונן איר האט אומו מושח מוחיה גווען, וכיבדו לשר את הפיט, הה'ק עשה כמהואה אכם שר אָז במחירות וללא כדרכו בקדוש, כשהדור לאכסייטו הור לשיר את הפיט בכותנות דרכו ייח' דעם קבוצה מוסדיי' שליחוה, כשבער מון הד' ח' לד' האכנייא, שמע קול השיר והתבאה אלוי' שוב' מוחונן איר האט אומו הינט מושח מוח' גווען.

יעין עוד שם שישיר כ'ק מהר'ש מאבאוב זצ"ל בשם 'ק אבוי' כ'ק הקדושת ציון זצ"ל שקבע זקנו כ'ק אדמור' מהר'ש מאבאוב זצ"ל לומר הפיט בעינוי שטרים עד היום הזה עפֿי מעשה שהו', פעם איקל' מהר'ש בימי' בין המצרים בארכדיום, סטוק' לשם היה מעין משך תקופה נבל בה הראה'ק הרבי ר' מונעל' ערמאוב זי' ע, נסע לשם ובטי' וטהה מן הבאר, ובחרתו מושם ומר לעצמו גווען, בו כ'ק הקדושת ציון זצ"ל שר את הגיינו שמעו מאובי' בפֿי החסידיים, שמעה וקינטו אמו הורבנית הצדיקות רורת בלא' ע'ה בת הראה'ק מהר'א מדזוקוב זי' ע'ה'ה'ק רבינו מאיר נון מזאנז זצ"ל, והיעודה שניין זה זקינה הרה'ק מרפאשין זצ"ל, וכבע או מהר'ש זצ"ל למור את הטעון בשבותין המצרים על תיבות הפיט' 'שמו מפארים', ע'ש.

ואם איזו פשׂרְחָמָנָא אמר תקעוו, נאר וויל די מודת דזומ' וווערטנתהער פֿנעַם גוירה שוה. איזו איזיך בי מוגילה שטייט (מנילה ז), קראה על פֿה לא יצא פֿאָרוֹואָס האט מען נישט יצא געווען, דרישנט די גمرا אָז ס'שטייט (שפטות ז, י) כהוב זאת ז'כּוּרִין' בספר, ערנט מען אָרוֹוִים אָזירה שוה זכּירה זכּירה, איזו אָזאגט די גمرا אָז מגילה דף י"ח (עמוד א'), און די גוירה שוה איזו מעורר מודת רהזה, און דאס איזו מְרוּבָּוֹן אָן לשון פֿון די ח'ול' הײַנוּ טעמאָ דושופר היינּוּ טעמאָ דטגילה, וויל איזו ווי מאיזו מעורר מודת רהזה מיט שופר, די צעלבע איזו מען מעורר מודת רהזה בי' מוגילה ליאגען.

מנג' הרה'ק מרפאשין לזומר פיט של ר'ה בשבות בין המצרים

מתוך שיחה בCKER הנק' צרבי יהושע רובין שליט"א

יומן פרשת קרח תש"לפ"ק

רבינו: מיזאגט נאך או רבינו דודיל דינבער (בעל צמה דוד זל' וכן ומיט' של אבוי הראה'ק בעל בני יששכר זל') איזו געווען אויף א' שבת איז דושיקוב, זומער איזן די דרי וואגן, און דער דושיקבר רב האט געלענט צו זונגען ביים מיש דעם פיטט פון ראש השנה 'שמו מפארים' איזו געווען דער מנהג איז ראנפֿשיין. ווען רבינו דודיל האט געוועהן ווי מיזנגט דעם פיטט, האט ער געהערט אויף א ווערטל פון זיין שכן ואס איז געווען געבען איהם, צי' מיגויט איזיך פאלן כורעים?....

דער דושיקבר רב האט עם געהערט, און ער האט געהאט א הקפהה במשך דעם גאנצן שבת, עם האט אים זיעיר וויגעטן.

נאך שבת ווען רבינו דודיל איז אוועק געפֿאָרָן מיטן וואגנ' איזו ווי מאיז געפֿאָרָן בימי' ההם, האט זיך איבערגעקערט דער וואגן, האט ער געוועהן איז סיינט איז אָרדעטונג, איז ער צורייך געפֿאָרָן קיין דושיקוב, און געהאגט פֿאָר רבינו אליעזר או ער איז צורייך געקמען און ער וויל מפֿים זיין.

האט דער דושיקבר רב געואנט דאס האב אָק געוואסט אָז ער ווועט פֿאָלן כורעים.... ווען נישט דאס וואט אָז' האב געהאט אויף אים אָרונזה גאנצ' שבת וואט אָפֿשר געעשהן מער ווי דאס?....

שמחות אנשי שלוחינו קהל עדתינו שיחיו
**ויליאם בוגר + בראך קויות יואל + מאסי
 ליעקובו + מנוריאל + אוטראליין**

די בכל אטר ואטר בכל מקומות מושבותיהם
**בני ברק + אלעד + רושלים + בית שמש + לאדאן
 אנטוורפן + מאנטשטיינר + וויש**

קרית יואל

הולדת הבן

הרץ זלמן ליב פרידמאן ליטשטיין
 ר' יואל בליך יי
 ר' מאיר געלבּ יי
 ר' שלום אטראד יי
 ר' חנן אטאל דם יי
 ר' משה יודה האלענדעַר יי
 ר' יול (בראך) אה פמגנער יי
 ר' שלמה אלדן יי
 ר' משה יצחא צלבעטען יי
 ר' ישאול שלום רבינוביץ טילובסקי יי
 ר' אברהם שעון מלפסּ יי
 ר' אהרון גודס פרידעַר יי
 ר' ירושלם ברובין פריעדראן יי
 ר' בעועל (הרב) ראנענעלד יי
 ר' שלמה שטיין יי

הולדת הבת

ר' שלמה אלדן יי
 ר' בנימין ברער בירעמאוטשטיין
 ר' שלום אליעזר עולם ברוסנוי
 ר' שלמה תמי לוך יי
 ר' יודה לייב (בראך) יי
 ר' שמואן מרדכי וויס יי
 ר' שמעון יודהיל חים ווילגבערנער יי
 ר' יוסוף כץ יי
 ר' אברהם חייל צאל נאנדא יי
 ר' מודפי לייב מאטוקוטשטיין
 ר' בצעון מנחם פרידנד יי
 ר' יואל ברוי
 ר' יואל (בראך) קלין יי

בני ברק

ר' היזקאל שלום בלום שליטיא
 ר' יוסף הילרבונז יי
 ר' הירושה דטה יי
 ר' יוסט שלום גילבי
 ר' שמואל צבי כהנא יי
 ר' יהודית יתק פרענעל יי

הולדת הבת

ר' יוסף מארה ברכני יי

ר' דוד קאוץ יי

איירוס הבת

ר' בנימין יוסף שטיין יי

ニישא הבת

ר' מאיר ליפעַר יי

<<
קרית יואל
 המכמת בניהム לעוה"ם
 הרץ לאפא בעילאוטשטיין
 הרץ ואלן טעללער שליטיא
 החזן בנט דוב (בראך) שושען לאטיא
 הר' יצחק חיילץ שואויאר יי
 ר' משה יוסוף (בראך) פריעדראן יי
 ר' לאפא שביבערט יי
 ר' יואל ברוי שפילא אן יי
 ר' דוד אלן קריניאן יי

איירוס צאנצאים

ר' מרדכי העש בעילער יי
 ר' אלען מאיר שליטיא
 ר' שואל מאיר שפילמאן מאיר
 ר' בעעל וועצ'ערנער יי
 ר' ארברום קלעפנער יי

הולדת הבת

ר' עזר לאיגר בובין שליטיא
 ר' משה פיש יי
 ר' מאיר העש סניאר יי
 ר' מאיר קלענבערגער יי
 ר' שמעון יעקובו גראט און יי
 ר' דוד אלן שטיין יי

מאנסי

הולדת הבן

ר' אלען אויר יונגרינו יי
 ר' נאול איזיד אלן יי
 ר' שרגא גליק יי

הולדת הבת

ר' יואל איזיד אלן יי
 ר' שלום מענדל ווילטער יי
הכנות בניהム לעוה"ם
 ר' יואל נפהל וויס יי

ニישואין צאנצאים

ר' יוסף יודה איזיד גוטמאן יי, קרית יואל
 ר' חמי נון ווינשנאה יי, קרית יואל
ר' אלכסנדר קיומאל לנאנט יי, קרית יואל
 ר' מרדכי ליביגו ליטונגשטיין יי, קרית יואל
 ר' יוחנן עזרא ליטונגשטיין יי, קרית יואל
 ר' יהיאל מיכל מייעלן יי, קרית יואל
 ר' גבאיו עעניאר יי, קרית יואל
 ר' יהיאל מיכל רידינגד יי, ווילאייסבורג
 ר' יהיאל עטשען יי, בת משם
 ר' משה מנחם ליענענער יי, קרית יואל
 ר' אברהם מאיר איזשעף יי, ווילאייסבורג
 ר' בנימין יוסף שטיין יי, ביבריך

ニישואין צאנצאים

ר' יוסף צבי מלעלע יי, ווילאייסבורג
 ר' אברהם פישל להו דרבינע יי, קרית יואל
 ר' שלמה יקוטיאל העדרשכאווטש יי, קרית יואל
 ר' שחה אורי נונכאנער יי, קרית יואל
 ר' שמח אלייער מארטראשטיין יי, ווילאייסבורג
 ר' בניציה קלילין יי, קרית יואל
 ר' שלמה איזיד זינגר יי, קרית יואל
 ר' אליקס געצי פראונקל ליליאר ווילאייסבורג
 ר' יהוא טרטול דרבינע יי, מאטצעעל
 ר' יקוטיאל יצחק פראונקל יי, מאטצעעל
 ר' יצחק דראבליטשטיין ווילאייסבורג
 ר' יושע שלמה מריטש יי, ווילאייסבורג
 ר' אהרן צבי מיטעלמאן יי, בראך אפרהם
 ר' דוד שטיינברגר יי, ווילאייסבורג
 ר' הנדר אלטעלן גלק יי, מאטצעעל
 ר' יעקב איגנוד פריעדר און יי, גני ברק

פרשת נצרים התשע"ה לפ"ק

אדער קען מען שיקן דורך אָבעקס אָדער מייל

a.ch.bn@gmail.com - FAX 011-9723-6194389

כו מעילדן אָשמה קען מען זיך פֿאַרְבִּינְדוֹ צו:

011-972-527648437-1 און אין אַרְיַה גִּינְזֶר

